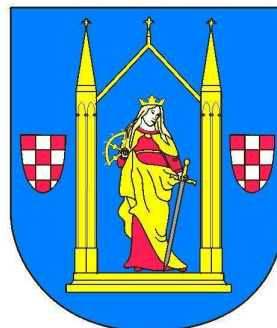

Załącznik
do Uchwały Nr V/53/07
Rady Miasta Działdowo
z dnia 22 marca 2007r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA DZIAŁDOWO

etap pilotażowy

KOSZARY

Działdowo, marzec 2007 r.

Spis treści

WSTĘP – GENEZA	5
1. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE DZIAŁDOWO	7
1.1 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	7
1.2. GOSPODARKA	23
1.3. SPOŁECZEŃSTWO	31
1.4 PODSTAWOWE DANE STATYSTYCZNE	52
1.5. ANALIZA SWOT MIASTA DZIAŁDOWO	53
2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU	56
2.1. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2020	57
2.2. STRATEGIA ROZWOJU KULTURY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO - MAZURSKIEGO DO 2015 R.	62
2.3. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU DZIAŁDOWSKIEGO	63
2.4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA-DZIAŁDOWO	63
2.5. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO	65
2.6. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA DZIAŁDOWO	66
3. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA DZIAŁDOWO	68
3.1. CELE I ZADANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	68
3.2. ZASADY PROGRAMOWANIA I REALIZACJI	69
3.3. PODOKRESY PROGRAMOWANIA.....	71
4. OBSZAR REWITALIZACJI.....	72
4.1. KRYTERIA DELIMITACJI OBSZARU REWITALIZACJI.....	72

4.2. ZASIĘG TERYTORIALNY OBSZARU REWITALIZACJI.....	72
4.3. UZASADNIENIE WYBORU OBSZARU REWITALIZACJI.....	72
4.4. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI NA OBSZARZE REWITALIZACJI.....	73
4.5. ANALIZA SWOT OBSZARU REWITALIZACJI.....	80
4.6. MAPA REWITALIZOWANEGO OBSZARU „KOSZARY”.....	84
4.7. LOKALIZACJA REWITALIZOWANEGO OBSZARU NA MAPIE MIASTA DZIAŁOWO.....	85
5. PLANOWANE ZADANIA NA OBSZARZE REWITALIZACJI, W PODZIALE NA LATA I ZAKRES PRZEDMIOTOWY.....	86
5.1. WYTYCZNE DLA DZIAŁAŃ NA OBSZARZE REWITALIZACJI	86
5.2. PLANOWANE ZADANIA DO REALIZACJI NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM	88
6. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU.....	94
6.1 PODZIAŁ WSKAŹNIKÓW.....	94
6.2 WSKAŹNIKI REALIZACJI <i>PROGRAMU</i>	94
7. PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI.....	96
7.1. PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	96
7.2. PLAN FINANSOWY ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W LATACH 2007-2013.....	96
8. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ..	97
8.1. ORGANIZACJA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	97
8.2. UCZESTNICY PROCESU REWITALIZACJI I ICH ZADANIA.....	98
8.3. SYSTEM MONITOROWANIA, OCENY I AKTUALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI.....	100
8.4. INFORMACJA I PROMOCJA PROGRAMU REWITALIZACJI – PUBLIC RELATIONS.....	102
9. EFEKTY PROCESU REWITALIZACJI.....	105

WSTĘP - GENEZA

Rewitalizacja definiowana jest jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych dzielnicach miast przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, zwiększenia potencjału turystycznego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Celem opracowania i wdrożenia programów rewitalizacji miast jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami obszarach miast.

Proces rewitalizacji obejmie trzy główne dziedziny:

- a) rozwój gospodarczy – to między innymi tworzenie nowych miejsc pracy i stref aktywności gospodarczej, stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej,
- b) rozwój społeczny – to między innymi zapobieganie przestępczości, marginalizacji i wykluczeniom społecznym, pobudzanie aktywności środowisk lokalnych oraz poprawa jakości życia lokalnych wspólnot,
- c) rozwój infrastrukturalny - to między innymi modernizacja zabudowy i przestrzeni publicznej, rewaloryzacja zabytków, poprawa stanu środowiska naturalnego, zmiana dotychczasowych funkcji obiektów, podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej terenów.

Działdowo, podobnie jak większość obszarów zurbanizowanych, znajduje się pod presją wielu czynników przyczyniających się do degradacji przestrzennej, społecznej i ekonomicznej. W wyniku ich działania, na tych obszarach zachodzą negatywne zjawiska, takie jak: wysoki stopień zużycia technicznego zabudowy miejskiej i przestrzeni urbanistycznej, degradacja obiektów o wartościach kulturowych, niski poziom przedsiębiorczości, ubóstwo oraz związana z nimi marginalizacja grup społecznych i przestępczość. Chcąc w skuteczny, długofalowy i kompleksowy sposób zapobiegać tym negatywnym zjawiskom, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do powstrzymania lub zapobieżenia procesom degradacji. W tym celu uznaje się za niezbędne opracowanie i uchwalenie *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo*.

Realizacja programu rewitalizacji ma umożliwić w zdegradowanych dzielnicach tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym mających za zadanie

podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem działań obejmujących:

- a) poprawę estetyki przestrzeni miejskiej,
- b) porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zabudowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- c) rewaloryzację obiektów infrastruktury technicznej i społecznej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Działdowo jest dokumentem rozwojowym i będzie opracowywany pod względem zadań w kilku etapach. Niniejsze opracowanie zawiera ogólną charakterystykę sytuacji w Gminie-Miasto Działdowo, nawiązuje do strategicznych dokumentów rozwoju przestrzenno – gospodarczego gminy i regionu oraz prezentuje planowane działania na terenie obszaru działań „KOSZARY”. Jest to jeden z kilku obszarów działań w ramach strefy rewitalizacji „Stare Miasto”. W programie zostaną wskazane także ważniejsze punktowo wybrane obiekty do rewitalizacji.

Horyzont czasowy prezentowanego poniżej *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo* wynika z dokumentów przyjętych na poziomie krajowym, które powiązane są z okresami programowania i udzielania pomocy ze strony Unii Europejskiej.

Właściwa realizacja procesu rewitalizacji w dużym stopniu zależy od partycypacji społecznej. Zakłada się, że *Program* będzie opracowany przy znaczącym udziale mieszkańców, środowisk społecznych, zawodowych i gospodarczych.

Rozdział I

CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE DZIAŁDOWO

1.1 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

1.1.1 Położenie, powierzchnia, ludność

Miasto Działdowo położone jest w południowo - zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego, w powiecie działdowskim, granicząc z obszarem należącym do gminy Działdowo. Zajmuje ono powierzchnię 11,48 km², będąc najmniejszą obszarowo jednostką powiatu działdowskiego (zajmuje niecałe 1,2 % jego powierzchni).

Miasto Działdowo jest głównym ośrodkiem powiatu, siedzibą władz miejskich i powiatowych, które zamieszkuje 21 521 osób (źródło: dane Urzędu Miasta na dzień 31.12.2006 r.).

1.1.2. Granice stref ochrony konserwatorskiej

W mieście Działdowo gospodarowanie przestrzenią opiera się na miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Struktura jednostek osadniczych na terenie miasta jest niejednorodna. Część południowo-zachodnia i wschodnia miasta zdominowana jest przez osiedla mieszkaniowe, natomiast część północno-zachodnia to tereny przemysłowo-składowe, głównie wzdłuż ulicy Grunwaldzkiej.

Na terenie miasta Działdowo wyodrębniono kilka stref ochrony konserwatorskiej:

- a) **strefa A – pełnej ochrony konserwatorskiej**, która obejmuje układ urbanistyczny i zabudowę Starego Miasta oraz rejon ul. Wolności,
- b) **strefa B – ochrony konserwatorskiej**, obejmująca obszary dawnych przedmieść w rejonach ulic: Lidzbarska – Polna – Księżodworska, Grunwaldzka – Męczenników, Hallera – Konopnickiej – Sportowa – Leśna,
- c) **strefa K – ochrony krajobrazowej**, obejmująca obszar pomiędzy ulicami Olsztyńską i Hallera, na północ od ul. Leśnej i na wschód od ul. Robotniczej oraz nieczynne

- historyczne cmentarze – wojskowy z I wojny światowej przy ul. Grunwaldzkiej oraz żydowski przy ul. Sienkiewicza,
- d) **strefa E – ochrony ekspozycji**, obejmująca całe przedpole historycznej części miasta od strony wschodniej i południowej,
 - e) **strefa OW – obserwacji archeologicznej**, obejmująca rejon Starego Miasta i jego przedpole przy ul. Mławskiej oraz rejon zbiegu ulic Nidzicka – Leśna – Sportowa.

1.1.3. Główne obiekty dziedzictwa kulturowego

1) Zamek Krzyżacki

Początek budowy określa się na lata 1340-50. W pierwszej kolejności powstał tzw. Dom Duży. Zamek był rozbudowywany etapami do 1470 r. Budowę zakończono wraz z ufortyfikowaniem miasta poprzez otoczenie go murami obronnymi. Był przebudowany w XVI i XVII w., a w 1850 r. częściowo rozebrany.

Zamek powstał na rzucie zbliżonym do kwadratu, z dziedzińcem wewnętrznym, wieżą od zachodu. Na zespół zamkowy składały się zamek główny i podzamcze. Od południowego wschodu był otoczony murem i fosą. Zamek posiadał własne zaplecze gospodarcze, które znajdowało się na podzamczu - był tam młyn, browar i folusz. Był on jedną z najsilniejszych ówczesnych warowni w państwie krzyżackim. Do dnia dzisiejszego zachowało się główne – południowo-wschodnie skrzydło zamku z pierwszej połowy XIV wieku (tzw. Duży Dom) oraz gotyckie piwnice w skrzydle południowo-zachodnim. W Dużym Domu znajdował się refektarz oraz kaplica (poświęcona św. Katarzynie). W tym trzykondygnacyjnym budynku zachowało się kilka sal, między innymi w piwnicach obszerna sala prostokątna, sklepią krzyżowo oraz w części parterowej obszerna sala o czterech polach sklepień krzyżowo-żebrowych. W przebudowanym południowo-zachodnim skrzydle warowni swoją siedzibę ma Urząd Miasta Działdowo.

2) Ratusz

W obecnym kształcie powstał w 1796 r. w stylu barokowym.

3) Zabudowa starego miasta

Przez wieki zachowany został pierwotny, średniowieczny układ ulic starego miasta, która zabudowana jest kamieniczkami o charakterze klasycystycznym z przełomu XVIII i XIX w. Zespół urbanistyczny starego miasta zawiera się w obrębie ulic Wolności, Strumykowej, Mazurskiej, placu -go Maja, Pocztovej, Tylnej i Zamkowej.

4) Kościół Św. Wojciecha

Parafia p.w. św. Wojciecha powstała w 1860 roku. Rok później rozpoczęła się dwuletnia budowa kościoła. Pierwotnie był to budynek z muru pruskiego z drewnianą wieżą bardzo skromnie urządzonej. W latach 1896-1900 na miejscu starego budynku powstał kościół z cegły (neogotyck) w kształcie zachowanym do dzisiaj. Zbudowano go w układzie bazylikowym z neogotyckim sklepieniem gwiaździstym w prezbiterium. Elewacje są oskarpowane, korpus nakryty dachem dwuspadowym, pokryty dachówką, wieża z iglicowym hełmem z czterema szczykami.

5) Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego

Zbudowany został w XIV w. dla celów religijnych i obronnych. Otoczony był cmentarzem. Z zachodu i południa osłonięty był resztkami grubego miejskiego muru. Założony jest na planie wydłużonego prostokąta, dostawionego do wieży opartej o rzut zbliżony do kwadratu. Zakrystia znajduje się od zachodniej ściany korpusu. Wnętrze jest symetryczne z układem salonowym w dwóch kondygnacjach. Balkony obiegają salę wzdłuż dłuższych ścian. Kruchta jest wybudowana od wschodu (od Pl. Mickiewicza), po jej obu stronach usytuowane są klatki schodowe na balkony. W 1530 roku przekazano go luteranom. Po pożarze w 1794 roku kościół został powiększony, we wnętrzu założono sklepienia kolebkowe, wieżę obniżono o dwie kondygnacje. Zasadniczej przebudowy dokonano po roku 1854. Podczas I wojny światowej uległ częściowemu zniszczeniu. Odbudowany został w latach 1927-1930 z wykorzystaniem murów gotyckich. W 1972 roku parafia ewangelicko-augsburska sprzedała budynek miastu. Pozbawiony opieki kościół uległ dewastacji. W 1981 roku kościół przekazano w wieczyste użytkowanie parafii katolickiej św. Wojciecha. Parafia ta zakupiła od miasta kościół w 1987 roku. W tym też roku erygowano parafię p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego. Do dnia dzisiejszego kościół jest odnawiany przez co wraca do swojej dawnej świetności.

6) Dawne koszary wojskowe

W 1886 roku rozpoczęto budowę znajdujących się przy ul. Grunwaldzkiej obiektów koszarowych. Na przełomie XIX i XX wieku wzdłuż torów kolejowych powstał zwarty kompleks budynków koszarowych wraz z placem ćwiczeń. Powiększono go w latach 1910 - 1913 o domy mieszkalne dla oficerów. Po I wojnie światowej w koszarach stacjonował III batalion 32 pułku piechoty. Podczas II wojny światowej hitlerowcy założyli tu obóz koncentracyjny. Szacuje się, że w obozie więziono co najmniej 20 000 ludzi. Wielu spośród nich straciło w nim życie. Natomiast pod koniec wojny w koszarach utworzono Obóz Nakazowo-Rozdzielczy Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych (NKWD) w Działdowie.

7) Wieża ciśnień

Wybudowana w latach 1910-1912 na sztucznie usypanym wzgórzu, na planie ośmiokąta foremego. Stylem nawiązuje do neorenesansu niderlandzkiego. Posiada siedem kondygnacji opartych we wnętrzu na trzech żeliwnych słupach. Posadowiona jest na murowanej z cegły, schodkowej ławie fundamentowej. Trzon murowany z cegły ceramicznej, wewnątrz tynkowany. Do kondygnacji podziornikowej dojście drewnianymi schodami, zaś w głowicy za pomocą stalowej drabiny. Obecnie nieużytkowana.

8) Budynek dawnej gazowni

Wybudowano go w 1902 r. z cegły, nietynkowany. Produkcja gazu trwała do 1974 roku. Zrujnowany budynek wykupił w 1993 roku prywatny właściciel i zaadoptował go na hotel „Varia”.

9) Spichlerz murowany z 1905 r. przy ul. Grunwaldzkiej.

10) Parowozownia.

1.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Działdowo jest swoistym systemem antropogeniczno – przyrodniczym położonym w północno – zachodniej części Wzniesień Mławskich. Miasto leży w obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski. Przez jego teren przebiega granica projektowanego obszaru chronionego krajobrazu rzeki Działdówki oraz korytarz ekologiczny rzeki Wkry - Działdówki - Nidy o znaczeniu krajowym, uznany w krajowej sieci ekologicznej. Korytarz ten łączy obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym. Działdowo położone jest w obszarze ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 214 Działdowo.

Warstwa przypowierzchniowa terenu Miasta i okolicy zbudowana jest głównie z piasków i żwirków. Teren rzeki Wkry budują torfy, muły oraz piaski z domieszką próchnicy. Na obszarze zwartej zabudowy miejskiej, na głębokości do 2 m, występują nasypy mineralno - gruzowe pochodzące ze zniszczonej zabudowy. Największym zbiornikiem wód powierzchniowych jest rzeka Działdówka (Wkra), której wahania poziomu wody dochodzą do 2 m. Wody gruntowe na terenie zabudowy miejskiej charakteryzują się swobodnym zwierciadłem.

W obrębie wysoczyzny dominują gleby brunatne z przewagą żwirów i piasków, zaliczonych przeważnie do V i VI klasy bonitacyjnej. Dolinę rzeki Działdówki oraz

doliny boczne wypełniają gleby torfowe oraz mułowo - torfowe. Ogólnie występujące na terenie Miasta gleby cechuje mała wartość rolnicza.

Cechą klimatu obszaru miejskiego jest nierównomierny bieg temperatury, wyrażający się gwałtownym wzrostem ciepłoty wiosną i jej spadkiem jesienią oraz duża wilgotność powietrza. Obszar gminy cechuje raczej krótki okres wegetacyjny, który dla Działdowa wynosi 180-190 dni. Istotną cechą klimatu jest gromadzenie się chłodnego powietrza w dolinie Działdówki i wzdłuż osi dolin i cieków wodnych. Najwyższe opady w ciągu roku odnotowywane są w miesiącach letnich, najniższe w miesiącach zimowych od stycznia do marca. Na terenie Miasta przeważają wiatry z kierunku zachodniego i wschodniego, a najrzadziej występują wiatry z północy. Wiatry zachodnie stanowią około 20 %, a wiatry wschodnie około 16 % notowanych wiatrów.

Lasy na terenie miasta wchodzą w skład Obszaru Funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Do najbardziej wartościowych przyrodniczo obszarów należą zwłaszcza tereny podmokłe, doliny rzeczne, lasy, łąki i wody z występującą tu roślinnością i różnorodnym światem zwierząt. Oprócz lasów ważną funkcję przyrodniczą pełni roślinność nieleśna. Szczególną rolę odgrywają zbiorowiska łąkowe i szuwarowe w dolinie rzeki Wkry-Działdówki.

Ochrona terenów zieleni jest obowiązkiem gminy, która powinna podejmować działania w kierunku rozwoju tych terenów. Rygorom ochronnym poddane są parki, zadrzewienia itp. Tworzenie nowych założeń parkowych oraz kształtowanie miejskiej zieleni urządzonej wpłynie na poprawę ich struktury przyrodniczej. Szczególnie ważna będzie renowacja parków oraz terenów zieleni miejskiej.

Stan jakości powietrza na terenie miasta Działdowo, można uznać za ogólnie zadowalający. Największa koncentracja zanieczyszczeń występuje liniowo wzdłuż ciągów komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu (drogi wojewódzkie). Poprawę jakości powietrza można uzyskać przez ograniczenie stosowania szkodliwych dla środowiska technologii, zmniejszenie oddziaływania obszarów niskiej emisji na środowisko naturalne, poprzez likwidację lub modernizację kotłowni tradycyjnych (zmiany technologiczne), poprawę nawierzchni dróg, budowę obwodnic, a przede wszystkim poprzez zwiększenie wykorzystania energii z efektywnych źródeł energii odnawialnych.

1.1.5. Własność gruntów i budynków

1) Grunty ogółem według form własności

Grunty występujące na terenie miasta są własnością osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, Skarbu Państwa oraz innych podmiotów.

Tabela 1. Struktura własności gruntów na terenie miasta Działdowo

Właściciel	Powierzchnia (ha)	Udział powierzchni (%)
Gmina Miasto Działdowo bez przekazanych w użytkowanie wieczyste	166	14,5
Powiat działdowski	15	1,3
Województwo warmińsko-mazurskie	4	0,3
Skarb Państwa	301	26,2
Grunty Miasta Działdowo przekazane w użytkowanie wieczyste	67	5,9
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	38	3,3
Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	6	0,5
Grunty osób fizycznych	515	44,9
Grunty spółdzielni	10	0,9
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	10	0,9
Grunty spółek prawa handlowego	15	1,3
Razem:	1 147	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Działdowie, stan na dzień 1.01.2006 r.

Tabela obrazuje, iż największy udział w strukturze własności gruntów mają osoby fizyczne (44,9%), następnie Skarb Państwa (26,2%) i Gmina Miasto Działdowo (14,5%).

2) Grunty komunalne

Grunty komunalne Gminy Miasto Działdowo stanowią powierzchnię 233 ha, z czego Gmina przekazała w użytkowanie wieczyste 67 ha. Z pozostałych 166 ha, najwięcej bo aż 93 ha stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane (w tym: 50 ha - tereny komunikacyjne, 15 ha - tereny mieszkaniowe, 11 ha – tereny rekreacyjno-wypoczynkowe) a 69 ha to użytki rolne.

Tabela 2. Powierzchnia gruntów Gminy Miasto Działdowo

	Powierzchnia gruntów	Powierzchnia gruntów
--	----------------------	----------------------

	komunalnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste (w ha)	komunalnych przekazanych w użytkowanie wieczyste (w ha)
1. Użytki rolne	69	37
2. Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	1	-
3. Grunty zabudowane i zurbanizowane w tym:	93	30
a) tereny mieszkaniowe	15	27
b) tereny przemysłowe	-	-
c) inne tereny zabudowane	12	2
d) zurbanizowane tereny niezabudowane	5	-
e) tereny rekreacyjno- wypoczynkowe	11	-
f) tereny komunikacyjne (drogi i inne)	50	1
4. Nieużytki	2	-
5. Tereny różne	1	-
Razem	166	67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Działdowie, stan na dzień 1.01.2006 r.

1.1.6. Mieszkalnictwo

1) Zasób mieszkaniowy Działdowa

W 2005 r. w Działdowie było ogółem 6 842 mieszkań, z czego 846 lokali (12,3%) stanowiło własność Gminy Miasto Działdowo, 2 282 lokale (33,4%) - własność spółdzielni mieszkaniowych, 302 lokale (4,4%) - własność zakładów pracy, 3 371 lokali (49,3%) - własność osób fizycznych, 41 lokali (0,6%) - własność innych podmiotów.

Liczba mieszkań w mieście Działdowo w latach 2000-2005 wykazuje tendencję wzrostową. W roku 2005 było o 608 mieszkań więcej w porównaniu z rokiem 2000. Liczba mieszkań stanowiących własność gminy maleje (o 196 mniej mieszkań w roku 2005 w porównaniu z rokiem 2000). Z roku na rok wzrasta natomiast liczba mieszkań stanowiących własność osób fizycznych.

W latach 2000-2005 najwięcej oddano do użytku mieszkań w roku 2001 (114), najmniej zaś w roku 2004 (40), natomiast jeśli chodzi o budynki to do użytku najwięcej oddano budynków w roku 2003 (109), najmniej zaś w roku 2002 (45). Szczegółowe dane dotyczące gospodarki mieszkaniowej w mieście w latach 2000-2005 przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Gospodarka mieszkaniowa w mieście Działdowo w latach 2000-2005, wybrane cechy

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Zasoby mieszkaniowe ogółem/ liczba mieszkań:	6 234	6 348	6 426	6 719	6 747	6 842
1. stanowiące własność gminy (+ Skarbu Państwa)	1 042	1 005	920 (+ 93)	929	929	846
2. stanowiące własność spółdzielni mieszkaniowych	b.d.	b.d.	2 175	2 235	2 235	2 282
3. stanowiące własność zakładów pracy	b.d.	b.d.	240	337	337	302
4. stanowiące własność osób fizycznych	b.d.	b.d.	2 984	3 177	3 205	3 371
5. stanowiące własność innych podmiotów	b.d.	b.d.	14	41	41	41
Mieszkania oddane do użytku ogółem/liczba mieszkań	102	114	58	107	40	104
Budynki oddane do użytku ogółem/liczba budynków	62	68	45	109	b.d.	b.d.
Budynki oddane do użytku ogółem/ budynki mieszkalne	24	39	33	74	b.d.	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeciętna powierzchnia użytkowa ogółem na 1 mieszkanie wyniosła 66 m², a na osobę przeciętnie przypadło 20,1 m² (źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie, 2002).

W zasobach gminnych, których stan na 30.06.2006 r. wynosił 802 lokale, dominują mieszkania wybudowane w latach 1945 – 1970 (31,8%), lokale wybudowane przed rokiem 1918 stanowią 23,8%, lokale pochodzące z lat 1918 – 1944 - 6,9%, z lat 1971 – 1978 – 22,2%, z lat 1979 – 1988 – 10,3%, a lokale z lat 1989 – 1990 – 5%. Po roku 1990 ustało budownictwo komunalne w mieście.

Stan wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje jest wysoki. 99,8% mieszkań posiada instalację wodociagową, 94,1% łazienkę, 87,8% centralne ogrzewanie, 95,5% gaz ziemny.

Tabela 4. Wyposażenie techniczne mieszkań w Działdowie w 2005 r.

Rodzaj wyposażenia	Liczba mieszkań	Odsetek mieszkań
Wodociąg	6 828	99,8%
Ustęp splukiwany	6 713	98,1%
Łazienka	6 440	94,1%
Centralne ogrzewanie	6 009	87,8%
Gaz sieciowy	6 537	95,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2) Zasób mieszkaniowy Gminy Miasto Działdowo

Zasób mieszkaniowy Miasta Działdowo tworzą lokale mieszkalne znajdujące się w budynkach stanowiących w 100% własność Gminy Miasto Działdowo oraz w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych. W skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasto Działdowo na dzień 30.06.2006 r. wchodziły 802 lokale mieszkalne, w tym:

- a) lokale mieszkalne - 779 szt. o łącznej powierzchni 35 577,34 m²
- b) lokale socjalne - 23 szt. o łącznej powierzchni 673,87 m²

Lokale rozmieszczone są w:

- a) 34 budynkach stanowiących własność Gminy o łącznej powierzchni 8 865,56 m²
- b) 65 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych o łącznej powierzchni 26 882,84 m²

Stan techniczny budynków oraz lokali mieszkalnych wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Miasto Działdowo jest ściśle związany z okresem ich wybudowania oraz stopniem wyposażenia w media. Stwierdza się, że wiele budynków wymaga przeprowadzenia remontów kapitalnych, przebudów i modernizacji, w tym wymiany instalacji technicznych wewnątrz budynków, remontu ścian zewnętrznych, naprawy dachu oraz podniesienia ogólnego standardu użytkowania i estetycznego wyglądu.

Przyjmuje się, iż remonty bieżące (naprawy bieżące) wykonuje Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Działdowie, zaś remonty kapitalne (naprawy główne) wykonuje Właściciel – Gmina Miasto Działdowo i Wspólnoty Mieszkaniowe.

Gospodarka mieszkaniowym zasobem Gminy powinna zmierzać w kierunku poprawy obecnego stanu technicznego budynków między innymi, poprzez:

- a) systematyczne przeglądy i ekspertyzy stanu technicznego,
- b) wykonywanie remontów bieżących,
- c) wykonywanie modernizacji i remontów kapitalnych,
- d) podejmowanie działań zapobiegających pogarszaniu się istniejącego stanu technicznego,
- e) wyburzanie budynków o bardzo złym stanie technicznym nie nadających się do dalszej eksploatacji lub ich sprzedaż prywatnym inwestorom posiadającym możliwość sfinansowania remontów.

1.1.7. Infrastruktura techniczna

1) Komunikacja kolejowa

Przez miasto Działdowo przebiega zelektryfikowana magistrala kolejowa Nr 9 (E-65) Warszawa - Iława - Gdańsk. Stacja jest węzłem komunikacyjnym dla tras: Działdowo - Olsztyn, Działdowo - Brodnica - Chojnice. Kolejowy węzeł działdowski ma duże znaczenie w układzie sieci kolejowej w skali krajowej. Tereny kolejowe przecinają Miasto od południowego - wschodu na północny - zachód.

2) Komunikacja drogowa

Na terenie Miasta istnieje rozwinięta sieć dróg miejskich, którą uzupełniają drogi powiatowe i drogi wojewódzkie. Główny kierunek tranzytowy komunikacji kołowej, to przebiegająca przez miasto droga Mława-Brodnica. Od niego odgałęziają się drogi do Nidzicy i Dąbrówna. Wąskim gardłem komunikacyjnym w mieście są: przejazd na jednym poziomie z torami w ul. Lidzbarskiej, wylot ul. Mławskiej na wysokości Młyna, skrzyżowanie przy Kościele św. Wojciecha oraz bardzo gęsta sieć ulic na terenie zabytkowego śródmieścia. Ważniejszymi skrzyżowaniami w Mieście są skrzyżowania: ul. Leśnej z ul. Nidzicką, ul. Księżodworskiej z ul. Skłodowskiej-Curie, ul. Jagiełły z ul. Małka, ul. Skłodowskiej - Curie z ul. Małka, ul. Hallera z ul. Męczenników, ul. Olsztyńskiej z ul. Męczenników.

Do Działdowa można dojechać drogami wojewódzkimi: Mława-Brodnica (nr 544), Ostróda-Działdowo (nr 542) oraz Nidzica-Działdowo (nr 545). W odległości około 20 km od Miasta przebiega droga międzynarodowa E-77 (droga krajowa nr 7 z Warszawy do Gdańska).

Łączna długość dróg gminnych wynosi 52,9 km, w tym dróg utwardzonych jest 33,4 km, a nieutwardzonych – 19,5 km. W mieście długość dróg powiatowych wynosi 3,1 km (ul. Leśna i ul. Księżodworska), na których średnie natężenie wynosi około 7 400 pojazdów/dobę (źródło: dane Powiatowego Zarządu Dróg w Działdowie, 2007 r.).

3) Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa w mieście Działdowo jest obecnie tylko częściowo uregulowana. Miasto posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową (100 % stopień zwodociągowania mieszkańców miasta), dość dobrze rozwiniętą sieć kanalizacji sanitarnej, ale niedostatecznie rozbudowaną sieć kanalizacji deszczowej. Na terenie miasta nie działa spójny system gospodarki wodami opadowymi.

4) Zaopatrzenie w wodę

Miasto Działdowo zaopatrywane jest w wodę za pomocą systemów wodociągowych – ujęcia, stacje uzdatniania i systemy rozprowadzania wody. Na obszarze miasta, zarówno do celów komunalnych jak i przemysłowych, wodę ujmuje się z ujęć podziemnych. Wody powierzchniowe pobierane są tylko do nawodnień. Największym użytkownikiem wody w mieście jest gospodarka komunalna, przemysł oraz rolnictwo. Podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu ludności w wodę mają zasoby wód podziemnych. Wody podziemne przeznaczone są do zaopatrywania ludności w wodę do picia jak również wykorzystywane są do celów przemysłowych.

Miasto Działdowo zaopatrywane jest w wodę z ujęcia wód czwartorzędowych. Ujęcie czwartorzędowe składa się z 8 studni głębinowych, położonych w obrębie obszaru najwyższej ochrony – Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 214 „Działdowo”. Wszystkie studnie mają wykonane szczelne obudowy. Ujmowana woda jest dość dobrej jakości. Dobowa zdolność produkcyjna czynnych ujęć wody zaopatrujących wodociągi publiczne na terenie Miasta Działdowo wynosi 10 560,0 m³/d. Zdolności takie zaspokajają potrzeby mieszkańców miasta oraz zapewniają możliwość zwiększenia dostaw wody. W 2005 r. zużycie wody na 1 mieszkańca miasta wyniosło 37,6 m³.

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie Miasta Działdowo wynosi 55,7 km a przyłączy prowadzących do budynków jest 1 965 szt. (stan na 31.12.2005 r.).

Zadania własne miasta w zakresie usługi zaopatrywania mieszkańców w wodę oraz odprowadzania ścieków prowadzi Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Działdowie.

5) Oczyszczanie ścieków

Na obszarze miasta Działdowo zlokalizowana jest miejska oczyszczalnia ścieków, która położona jest w południowej części miasta. Oczyszczalnia obsługuje przede wszystkim miasto Działdowo. Oczyszczalnia ma średnią przepustowość 5 300 m³ ścieków na dobę. Niskie stężenie na odpływie i rezerwa przepustowości pozwalają na oczyszczanie większej ilości ścieków, co ma znaczenie dla rozwoju miasta oraz miejscowości położonych w pobliżu Działdowa. Z tych też względów ustalono dopuszczalną przepustowość oczyszczalni na 6 880 m³/d. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia z wydzielonym układem odwadniania osadu. Na warunkach pozwolenia wodnoprawnego wydanego w 1997 roku oczyszczalnia uzyskała zezwolenie na odprowadzanie ścieków do Kanału Młyńskiego w km 8+100 i dalej do rzeki Działdówki.

Poza wymienioną oczyszczalnią ścieków, na terenie Miasta Działdowo znajduje się jedna mechaniczno-chemiczna podoczyszczalnia ścieków należąca do Zakładu Obróbki

Szkła „DEKORGLASS”. Ma ona przepustowość 60 m³/d, a odbiornikiem podczyszczonych ścieków jest kanalizacja miejska.

6) Kanalizacja sanitarna

W mieście istnieje system kanalizacji rozdzielczej. Ścieki bytowo-gospodarcze i przemysłowe z terenu całego miasta odprowadzane są układem przewodów grawitacyjnych do kolektora głównego i dalej do oczyszczalni ścieków.

Mimo dobrze rozwiniętego systemu kanalizacji sanitarnej na terenie miasta są zlokalizowane także zbiorniki (szamba) o dużej nieszczelności. Powoduje to przedostawanie się zanieczyszczeń do gruntów, zanieczyszczając glebę i ew. ciekłe wodne. Istnieją także niezainwentaryzowane i ukryte podłączenie zbiorników bezodpływowych i urządzeń do kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych. Zwiększa to zagrożenie zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowymi.

Na terenie miasta funkcjonują również cztery podmioty obsługujące zbiorniki bezodpływowe, które zasięgiem działania obejmują całą gminę i miasto Działdowo. Wszystkie zrzucają ścieki do stacji zlewnej w Działdowie.

Długość sieci kanalizacyjnej w mieście wynosi 40,1 km a liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych wynosi 1 358 sztuk (stan na dzień 31.12.2005 r.).

Tabela 5. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta Działdowo (w km)

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta Działdowo (w km)					
2000	2001	2002	2003	2004	2005
32,7	32,8	36,6	39,7	40	40,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższa tabela przedstawia ponad 20-sto % zwiększenie sieci kanalizacyjnej w roku 2005 w porównaniu z rokiem 2000.

7) Kanalizacja deszczowa

W mieście Działdowo problemem jest ujmowanie, wykorzystywanie i odprowadzenie wód deszczowych. Wynika to ze zróżnicowania wysokościowego terenu miasta oraz braku wystarczającej ilości sieci kanalizacji deszczowej, urządzeń oczyszczających i studni chłonnych, a co za tym idzie spływ wód opadowych następuje często bezpośrednio do środowiska wodnego. W mieście występuje także niewystarczająca ilość systemów

odwodnień nieruchomości zapewniających zasilanie wód gruntowych. Na terenie miasta głównym odbiornikiem ścieków deszczowych jest Kanał Młyński (dopływ Wkry).

Kanalizacji deszczowej w mieście nie posiadają części osiedli: Ogródki, Polna, Stare Miasto, Grunwaldzka, Leśna oraz Lidzbarska.

Kierunki rozwoju sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i deszczowej na terenie miasta zostały określone w „Studium branżowym w zakresie wody, kanalizacji sanitarnej i deszczowej do *Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Działdowo* w 2000 roku.

8) Gospodarka odpadami

Gmina Miasto Działdowo od roku 1997 r. należy do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”. Od 1 stycznia 2004 roku do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” należą wszystkie gminy powiatu działdowskiego, które aktywnie współdziałają w zakresie prowadzenia gospodarki odpadami. Na terenie gmin członkowskich systemem zbiórki odpadów objętych jest od 100% (gminy: Miasto Działdowo i Płońnica) do 20% (gmina Rybno) mieszkańców. Współpraca w ramach EZG „Działdowszczyzna” opiera się na korzystaniu ze wspólnego związkowego składowiska odpadów, kompostowni osadów ściekowych, systemu selektywnej zbiórki oraz składowiska surowców wtórnych. Szczegółowe omówienie zagadnień dotyczących gospodarki odpadami na terenie Miasta Działdowo, wraz ze wskazaniem właściwych rozwiązań, zostało zamieszczone w „Planie Gospodarki Odpadami dla gmin członków Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” na lata 2004-2008”.

9) Elektroenergetyka

Cały obszar miasta jest zasilany w energię elektryczną. Zasilanie jest spoza miasta, dwukierunkowo, liniami napowietrznymi poprzez kilkanaście stacji trafo i posiadany przy ul. Nidzickiej Główny Punkt Zasilania. Projektuje się dalszą modernizację sieci miejskich poprzez rozbudowę urządzeń zasilania kablowego. Obecnie 100% miasta jest zelektryfikowane.

10) Gazownictwo

Miasto Działdowo zaopatrywane jest w gaz z krajowego systemu sieci gazowych, od węzła Rembelszczyzna k/Warszawy, współpracującego z układem dosyłowym gazu importowanego z Europy Wschodniej. Miasto zapewnia dostawę gazu 97,9 % mieszkańców, który dostarczany jest w technologii niskiego i częściowo średniego ciśnienia. Źródłem

zasilania jest gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 100 - 150 mm, w kierunku prawie równoleżnikowym, relacji Uniszki Zawadzkie – Lidzbark Welski.

Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie miasta wynosi 81,50 km (stan na dzień 31.12.2005 r.). W gaz z sieci zaopatrywanych jest 6 455 gospodarstw domowych.

11) Ciepłownictwo

W Działdowie nie funkcjonuje scentralizowany system zaopatrzenia w ciepło. Przedsiębiorstwo Ciepłownicze zabezpiecza około 20 % potrzeb cieplnych całego miasta. Pozostała część zapotrzebowania cieplnego pokrywana jest z indywidualnych lokalnych kotłowni opalanych węglem, olejem opałowym oraz gazem ziemnym. Wynika z tego, iż zdecentralizowany system indywidualnego ogrzewania budynków stanowi w Działdowie formę dominującą. Stałe zmiany cen nośników energii powodują, że następuje powrót do kotłowni opalanych węglem i drewnem.

1.1.8. Identyfikacja problemów – zagospodarowanie przestrzenne

Analiza wskazuje, że w mieście nastąpiła degradacja części obszarów o wartości historycznej i kulturowej (np. obszaru byłych koszar wojskowych, zamku, rynku). Dekapitalizacja budynków, obniżenie jakości technicznej i niedostateczne modernizacje infrastruktury i przestrzeni publicznej widoczne są zwłaszcza w centrum miasta (starówka). Obszary te utraciły swoją dawną funkcję centrum usługowo-gospodarczego a nowe funkcje nie są na tyle silne by stanowić impuls dla rozwoju Miasta. Doprowadziło to wręcz, w przypadku pewnych rejonów miasta (np. dawnych koszar wojskowych), do ich peryferyzacji. Dlatego też należy uznać, że niezbędne są remonty, przebudowy, odbudowy i modernizacje obiektów znajdujących się na tych obszarach miasta.

1) środowisko przestrzenne

- a) niektóre obszary miasta straciły swoje pierwotne funkcje m.in. teren dawnych koszar wojskowych w Działdowie i nie uzyskały nowych, co powoduje peryferyzację części z nich,
- b) brak kompleksowych działań podejmowanych na terenie miasta, szczególnie na starych zdegradowanych obszarach, zmierzających do ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru miejskiego,
- c) niewystarczająca powierzchnia zagospodarowanych i urządzonych terenów zielonych i rekreacyjnych.

2) ochrona środowiska naturalnego

- a) konieczność zachowania walorów środowiska przyrodniczego oraz przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego,
- b) niezadowolający stan czystości wód powierzchniowych, w szczególności Kanału Młyńskiego, powodowany przez dopływ wód opadowych zawierających zanieczyszczenia i ścieki,
- c) zanieczyszczanie wód podziemnych substancjami z istniejących szamb oraz w miejscach, gdzie szamba istniały,
- d) zanieczyszczenie powietrza, spowodowane emisjami przemysłowymi i komunikacyjnymi oraz pochodzącymi ze źródeł niskiej emisji (prawie połowa mieszkańców korzysta z indywidualnego ogrzewania węglowego),
- e) duża ilość energochłonnych budynków, urządzeń i sieci (oświetlenie uliczne)
- f) znaczna część dróg utwardzonych, zwłaszcza na obszarze starego miasta, nie posiada wstępnej lub powierzchniowej kanalizacji deszczowej, a część z istniejących nie jest wyposażona w tzw. separatory oczyszczające wody opadowe z zanieczyszczeń.

3) infrastruktura techniczna przestrzeni publicznej

- a) zły stan techniczny części ulic i chodników,
- b) zbyt mała ilość parkingów i miejsc postojowych dla samochodów osobowych,
- c) duża ilość dróg gruntowych na terenach zamieszkałych i zurbanizowanych (brak utwardzonych nawierzchni),
- d) braki w rozwiązaniach komunikacji bezkolizyjnej (z infrastrukturą PKP) – np. brak tunelu i/lub wiaduktu,
- e) niepełna oraz w części zdegradowana infrastruktura kanalizacyjna i odwodnieniowa,
- f) nieznan przebieg części sieci kanalizacyjnych.

4) infrastruktura techniczna przestrzeni mieszkaniowej

- a) niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych, a w szczególności mieszkań socjalnych,
- b) niski standard techniczny budynków i lokali komunalnych w centrum miasta - zasoby mieszkaniowe znajdujące się na tym obszarze często wymagają modernizacji, w szczególności w zakresie wewnętrznych instalacji technicznych i działań zmniejszających ich energochłonność.

5) infrastruktura kultury, zdrowia, rekreacji i turystyki

- a) niewystarczająca jakość i ilość infrastruktury kulturalnej, terapeutycznej – poradniczej i opiekuńczej, a także związanej z ochroną zdrowia,
- b) zły stan techniczny, a przez to mała atrakcyjność większości obiektów kultury (Miejski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Filia Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej),
- c) niewystarczająco rozbudowana infrastruktura turystyczna i około turystyczna (niewystarczająca ilość miejsc noclegowych i gastronomicznych),
- d) nieodpowiedni stan techniczny niektórych obiektów sportowych,
- e) brak środków finansowych na zabudowę i zagospodarowanie wolnych przestrzeni publicznych oraz na przebudowę, odbudowę, rozbudowę, remonty i właściwe utrzymanie obiektów zabytkowych,
- f) niedostateczna ochrona i opieka na obiektami dziedzictwa kulturowego, miejscami pamięci narodowej,
- g) utrudniony dostęp osób niepełnosprawnych do budynków użyteczności publicznej,
- h) niedostateczna ilość miejsc rekreacji oraz ich niski stopień urządzenia i wyposażenia (mała liczba parków, brak basenu w mieście, brak ścieżek rowerowych, brak wytyczonych i oznakowanych szlaków turystycznych).

1.2. GOSPODARKA

1.2.1 Ogólna charakterystyka

Miasto Działdowo jest głównym ośrodkiem gospodarczym powiatu działdowskiego. O znaczeniu gospodarczym miasta decyduje rozwój usług i przemysłu o niewielkiej uciążliwości oraz węzeł komunikacyjny o makroekonomicznym znaczeniu. Na terenie miasta Działdowo w 2005 roku zarejestrowanych było 1 604 podmiotów, z czego 134 podmiotów o charakterze produkcyjnym, 532 – handlowym i 938 – usługowym (źródło: dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie). W większości są to małe i średnie przedsiębiorstwa.

W Działdowie rozwija się przemysł szklarski, reprezentowany przez Hutę Szkła „Heinz Glas” i Zakład Obróbki Szkła "Dekorglass". Pobliskie złoża żwirów są wykorzystywane przez zakłady budowlane "Ciechbud", "Primbud", i "Inżbud" oraz firmę "Gran-Mar", zajmującą się obróbką kamienia szlachetnego.

1.2.2 Główni pracodawcy

Do znaczących pod względem wielkości podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta należą:

- a) DEKORGLASS, Zakład Obróbki Szkła
- b) Heinz Glas Działdowo Sp. z o.o.
- c) Heinz Plastics Polska
- d) Zakład Produkcji Obuwia „Vi-GGa-Mi”
- e) Olsztyńskie Fabryki Mebli Sp. z o.o.
- f) Przedsiębiorstwo Budowlane CIECHBUD Sp. z o.o.
- g) Przedsiębiorstwo Budowlano-Uługowe PRIMBUD Sp. z o.o.
- h) INŻBUD Zakład Budownictwa Wodno i Łądowo – Inżynieryjnego Zenon Jakubowski,
- i) Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Drogowych
- j) Zakład Betoniarski – Zgliczyńscy
- k) Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska
- l) ZPHU „MARKUS”, Import-Eksport
- m) Zakład Produkcyjno-Handlowo-Uługowy „MAKUS”
- n) Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw
- o) TECHMOR Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Uługowe
- p) NOVCAN Władysław Nowakowski, PPUH
- q) ZPUH „KOTSTAL”
- r) ZPUH „BUDOMONTAŻ”
- s) P.P.H. „BETPOL”

1.2.3. Struktura podmiotów gospodarczych

1) Liczba zarejestrowanych firm

W mieście Działdowo na koniec 2005 r. zarejestrowanych w systemie REGON było 1604 podmioty gospodarcze, z tego w sektorze prywatnym było 1508 podmiotów a w sektorze publicznym 96.

Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON wg sektorów własnościowych w latach 2000-2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Sektor publiczny	88	84	98	95	94	96
Sektor prywatny	1 604	1 604	1 601	1 545	1 514	1 508
Ogółem	1 692	1 688	1 699	1 640	1 608	1 604

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z powyższej tabeli liczba firm zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2000-2005 utrzymuje się na podobnym poziomie, chociaż w ostatnich trzech latach zauważalny jest niewielki spadek.

W latach 2000-2006 do ewidencji działalności gospodarczej, prowadzonej przez Gminę Miasto Działdowo, dokonano łącznie 1 501 nowych wpisów, a wykreślono z niej 1 575 podmiotów.

Tabela 7. Ewidencja działalności gospodarczej w Działdowie w latach 2000-2006

Lp.	Rok	Ilość dokonanych wpisów do ewidencji działalności gospodarczej	Ilość wydanych decyzji o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej	Różnica (pomiędzy wpisami i wykreśleniami)
1.	2000	233	245	-12
2.	2001	392	327	+65
3.	2002	185	186	-1
4.	2003	150	281	-131
5.	2004	180	185	-5
6.	2005	178	190	-12
7.	2006	183	161	+22
	Razem	1 501	1 575	-74

Źródło: opracowanie własne

Jak pokazuje powyższa tabela w latach 2000-2006 dokonano więcej wykreśleń z ewidencji niż wpisów (różnica 74). Trend ten utrzymywał się szczególnie w latach 2002-2005. W roku 2006 nastąpiła poprawa sytuacji, dokonanych zostało więcej wpisów do ewidencji niż wykreśleń.

2) Branże

Wśród firm działdowskich dominują przedsiębiorstwa handlowe i naprawcze (tabela 7). Rola handlu wskazuje na relatywnie mniejszy rozwój gospodarczy, jednakże spora liczba przedsiębiorstw wytwórczych i budowlanych neutralizuje tę nierówność.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych sekcji w 2004 r.

Sekcja	Liczba podmiotów	Udział procentowy w ogólnej liczbie podmiotów
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	21	1,31 %
Przemysł w tym przetwórstwo przemysłowe	142	8,83 %
Budownictwo	194	12,06 %
Handel i naprawy	537	33,40 %
Hotele i restauracje	34	2,11 %
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	109	6,78 %
Pośrednictwo finansowe	75	4,66 %
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	224	13,93 %
Inne	272	16,92 %
Ogółem	1 608	100,00 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Jak wynika z powyższej tabeli w Działdowie najwięcej jest firm zajmujących się handlem i naprawami (537), obsługą nieruchomości i firm oraz nauką (224), budownictwem (194), przemysłem (142), transportem, gospodarką magazynową, łącznością (109). Najmniej jest firm z sekcji rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo (21), hotele i restauracje (34) i pośrednictwo finansowe (75).

1.2.4 Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów posiada Gmina-Miasto Działdowo

1) Działdowska Agencja Rozwoju S.A.

Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w mieście jak i w całym powiecie zapewnia Działdowska Agencja Rozwoju S.A., która powstała w 1994 roku jako niezależna jednostka organizacyjna. Głównymi jej założycielami są Gmina Miasto Działdowo i Gmina Działdowo, posiadające ponad 96% udziałów.

Celami statutowymi spółki są:

- a) wspieranie rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem Miasta i Gminy Działdowo,
- b) współpraca z instytucjami państwowymi, samorządem terytorialnym i gospodarczym w zakresie kształtowania polityki lokalnej oraz regionalnej,
- c) wspomaganie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz innych przedsięwzięć składających się na strategię rozwoju gmin.

Cele statutowe Spółki realizowane są przez :

- a) obsługę programów pomocowych,
- b) udzielanie poręczeń do kredytów bankowych i pożyczek urzędów pracy,
- c) udzielanie pożyczek,
- d) działalność szkoleniową,
- e) pomoc samorządom w działaniach prorozwojowych,
- f) wdrażanie inicjatyw prospołecznych i działalność wydawniczą.

W strukturze DAR S.A. funkcjonują:

1. Działdowski Fundusz Przedsiębiorczości, który składa się z:
 - a) Funduszu Poręczeń Kredytowych (założony w październiku 1994 roku),
 - b) Funduszu Pożyczkowego
 - c) Punktu Konsultacyjno-Doradczego
2. Fundusz Stypendialny
3. Ośrodek Współpracy
4. Ośrodek Szkoleń i Promocji, na który składają się:
 - a) Działdowskie Centrum Edukacji i Kształcenia Ustawicznego,
 - b) Działdowski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli DAR,
 - c) Ośrodek Promocji.

Na szczególną uwagę zasługują funkcjonujące w DAR S.A. fundusze: tj. Fundusz Poręczeń Kredytowych i Fundusz Pożyczkowy oraz Punkt Konsultacyjno-Doradczy.

2) Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o.

Założycielem spółki jest Gmina Miasto Działdowo. Spółka działa na podstawie przepisów kodeksu spółek handlowych oraz przepisów ustawy z dnia 13 lipca 1990 roku o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 5.554.500,00 zł (pięć milionów pięćset pięćdziesiąt cztery tysiące pięćset złotych), 100 % udziałów jest własnością Gminy Miasto Działdowo.

Zakres działalności Spółki:

- a) pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody,
- b) gospodarka ściekami oraz wywóz i unieszkodliwianie odpadów, usługi sanitarne i pokrewne,
- c) działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni,
- d) sprzątanie i czyszczenie obiektów,
- e) obsługa nieruchomości na własny rachunek,
- f) wynajem nieruchomości na własny rachunek,
- g) obsługa nieruchomości na zlecenie.

Spółka w zakresie potrzeb związanych z realizacją przedmiotu jej działania może podejmować inwestycje. Spółka może prowadzić działalność socjalno-bytową, w tym ośrodki wypoczynkowe. Spółka może przejmować od właścicieli i inwestorów urządzenia i obiekty służące działalności wodno-kanalizacyjnej, jeżeli odpowiadają normom określonym w powszechnie obowiązujących przepisach. Spółka dla osiągnięcia celów gospodarczych, może tworzyć oddziały, przedstawicielstwa, placówki, zakłady wytwórcze, usługowe i handlowe oraz uczestniczyć w innych spółkach i innych powiązaniach prawno – organizacyjnych. (źródło: dane pochodzą ze statutu P.G.K i M. sp. z o.o.)

3) Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. w Działdowie

Założycielem spółki jest Gmina Miasto Działdowo. Spółka powstała w wyniku przekształcenia komunalnego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Działdowie na podstawie art.5 ust.1 pkt.1 oraz na podstawie art.45 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U.Nr.51 poz.296 z późn. zm.) Na obszarze swojego działania spółka może tworzyć zakłady i oddziały terenowe oraz uczestniczyć w innych spółkach. Spółka działa na podstawie Kodeksu spółek handlowych oraz ustawy z dnia 3 lipca 1990 roku o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51,poz.296 z 1990 roku). Przedmiotem działalności spółki jest głównie produkcja i dystrybucja ciepła, pary wodnej i gorącej wody.

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 745 000 (jeden milion siedemset czterdzieści osiem tysięcy) złotych i dzieli się na 3496 (trzy tysiące czterysta dziewięćdziesiąt sześć) udziałów o wartości 500 (pięćset) złotych każdy. Wszystkie udziały należą do Gminy Miasto Działdowo (źródło: dane pochodzą ze Statutu Przedsiębiorstwa Ciepłowniczego sp. z o.o.).

1.2.5 Instytucje otoczenia biznesu

1) Banki

- a) Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. I Oddział w Działdowie,
- b) Bank Spółdzielczy w Działdowie z siedzibą w Lidzbarku,
- c) Bank Spółdzielczy w Działdowie z siedzibą w Brodnicy,
- d) Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Oddział Centrum Iława, Oddział Działdowo.

W mieście funkcjonują również spółdzielcze kasy oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz fundusze pożyczkowe.

2) Działdowska Agencja Rozwoju S.A.

3) Warmińsko-Mazurski Fundusz „Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o.

Celem Funduszu jest pomoc mikro, małym i średnim przedsiębiorcom w finansowaniu projektów gospodarczych. Cel ten ma być realizowany poprzez udzielanie zabezpieczeń do dostępnych na rynku zewnętrznych źródeł finansowania wspomagających działalność inwestycyjną i bieżącą małych i średnich przedsiębiorców. Fundusz udziela poręczeń do kredytów i pożyczek udzielonych przez Instytucje Finansowe, z którymi ma podpisane umowy o współpracy. Obszarem jego działania jest nie tylko miasto Działdowo, ale teren całego województwa warmińsko-mazurskiego.

1.2.6 Rynek pracy

W Działdowie w 2005 r. osób pracujących było 5 640 osób, z tego 2 966 mężczyzn i 2 674 kobiet. Liczba pracujących w latach 2000-2005 utrzymuje się na poziomie od 5 365 do 5 640. Liczba pracujących w 2005 r. zwiększyła się o 275 osób w porównaniu z rokiem 2000.

Tabela 9. Liczba pracujących w mieście Działdowo w latach 2000-2005

PRACUJĄCY W GŁÓWNYM MIEJSCU PRACY						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
OGÓLEM	5 365	5 438	5 466	5 442	5 473	5 640
MĘŻCZYŹNI	2 758	2 914	2 854	2 911	2 949	2 966
KOBIETY	2 607	2 524	2 612	2 531	2 524	2 674

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS (stan na dzień 31.12.2003 r.) najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze usługowym 3 052 osoby (56,1%) (w tym w sektorze usług rynkowych – 1 321 osób (24,3%), w sektorze usług nierynkowych – 1 731 osób (31,8%)), w sektorze przemysłowym – 2 382 osoby (43,8%) a w sektorze rolniczym – 8 osób (0,1%).

Jeśli chodzi o liczbę osób pracujących wg. sektorów własności to GUS podaje, że w 2003 r. w Działdowie 2 843 osoby (52,2%) pracowały w sektorze prywatnym a 2 599 osób (47,8%) w sektorze publicznym.

1.2.7 Turystyka

Miasto Działdowo posiada możliwości rozwoju turystyki. Walor turystyczny posiadają zabytki wraz z zabudową starego miasta. Pewną atrakcją turystyczną są też miejskie imprezy kulturalne i sportowe. W mieście silniejsza od turystyki krajoznawczej jest turystyka gospodarcza. Najwięcej osób przyjeżdża do miasta w celach biznesowych.

W mieście Działdowo funkcjonują dwa hotele: Hotel „Wkra” (48 miejsc noclegowych) i Hotel „Varia” (25 miejsc noclegowych). Poza miejsca noclegowe dostępne są również w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji oraz w Motelu przy stacji benzynowej na ulicy Olsztyńskiej.

1.2.8. Identyfikacja problemów – gospodarka

1) atrakcyjność inwestycyjna

- a) mała atrakcyjność miasta dla nowych inwestorów zewnętrznych,
- b) małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych (jako główna przyczyna zły stan połączeń drogowych),
- c) brak inwestorów dla atrakcyjnego zabudowania części obiektów zabytkowych położonych na terenie miasta (ograniczenia prawne i architektoniczne w realizacji inwestycji w tych obiektach),
- d) trudności w nawiązywaniu partnerstwa publiczno-prywatnego.

2) rozwój przedsiębiorstw i rynku pracy

- a) niewielka ilość rozwijających się zakładów pracy na terenie miasta,
- b) ograniczone zasoby kapitałowe lokalnych przedsiębiorców,
- c) zbyt małe nakłady na nowe inwestycje w przedsiębiorstwach,
- d) niewielki rozwój nowoczesnych i wiodących branż gospodarki, w tym turystyczno-kulturalnej,
- e) niewystarczająca liczba nowych miejsc pracy, w szczególności dla kobiet i osób długotrwale bezrobotnych,
- f) brak wykwalifikowanych pracowników dla niektórych branż gospodarki.

3) aktywność gospodarcza

- a) brak programu ożywienia gospodarczego miasta,
- b) mała aktywność gospodarcza społeczności lokalnej,
- c) mała identyfikacja społeczności lokalnej z problemami miasta.

1.3. SPOŁECZEŃSTWO

1.3.1. Struktura demograficzna i społeczna

Miasto Działdowo (wg. ewidencji Ludności na dzień 31.12.2006 r.) zamieszkuje 21 521 osób na przestrzeni 11,48 km². Gęstość zaludnienia wynosi ok. 1 875 M/km². Mieszka na jego terenie około 34 % ogólnej liczby mieszkańców powiatu.

1) Wiek mieszkańców

Tabela 10. Struktura demograficzna ludności pod względem wieku Miasta Działdowo – ogółem w latach 2000-2005

Wiek	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Przedprodukcyjny (0-17 lat)	5 617	5 426	5 229	5 007	4 782	4 665
Produkcyjny (M 18-64 lat, K 18-59 lat)	12 914	13 139	13 413	13 628	13 746	13 869
Poprodukcyjny (M 65 lat i więcej, K 60 lat i więcej)	2 132	2 175	2 231	2 257	2 302	2 329
Ogółem	20 663	20 740	20 873	20 892	20 830	20 863

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2005 r. w mieście Działdowo przeważały osoby w wieku produkcyjnym (13 869 osób), które stanowiły 66,5 % wszystkich mieszkańców miasta, mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym było 4 665 osób (22,4%) a mieszkańców w wieku poprodukcyjnym było 2 329 osób (11,2%).

2) Zmiany demograficzne

Tabela 11. Tendencje w zakresie zmian demograficznych na przestrzeni 6 lat na terenie Miasta Działdowo

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Miasto ogółem	20 663	20 740	20 873	20 892	20 830	20 863
Przyrost naturalny	54	82	78	84	55	47
Urodzenia żywe	201	231	214	215	209	210
Zgony ogółem	147	149	136	131	154	163

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych zawartych w tabeli można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej miasta:

- a) liczba mieszkańców miasta na przestrzeni lat 2000-2003 wykazywała raczej tendencję wzrostową,

- b) spadek liczby mieszkańców miasta nastąpił w roku 2004, po czym w 2005 nastąpił lekki wzrost,
- c) przyrost naturalny na terenie miasta w omawianym okresie najwyższy był w latach 2001-2003 i wynosił od 78-84 osób, jednak w latach 2004-2005 nastąpił spadek o około 30 osób,
- d) liczba urodzeń żywych utrzymuje się na poziomie od 201 do 231, a liczba zgonów kształtuje się na poziomie od 131 do 163.

1.3.2. Wykształcenie ludności

Wykształcenie ludności w wieku 13 lat i więcej w mieście Działdowo przedstawia się następująco (źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie, 2002):

Tabela 12. Wykształcenie

Poziom wykształcenia	Ilość osób	% ogółu badanych
wyższe	1429	8,6
średnie ogólnokształcące	1483	8,9
średnie zawodowe	3884	23,4
zasadnicze zawodowe	3779	22,8
podstawowe ukończone	5512	33,2
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	427	2,6
nieustalone	78	0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W mieście Działdowo najwięcej osób posiada wykształcenie podstawowe ukończone (33,2 %), drugą liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim zawodowym (23,4 %) i zasadniczym zawodowym (22,8 %). Niezbyt liczna jest natomiast liczba ludności z wykształceniem wyższym (8,6 %) i średnim ogólnokształcącym (8,9 %). Należy dążyć do tego, aby społeczeństwo miasta podnosiło swoje kwalifikacje i dzięki temu potrafiło lepiej odnaleźć się na rynku pracy.

1.3.3. Bezrobocie

Rynek pracy w powiecie działdowskim należy do jednych z trudniejszych województwie. Na koniec 2005 roku stopa bezrobocia wyniosła 30,2 % i w stosunku do roku 2004 zmniejszyła się o 3,6 %. Stopa bezrobocia w latach 2003-2005 zarówno w powiecie, w województwie czy w kraju wykazuje tendencję spadkową.

Tabela 13. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju (stan na 31.12.)

Nazwa regionu	2003	2004	2005
Powiat Działdowski	35,1%	33,9%	30,2 %
Województwo Warmińsko-Mazurskie	30,3%	29,2%	27,5 %
Polska	20,0%	19,1%	17,6%

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Działdowie w Gminie Miasto Działdowo wyniosła ogółem na dzień 31 grudnia 2006 r. – 1393 osoby, wśród których prawie 69,6 % stanowiły kobiety (969 os.). Prawo do zasiłku przysługiwało natomiast zaledwie 312 osobom, w tym 169 kobietom.

Liczba osób bezrobotnych obniża się stopniowo – w 2005 r. było ich 1 960, w tym: 1 229 kobiet (62,7%), natomiast pod koniec 2004 r. 2 398, w tym 1 475 kobiet (61,5%). Szczegółowo strukturę osób bezrobotnych zamieszkałych na obszarze gminy miasto Działdowo z wyszczególnieniem pod względem poziomu wykształcenia oraz płci w latach 2004-2006 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Struktura osób bezrobotnych z terenu Miasta Działdowo wg. poziomu wykształcenia w latach 2004-2006 (stan na dzień 31.12.)

Lp.	Osoby bezrobotne z terenu Miasta Działdowa - zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Działdowie						
	Wyszczególnienie wg poziomu wykształcenia	2004 r.		2005 r.		2006 r.	
		Ogółem	w tym kobiet	Ogółem	w tym kobiet	Ogółem	w tym kobiet
1	wyższe	116	75	92	62	67	47
2	policealne i średnie zawodowe	604	446	475	367	370	291
3	średnie ogólne	237	177	188	133	149	118
4	zasadnicze zawodowe	742	372	599	307	371	228
5	gimnazjalne i poniżej	699	405	606	360	436	285
	Razem	2 398	1 475	1 960	1 229	1 393	969

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy wskazują na fakt, że na terenie Gminy Miasto Działdowo najwięcej bezrobotnych występuje w grupie osób o najniższym poziomie wykształcenia tj. z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym oraz poniżej. Jednak warto podkreślić, że liczba osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym oraz poniżej sukcesywnie zmniejsza się z 1 441, w tym 777 kobiet (53,9%) pod koniec 2004 r. do 807, w tym 513 kobiet (63,6%) w 2006 r.

Duża liczba bezrobotnych posiada także wykształcenie policealne i średnie zawodowe. Najniższą liczbą osób bezrobotnych odnotowano natomiast wśród osób z wykształceniem wyższym 116 (75 kobiet) w 2004 r. – liczba ta obniżyła się pod koniec 2006 r. do 67 (47 kobiet).

Wśród ogółu bezrobotnych z terenu Gminy Miasto Działdowo zaledwie 4,8 % stanowiły w 2004 r. osoby z wyższym wykształceniem, w 2005 r. 4,7 %, a w 2006 r. – 4,8 %. Osoby bezrobotne z wykształceniem średnim ogólnym stanowiły ok. 9,9 % ogółu bezrobotnych w tej gminie w 2004 r., 9,6 % w 2005 r. i 10,7 % w 2006 r., z kolei z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym odpowiednio ponad 25 % w 2004 r., ponad 24 % w 2005 r. oraz ponad 26 % w 2006 r. Najwięcej było osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym - stanowiły one w 2004 r. ok. 30,9 % w ogólnej liczbie bezrobotnych z Działdowa, w 2005 r. - 30,6 % oraz 26,6 % w roku 2006, równie wysoki udział procentowy w ogóle bezrobotnych miały osoby z wykształceniem gimnazjalnym oraz niższym, odpowiednio w roku 2004 - 29,1 %, 30,9 % w 2005 r. oraz 31,3% w 2006 r. Wymienione powyżej grupy są zagrożone ryzykiem stałego wykluczenia z rynku pracy.

1.3.4. Pomoc społeczna

1) Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Dla realizacji zadań pomocy społecznej zleconych Miastu utworzono jednostkę organizacyjną – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) (ul. Jagiełły 30).

Działalność Ośrodka opiera się na realizacji ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku i przepisów wykonawczych do ustawy. Krąg osób i rodzin w myśl ustawy jest szeroki, a proponowany zakres różnorodny. Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej pomocy udziela się między innymi z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, alkoholizmu lub narkomanii, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej bądź ekologicznej lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

MOPS udziela wsparcia osobom i rodzinom w postaci zasiłków pieniężnych. Wiele z nich ma charakter celowy, związany z określonymi potrzebami czy szczególną sytuacją

potrzebujących. Większość osób i rodzin z tej formy pomocy korzysta średnio co drugi miesiąc. Są także osoby, które otrzymują pomoc rzeczową w postaci odzieży, obuwia, pościeli, opału z dowozem do miejsca zamieszkania, posiłków, jak również pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.

Oprócz pomocy finansowej czy rzeczowej pracownicy MOPS na rzecz osób i rodzin świadczą także pomoc w postaci:

- a) pracy socjalnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, przemocy w rodzinie, łagodzenia skutków patologii oraz pomocy rodzinom niewydolnym wychowawczo,
- b) udzielania informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znajdują,
- c) pomocy w uzyskaniu poradnictwa dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej, dotyczącej możliwości rozwiązania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- d) pobudzania społecznej aktywności oraz inspirowania działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- e) współpracy i współdziałania z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania oraz ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych.

We współpracy z Powiatową Komendą Policji zakładane są „Niebieskie Karty” dla ofiar przemocy. W celu niesienia pomocy ofiarom przemocy przy MOPS powstał Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej. W ramach tego Ośrodka przygotowywany jest wszechstronny plan pomocy dla ofiar przemocy domowej, monitorowanie efektów podjętych działań, pomaganie w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, wskazywanie miejsca, gdzie można uzyskać pomoc w postaci poradnictwa prawnego czy psychologicznego.

Przy MOPS powstał Klub Integracji Społecznej, który zajmuje się przywracaniem społeczeństwu osób dotkniętych dysfunkcjami społecznymi takimi jak: bezrobocie, bezdomność, uzależnienia, choroby psychiczne czy też z powodu czasowego odizolowania na skutek odbywania kary pozbawienia wolności.

Osoby starsze, zwłaszcza samotne biorą udział w zajęciach organizowanych przez Klub Seniora działający przy MOPS. W roku 2006 pomoc społeczna najczęściej była udzielana w formie zasiłków celowych i w naturze (49,6%), zasiłków okresowych (17,5%), pracy socjalnej (8,8%), usług opiekuńczych (2,4%), zasiłków stałych (2,3%), poradnictwa specjalistycznego (1,8%).

Tabela 15. Formy przyznanej pomocy w latach 2004 - 2006

Formy pomocy	2004 rok	2005 rok	2006 rok
Zasiłek stały	60	65	64
Zasiłek okresowy	405	560	488
Schronienie	–	1	–
Posiłek	406	361	412
Ubranie	128	68	40
Usługi opiekuńcze	60	58	66
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	10	9	16
Zasiłek celowy w formie biletu kredytowanego	53	–	–
Sprawienie pogrzebu	–	1	1
Zasiłek celowy i w naturze	719	1 578	1 379
Zasiłek celowy przyznany w celu złagodzenia skutków suszy	–	–	17
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	131	95	49
Interwencja kryzysowa	7	1	1
Praca socjalna	337	333	246
Odpłatność za Dom Pomocy Społecznej	–	–	3

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie

Tabela 16. Powody przyznania pomocy ze świadczeń pomocy społecznej

Powód przyznania pomocy	2004 rok	2005 rok	2006 rok
Ubóstwo	–	–	–
Sieroctwo	–	–	–
Bezdomność	22	15	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	58	15	17
Bezrobocie	699	724	634
Niepełnosprawność	266	214	146
Długotrwała lub ciężka choroba	171	153	252
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	134	197	155
Przemoc w rodzinie	45	17	22
Alkoholizm	87	79	88
Narkomania	26	14	10
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	5	6
Sytuacja kryzysowa	7	1	1
Razem	1 523	1 434	1 340

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie

Powyżej wykazano powody przyznawania przez MOPS pomocy socjalnej, które obrazują przyczyny trudnej sytuacji socjalnej części mieszkańców. Z pomocy społecznej w roku 2004 skorzystały – 1523 osoby, w roku 2005 – 1434 a w 2006 r. – 1340 osób. Jak wynika z tabeli liczba osób korzystających z pomocy społecznej z roku na rok maleje średnio o 90 osób. W 2006 r. najwięcej osób korzystało z pomocy społecznej z następujących powodów: bezrobocia (47,3%), długotrwałej lub ciężkiej choroby (18,8%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (11,6%), niepełnosprawności (10,9%), alkoholizmu (6,5%).

2) Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych i beneficjenci ich pomocy

Tabela 17. Wykaz placówek opiekuńczo-wychowawczych znajdujących się na terenie miasta Działdowo i adresaci ich działalności.

Lp	Nazwa placówki	Adres	Adresaci pomocy
1.	Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy	ul. Skłodowskiej 20 13-200 Działdowo	Osoby z: - upośledzeniem głębokim - upośledzeniem znacznym - upośledzeniem umiarkowanym - upośledzeniem ze sprzężonymi kalectwami
2.	Warsztaty Terapii Zajęciowej	ul. Skłodowskiej 20 13-200 Działdowo	Osoby ze znacznym i umiarkowanym stopieniem niepełnosprawności
3.	Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z zaburzeniami psychicznymi przy Działdowskim Centrum „CARITAS”	ul. Księżodworska 23 13-200 Działdowo	- Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawni intelektualnie
4.	„Ognisko Wychowawcze” przy Centrum Caritas – 2 świetlice	ul. Matejki 59 ul. Księżodworska 23 13-200 Działdowo	Dzieci z rodzin ubogich, wielodzietnych w kryzysie
5.	Polski Związek Niewidomych	ul. Księżodworska 23 13-200 Działdowo	Osoby niedowidzące i niewidome
6.	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Działdowie, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Działdowie-Świetlica	ul. Jagiełły 36 13-200 Działdowo	- dzieci z rodzin ubogich, wielodzietnych, - trudne sytuacje rodzinne - dzieci z rodzin bezrobotnych - dzieci z problemem szkolnym
8.	Punkt Pomocy Rodzinie w Kryzysie przy „Centrum Caritas”	ul. Hallera 11 13-200 Działdowo	problem alkoholowy w rodzinie
9.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Powiatowy w Działdowie	ul. Księżodworska 10 13-200 Działdowo	- osoby chore na cukrzycę

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Działdowskiego na lata 2004-2013.

Jak wskazano w tabeli 17 na terenie miasta działa kilka instytucji i organizacji pozarządowych, które udzielają pomocy mieszkańcom w różnych zakresach potrzeb. Adresatami pomocy są osoby chore, niepełnosprawne fizycznie i intelektualnie, z zaburzeniami psychicznymi, z rodzin wielodzietnych, ubogich czy patologicznych.

3) Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Na terenie powiatu działdowskiego zadania z zakresu pomocy społecznej wykonuje m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jest jednostką budżetową samorządu powiatowego. Do zadań powiatu w tym zakresie należy: prowadzenie i finansowanie rodzin zastępczych, prowadzenie i finansowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Domy Dziecka, Rodzinne Domy Dziecka), prowadzenie i finansowanie Domów Pomocy Społecznej oraz kierowanie osób ubiegających się o umieszczenie w takiej placówce. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje również zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (zadanie zlecone przez PFRON), do których należy finansowanie tworzenia nowych stanowisk pracy, udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne, kierowanie i finansowanie turnusów rehabilitacyjnych, likwidowanie barier architektonicznych i w komunikowaniu się.

4) Dodatki mieszkaniowe

Od 1 stycznia 2004 roku zadaniem własnym gminy jest wypłata dodatków mieszkaniowych, które stanowią formę pomocy społecznej.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje: najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych, innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem, osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Tabela 18. Dodatki mieszkaniowe w latach 2004-2005

	2004	2005
Ogólna kwota wypłat (zł)	1 728 089	1 495 667
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych (szt.)	12 125	11 145
Średni dodatek mieszkaniowy (zł)	142,52	134,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 18 przedstawia wybrane parametry dotyczące dodatków mieszkaniowych określonych w latach 2004-2005. Wynika z niej, iż około 1,5 mln złotych rocznie jest przekazywanych mieszkańcom miasta na wypłatę dodatków mieszkaniowych, z czego średni dodatek mieszkaniowy w 2004 roku wyniósł 142,52 zł, a w 2005 r. -134,20 zł. Największą grupą osób pobierających zasiłek są mieszkańcy: spółdzielni mieszkaniowych (37,7 %), budynków komunalnych (36,8%), wspólnot mieszkaniowych (12,6 %), budynków prywatnych – 10,2 %, innych (2,7 %) (źródło: dane GUS - 2005).

1.3.5. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych

1) Liczba gospodarstw domowych

Według danych ze spisu powszechnego z 2002 r., w mieście Działdowo zamieszkuje ogółem 6 975 rodzin, w tym 4 701 rodzin z dziećmi do lat 24 pozostających na utrzymaniu (67,4 %) ogółu rodzin. Spośród rodzin utrzymujących dzieci do lat 24 przeważają rodziny z 1 dzieckiem (48,2 %), następnie z 2 dzieci (36,2%), z 3 dzieci (12,1 %), z 4 i więcej dzieci (3,5 %). Przeciętna liczba dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu wynosi 1,72 osoby.

2) Dochody gospodarstw domowych

Dla 3 987 gospodarstw domowych głównym źródłem utrzymania jest praca (z tego praca najemna stanowi 85,9 % a praca na własny rachunek – 14,1%). Z pozostałych źródeł utrzymuje się 2 971 rodzin (w tym 76,3 % z emerytur i rent) a 17 rodzin ma nieustalone źródło utrzymania.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie działdowskim w 2005 r. wyniosło 1 838,29 zł, co stanowiło 73,3 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kraju.

1.3.6. Oświata i wychowanie

1) placówki oświatowe na terenie Miasta

Na terenie miasta Działdowo funkcjonuje dobrze zorganizowana sieć szkół. Edukacja na poziomie szkolnictwa podstawowego odbywa się w dwóch szkołach, działają cztery przedszkola (w tym jedno z oddziałem żłobkowym) oraz dwa gimnazja. Naukę na poziomie ponadgimnazjalnym zapewniają następujące szkoły:

- a) Zespół Szkół Nr 1, w tym: Liceum Ogólnokształcące, Technikum Ekonomiczne, Szkoła Policealna,
- b) Zespół Szkół Nr 2, w tym Liceum Ogólnokształcące,

- c) Zespół Szkół Zawodowych Nr 1, w tym: Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum profilowane (profil: ekonomiczno-administracyjny i mechatroniczny), Technikum Handlowe, Technikum Sanitarne i Liceum Handlowe.
- d) Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia Arno Kanta.

Szkoła Muzyczna jest instytucją działającą w sferze społecznej. Jest to jedyna profesjonalna jednostka prowadzona przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w powiecie działdowskim. Celem jej działalności jest kształcenie dzieci i młodzieży uzdolnionych muzycznie. Wysoki poziom nauczania umożliwia uczniom kontynuację nauki w szkołach wyższych oraz zajmowanie się muzyką w bardziej profesjonalny sposób. W szkole rocznie naukę pobiera około 100 uczniów. Absolwenci szkoły zajmują wysokie miejsca w licznych konkursach, większość kończy szkoły muzyczne II stopnia lub szkoły wyższe muzyczne.

Ofertę edukacyjną Miasta uzupełniają: Policealne Studium Zawodowe, Medyczne Studium Zawodowe, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Zaoczne, Zespół Edukacji „Wiedza”, Działdowski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli a także Publiczne Centrum Kształcenia Ustawicznego DAR.

2) Placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Miasto Działdowo

Gmina Miasto Działdowo jest organem prowadzącym dla 4 przedszkoli, 2 szkół podstawowych, 2 gimnazjów i 1 liceum ogólnokształcącego.

Tabela 19. Wykaz szkół i przedszkoli w mieście, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Działdowo

Rodzaj placówki	Nazwa placówki
Przedszkola	Przedszkole nr 1
	Przedszkole nr 3
	Przedszkole nr 4
	Przedszkole nr 5
Szkoły podstawowe	Szkoła Podstawowa Nr 3
	Szkoła Podstawowa Nr 4 (ZS Nr 2)
Szkoły ponadpodstawowe	Gimnazjum nr 1
	Gimnazjum nr 2
Szkoły ponadgimnazjalne	II Liceum Ogólnokształcące (ZS Nr 2)

Źródło: Urząd Miasta Działdowo, 2007

3) Sytuacja oświatowa w mieście

W mieście Działdowo do roku 2001 było 5 przedszkoli, po czym jedno przedszkole w 2002 r. zostało zlikwidowane ze względów ekonomicznych. Podobna sytuacja występuje ze szkołami podstawowymi – w roku 2001 zlikwidowano Szkołę Podstawową Nr 2, a w 2004 r. – Szkołę Podstawową Nr 1. W budynkach po zlikwidowanych szkołach podstawowych mieszczą się Gimnazja (Nr 1 i Nr 2).

Efektom wprowadzenia reformy oświaty do szkół było zmniejszenie się liczby uczniów szkół podstawowych na rzecz gimnazjów. Zmniejszyła się więc ilość oddziałów w szkołach podstawowych z 82 w roku 2000 do 66 w roku 2005. W latach 2000-2005 liczba dzieci w przedszkolach utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast w szkołach podstawowych zanotowano spadek liczby uczniów – zmniejszenie liczby uczniów o 492 w roku 2005 w porównaniu z rokiem 2000. W gimnazjach od 2001 roku również widać spadek liczby uczniów (w 2005 roku o 162 uczniów mniej w porównaniu z rokiem 2001). W II Liceum Ogólnokształcącym w Zespole Szkół Nr 2 liczba uczniów utrzymuje się na podobnym poziomie - w liceum uczy się ponad 300 uczniów.

Tabela 20. Szkolnictwo w mieście Działdowo w latach 2000-2005 wybrane cechy (szkoły dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Działdowo)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Przedszkola						
Przedszkola (ogółem)	5	5	4	4	4	4
Oddziały w przedszkolach (ogółem)	24	24	24	23	22	22
Miejsca w przedszkolach (ogółem)	505	485	445	475	516	495
Dzieci w przedszkolach (ogółem)	564	523	572	545	505	539
Szkoły Podstawowe						
Szkoły podstawowe (ogółem)	4	3	3	3	2	2
Oddziały (ogółem)	82	78	73	72	69	66
Uczniowie w szkołach podstawowych (ogółem)	2092	1975	1864	1797	1692	1600
Gimnazja						
Gimnazja (ogółem)	2	2	2	2	2	2
Oddziały (ogółem)	32	47	44	43	43	41
Uczniowie w gimnazjach (ogółem)	833	1219	1146	1108	1115	1057
Licea ogólnokształcące						
Licea ogólnokształcące (ogółem)	1	1	1	1	1	1
Oddziały (ogółem)	10	8	10	11	12	12
Uczniowie w liceach (ogółem)	306	231	357	309	332	346

Źródło: Urząd Miasta Działdowo, opracowano na podstawie danych GUS w Warszawie.

Poziom nauczania w miejskich placówkach jest dość wysoki. Wskazują na to wyniki nauczania. Zarówno w sprawdzianach szkół podstawowych, jak też podczas egzaminów gimnazjalnych działadwscy uczniowie osiągają dobre wyniki. Sporo uczniów zostaje laureatami i finalistami na etapach wojewódzkich i krajowych w różnych konkursach przedmiotowych oraz zajmuje wysokie lokaty w zawodach sportowych. Jedną z ważnych przyczyn tak dobrych wyników są wysokie kwalifikacje kadry nauczycielskiej, o czym świadczy fakt, że na 266 zatrudnionych pełnoetatowych nauczycieli aż 114 z nich zdobyło już stopień nauczyciela dyplomowanego. Wielu uczniów uczestniczy w różnych kołach zainteresowań, kołach przedmiotowych, kursach języków obcych, zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, sportowych, muzycznych i innych.

3) Filia Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. K. Wojtyły w Elblągu.

Ponadto działalność oświatową w mieście prowadzi także Filia Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. K. Wojtyły w Elblągu.

Biblioteka jest placówką ponadlokalną, działa na terenie powiatów: Elbląg, Bartoszyce, Działdowo, Iława, Nowe Miasto Lubawskie, Braniewo, Lidzbark Warmiński, Ostróda, miasto Elbląg na prawach powiatu. Bibliotekę tworzą: Biblioteka Główna (BG) i 10 Filii, wśród nich Filia w Działdowie. Biblioteki pedagogiczne będące składową systemu oświaty, a podlegające samorządowi województwa są współodpowiedzialne za rozwój edukacji w regionie uczestniczą w realizacji celów operacyjnych *Strategii rozwoju edukacji w województwie warmińsko-mazurskim do roku 2015*. Wpływają na podniesienie poziomu edukacji w rejonie oddziaływania, który jest wyznacznikiem jego rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego. Jakość usług Biblioteki, jej sprawne, adekwatne do potrzeb funkcjonowanie jest elementem sprzyjającym rozwojowi zasobów ludzkich. Biblioteki pedagogiczne są ważny ogniwem kształcenia ustawicznego. Poprzez swój publiczny charakter (instytucje non-profit) biblioteki umożliwiają nawet środowiskom ekonomicznie i społecznie zaniedbanym dostęp do edukacji. Dzieje się to poprzez udostępnienie wszystkim zainteresowanym potencjału edukacyjnego i informacyjnego bibliotek.

W W-MBP w Elblągu Filii w Działdowie zatrudnionych jest 4 pracowników, w tym 3 pedagogicznych i 1 obsługi. Znajduje się w niej 20289 woluminów, 1303 broszur i 272 jednostki zbiorów specjalnych. Prenumerowane są 33 tytuły czasopism pedagogicznych. W 2006 r. z usług biblioteki korzystało stale 695 czytelników, z których 469 to studenci. Odwiedziło placówkę 4018 czytelników, którzy wypożyczyli 6858 woluminów, a na miejscu z 8013 jednostek skorzystało 632 czytelników. 379 osób skorzystało ze stanowisk komputerowych ICIM, większość to studenci.

Filia od 2 lat komputeryzuje procesy biblioteczne, intensywnie rozbudowywana jest elektroniczna baza katalogowa. Działania te podjęte zostały z myślą o czytelnikach, którym

elektroniczne katalogi znacznie skracają czas poszukiwań potrzebnych informacji, lepiej zaspokajają ich potrzeby informacyjne. Biblioteka dzięki realizacji projektu MEN współfinansowanego przez LFS *Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych* stwarza czytelnikom możliwość korzystania ze światowych zasobów informacyjnych za pośrednictwem podłączenia do Internetu.

Mając doświadczenia w zakresie wykorzystywania technologii informacyjnych w pracy biblioteka służy w tej dziedzinie pomocą nauczycielom bibliotekarzom szkół. Filia w Działdowie służąc potrzebom nauczycieli bibliotekarzy szkół powiatu działdowskiego organizuje szkolenia, mające na celu wymianę doświadczeń oraz rozszerzenie wzajemnej współpracy w środowisku bibliotekarzy szkolnych.

1.3.7. Kultura

Działalność kulturalną prowadzi Miejski Dom Kultury w Działdowie, w ramach którego działają grupy i sekcje taneczne, teatralne, brydżowa, szachowa, orkiestra dęta, pracownia plastyczna i pracownia muzyczna. W zajęciach grup i sekcji organizowanych przez MDK bierze udział rocznie ok. 400 osób. W ramach MDK funkcjonuje także kino "Apollo".

Dla czytelników swoje księgozbiory udostępniają Miejska Biblioteka Publiczna i Filia Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Elblągu. W 2005 r. na 1 placówkę biblioteczną przypadało 10 431,5 mieszkańców. Biblioteki w ciągu roku mają 5 575 czytelników (dane GUS z 2005). Miejska Biblioteka Publiczna pełni ważną rolę w kulturalnym rozwoju Miasta. Oprócz wypożyczania książek, placówka organizuje także wystawy lokalnych artystów, spotkania z dziećmi, konkursy plastyczne i współpracuje przy organizacji miejskich imprez kulturalnych.

Ponadto na terenie Miasta działają różne stowarzyszenia i grupy twórcze. Do najważniejszych należą Stowarzyszenie „Młyn” - Pracownia Malarstwa, Grupa Magazyn, Towarzystwo Miłośników Ziemi Działdowskiej. Do znanych, nie tylko na rynku lokalnym, zespołów muzycznych należą między innymi Tamersajm, Mjut, Zielone Ludki. Ofertę kulturalną Miasta wzbogaca także Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia, która organizuje koncerty muzyki poważnej. Koncerty te mają miejsce z okazji różnych świąt, takich jak Święta Bożego Narodzenia, Święto Niepodległości, Dzień Kobiet. Szkoła promuje także naukę w swojej placówce poprzez organizację Koncertów Majowych oraz Koncertu Absolwentów (coroczna impreza na zakończenie roku szkolnego).

Najważniejsze coroczne wydarzenia kulturalne w Działdowie:

- a) Gala „Katarzynki” (styczeń),
- b) Koncert Walentynkowy (luty),
- c) Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny (maj),
- d) Triduum Ewangelizacyjne (maj)
- e) Wybory Miss Ziemi Działdowskiej (czerwiec),
- f) koncerty plenerowe (czerwiec/lipiec/sierpień),
- g) Turniej Rycerski o Miecz Św. Katarzyny (lipiec),
- h) Urodziny Działdowa (14 sierpnia),
- i) artAKCJA(sierpień/wrzesień),
- j) Dzień Papieski (październik)
- k) Dziecięcy Festiwal Piosenki „SUPER HIT” (listopad),
- l) Dziecięca Rewia Taneczna (grudzień)

1.3.8. Sport

Działalność sportowo-rekreacyjną prowadzi między innymi Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, w ramach którego działają sekcje aerobiku, tenisa stołowego, tenisa ziemnego, kulturystyki i kickboxingu. W Działdowie można uprawiać sport w klubach piłki nożnej („Start Działdowo”- IV liga, „Wkra Działdowo”), lekkiej atletyki (UKS MOSiR Działdowo), tenisa stołowego, krótkofalarstwa, szachów, brydża sportowego, baseballa, taekwondo. Sporymi sukcesami może poszczycić się także młodzieżowa koszykówka. Część klubów na swoją działalność otrzymuje dotacje z budżetu Miasta.

Na bazę sportową Miasta składają się stadion piłkarski, korty tenisowe, boiska piłkarskie, boisko do baseballa, cztery sale sportowe oraz hala sportowa. Hala sportowa jest pełnowymiarową areną sportową, w której można grać w piłkę siatkową, koszykową, ręczną, tenis ziemny, softball i baseball. Hala posiada siłownię i saunę oraz zaplecze socjalne. Widowiska sportowe i koncerty może w niej oglądać kilkaset osób (500 miejsc siedzących).

Najważniejsze coroczne wydarzenia sportowe i prozdrowotne w Działdowie:

- a) Międzynarodowy Turniej Baseballu (luty),
- b) Ogólnopolski Turniej Koszykówki „Przedwiośnie” (marzec/kwiecień),
- c) Festyn „Wstąp po zdrowie” (maj),
- d) Mistrzostwa Polski w Softballu (czerwiec),
- e) Turniej Piłki Nożnej im. Jerzego Smolicza (czerwiec),
- f) Ogólnopolski Turniej Brydża Sportowego (czerwiec),
- g) Ogólnopolski Turniej Koszykówki „Katarzynka Cup” (grudzień),

1.3.9. Zdrowie

Najważniejszą placówką medyczną w mieście jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie. Szpital jest publiczną jednostką organizacyjną, prowadzącą działalność gospodarczą polegającą w szczególności na udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Podstawowymi zadaniami Zakładu są zapewnienie ludności zamieszkałej na obszarze jego działania świadczeń zdrowotnych, czyli działań służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania.

Szpital dysponuje 324 łóżkami. Leczenie odbywa się na oddziałach Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Chorób Wewnętrznych, Dziecięcym, Dziale Rehabilitacji, Kardiologicznym, Neurologicznym, Noworodków i Wcześnieaków, Paliatywno-Hospicyjnym, Położniczo-Ginekologicznym, Psychiatrycznym, Reumatologicznym, Rehabilitacyjnym, Ratunkowym, Stacji Dializ. Ponadto udziela on świadczeń w poradniach Chirurgicznej, Okulistycznej, Endokrynologicznej, Kardiologicznej, Zdrowia Psychicznego, Onkologicznej, Nefrologicznej, Dermatologicznej, Pediatricznej, Ginekologiczno-Położniczej, Otolaryngologicznej, Stomatologicznej, Medycyny Paliatywnej, Neurologicznej, Reumatologicznej, Rehabilitacyjnej oraz poradniach przyoddziałowych.

W mieście działają przychodnie oraz gabinety lekarskie, świadczące usługi w wielu specjalnościach m.in. gabinety stomatologiczne, neurologiczne, ginekologiczne, reumatologiczne i inne.

1.3.10. Bezpieczeństwo publiczne

1) obowiązki gminy

Zgodnie z art. 7 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Gmina Miasto Działdowo ma obowiązek do zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania miejskiego magazynu przeciwpowodziowego. W ramach tej ustawy Miasto nawiązało współpracę z lokalnymi służbami (Policja, Państwowa Straż Pożarna) i zabezpiecza niezbędną infrastrukturę techniczną poprzez właściwą komisję w swojej strukturze.

2) przestępczość i jej zwalczanie

W Działdowie ma swoją siedzibę Komenda Powiatowa Policji, która swoim zasięgiem działania obejmuje obszar całego powiatu działdowskiego, w tym miasta Działdowo.

Tabela 21. Charakterystyka przestępczości w wybranych kategoriach przestępstw na terenie miasta Działdowo w latach 2003 - 2006

Kategorie przestępstw	2003		2004		2005		2006	
	Liczba przestępstw	Wykrywalność %	Liczba przestępstw	Wykrywalność %	Liczba przestępstw	Wykrywalność %	Liczba przestępstw	Wykrywalność %
Ogółem	986	73,6	880	74,6	943	79,8	833	83,6
Kryminalne	676	61,8	638	65,6	553	67,1	543	76,3
Gospodarcze	49	98	30	96,7	159	98,1	54	87,7
Przeciwko życiu i zdrowiu	17	94,1	14	92,9	16	93,8	23	100
Przeciwko mieniu	473	46,5	423	49,2	474	62,8	354	63,8
Uszczerbek na zdrowiu	11	100	8	100	14	92,9	19	94,7
Bójka i pobicie	5	80	4	75	1	100	2	100
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	41	100	37	100	27	100	29	100
Kradzieże	143	35,8	151	38,7	116	39,8	108	46,3
Kradzieże samochodów	16	6,3	16	5,9	12	58,3	10	54,5
Kradzieże z włamaniem	222	44,2	150	51,6	121	46,8	80	50,6
Przestępstwa rozbójnicze	10	60	15	66,7	18	66,7	11	72,7
Krótkotrwały zabór pojazdu	5	20	9	66,7	14	0	5	40
Paserstwo	15	100	10	100	5	100	9	100
Przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym	10	90	35	100	8	87,5	13	100
Przestępstwa narkotykowe	55	100	49	100	55	96,4	89	100
Wypadki drogowe	4	100	7	100	7	100	8	87,5
Nietrzeźwi kierujący - rowerzyści	196	100	107	100	106	100	115	100
Nietrzeźwi kierujący - kierowcy pojazdów mechanicznych	42	100	59	100	58	100	55	100

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Działdowie

Tabela 21 przedstawia charakterystykę przestępczości na terenie miasta Działdowo w latach 2003-2006. Wynika z niej, że w roku 2006 liczba przestępstw zmalała o 110 w porównaniu z rokiem 2005. Wykrywalność przestępstw z roku na rok rośnie, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Dokonując oceny zagrożeń występujących na terenie działania Komisariatu Policji w Działdowie należy stwierdzić, że nie odnotowano na tym terenie szczególnego zagrożenia przestępczością zorganizowaną. Współpraca w zakresie zadań Policji układa się z Urzędem Miasta Działdowo bardzo dobrze.

3) ochrona przeciwpożarowa

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Działdowie mieści się w siedzibie dawnej Ochotniczej Straży Pożarnej w Działdowie (ul. Skłodowska 10), powstałej w 1888 roku. W latach sześćdziesiątych na bazie Pogotowia utworzono Korpus Techniczny Pożarnictwa. Obsadę Korpusu stanowiła również niewielka ilość strażaków zawodowych. Przy prowadzeniu działań gaśniczych nadal niezbędna była pomoc OSP w Działdowie. Zawodowa Straż Pożarna w Działdowie powołana została z dniem 16 listopada 1971 roku decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych. Od 1 stycznia 1999 roku - po kolejnej reformie administracyjnej kraju - Działdowo weszło w skład województwa warmińsko-mazurskiego. Powołana została Komenda Powiatowa PSP w Działdowie.

Komenda swoim zasięgiem działania obejmuje obszar powiatu działdowskiego (miasto Działdowo, miasto i gminę Lidzbark, gminy: Działdowo, Iłowo, Płońska, Rybno).

4) monitoring wizyjny miasta

Na terenie miasta jest sukcesywnie od 2006 roku rozbudowywany monitoring wizyjny, który służy nadzorowaniu terenów najbardziej zagrożonych różnego rodzaju patologiami i przestępstwami.

1.3.11. Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Miasto Działdowo działa szereg organizacji pozarządowych. Organizacjami pozarządowymi są nie będące jednostkami sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nie posiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia. Organizacje te tworzą obraz rzeczywistości społecznej, zaspokajają wiele potrzeb i wspierają rozwój społeczności lokalnej. Są one prężnym i szybko rozwijającym się partnerem dla samorządu oraz dla biznesu.

Trzeci sektor w Działdowie realizuje głównie zadania:

- a) działalność charytatywna,
- b) pomocy społeczna, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywaniu szans tych rodzin i osób,
- c) ochrona i promocja zdrowia,
- d) działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- e) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
- f) upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- g) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- h) promocji i organizacji wolontariatu,
- i) ekologii i ochrony zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego,
- j) nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- k) działania na rzecz umiejętności narodowych,
- l) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich a także działań wspomagających rozwój demokracji.

Organizacje aktywnie realizują swoje cele statutowe, uczestnicząc w kreowaniu wizerunku miasta oraz współpracując z samorządem lokalnym i pomiędzy sobą. Wiele spośród organizacji podejmuje się realizacji zadań własnych samorządu, w tym samorządu gminy Miasto Działdowo. Władze samorządowe współorganizują dla przedstawicieli organizacji pozarządowych konferencje i szkolenia. Biorą również udział w projektach wspierających organizacje pozarządowe m.in. współfinansowały wydanie informatora o organizacjach pozarządowych.

Reprezentantem organizacji pozarządowych na terenie powiatu działdowskiego jest Rada Forum Liderów Organizacji Pozarządowych Powiatu Działdowskiego. Zadaniem Rady jest:

- a) współpraca z administracją publiczną oraz innymi partnerami życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego miast i gmin Powiatu Działdowskiego, województwa oraz kraju,
- b) opiniowanie projektów ustaw, uchwał i decyzji administracyjnych dotyczących sektora pozarządowego,
- c) wypracowywanie stanowisk odnośnie zagadnień dotyczących sektora pozarządowego w mieście, regionie, województwie i kraju,
- d) podejmowanie działań integracyjnych sektora pozarządowego (m.in. współorganizacja corocznego Forum Liderów Organizacji Pozarządowych Powiatu Działdowskiego, inicjowanie spotkań branżowych i tematycznych organizacji pozarządowych) i inicjowanie innych wspólnych działań,
- e) podejmowanie publicznej dyskusji nad zagadnieniami społeczeństwa obywatelskiego,
- f) wspieranie działań organizacji pozarządowych oraz grup organizacji,
- g) udzielanie rekomendacji organizacjom pozarządowym.

Dynamicznie działające organizacje pozarządowe stają się poważnym partnerem dla samorządu lokalnego w rozwiązywaniu wielu problemów i prowadzeniu dialogu obywatelskiego.

1.3.12. Identyfikacja problemów - społeczeństwo

1) rynek pracy i bezrobocie

- a) wysoka stopa bezrobocia – powiat działdowski, w tym miasto Działdowo, to obszary o wysokim statystycznym bezrobociu (bezrobocie strukturalne dotyczy osób z niskim wykształceniem i kobiet),
- b) niewystarczająca ilość miejsc pracy, szczególnie dla kobiet,
- c) niskie, nieodpowiednie do potrzeb rynku pracy kwalifikacje znacznej liczby mieszkańców Działdowa,
- d) nieefektywny system przekwalifikowywania,
- e) brak perspektyw zawodowych dla części młodzieży, co powoduje zwiększony odpływ ludności w młodym wieku i może stanowić problem z dostępem do siły roboczej w przyszłości,
- f) mała aktywność i mobilność gospodarcza mieszkańców

2) opieka społeczna

- a) stosunkowo niska zasobność finansowa części społeczeństwa, rzutuująca na całokształt życia społecznego,
- b) duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej,
- c) niski odsetek ludzi bezrobotnych z prawem do zasiłku,
- d) niekorzystne trendy w zmianach struktury demograficznej - przyrost liczby ludności w podeszłym wieku przy jednoczesnym odpływie młodych ludzi szczególnie z wyższym wykształceniem do większych miast, co powoduje konieczność rozwoju różnych form opieki, w tym opieki społecznej i medycznej.

3) poziom wykształcenia i oświaty

- a) ludność miasta charakteryzuje się niskim poziomem wykształcenia,
- b) nieefektywny i nieadekwatny do potrzeb rynku pracy system kształcenia zawodowego.

4) kultura i sport

- a) zbyt mało propozycji zajęć, zabaw, rozwijania zainteresowań, sposobów zagospodarowania czasu wolnego dla młodzieży,
- b) zbyt mało imprez, wydarzeń kulturalnych,
- c) zły stan bazy technicznej instytucji i placówek kultury, niewystarczająca baza materialna ponadlokalnych instytucji kultury,
- d) niewystarczająca ilość obiektów przeznaczonych na potrzeby rozwoju kultury,
- e) niekompletny i częściowo zdezaktualizowany księgozbiór biblioteczny.

5) patologie społeczne

- a) utrzymujące się długotrwałe bezrobocie w niektórych grupach społecznych,
- b) występują patologie społeczne – uzależnienia, przemoc w rodzinach, przestępczość,
- c) nieefektywne programy udzielania pomocy grupom wymagającym wsparcia,
- d) brak integracji społecznej; istnieją grupy zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją m.in. wśród młodzieży, a także wzrost liczebności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1.4 PODSTAWOWE DANE STATYSTYCZNE

Tabela 22. Podstawowe dane statystyczne w latach 2000 - 2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stan ludności ogółem	20 663	20 740	20 873	20 892	20 830	20 863
w tym mężczyźni	9 935	9 967	10 028	10 035	10 001	10 009
w tym kobiety	10 728	10 773	10 845	10 857	10 829	10 854
ludność w wieku przedprodukcyjnym	5 617	5 426	5 229	5 007	4 782	4 665
ludność w wieku produkcyjnym	12 914	13 139	13 413	13 628	13 746	13 869
ludność w wieku poprodukcyjnym	2 132	2 175	2 231	2 257	2 302	2 329
wodociągi, długość czynnej sieci rozdzielczej	53,3	53,4	54,3	54,8	54,8	55,7
kanalizacja, długość czynnej sieci kanalizacyjnej	32,7	32,8	36,6	39,7	40,0	40,1
obiekty noclegowe ogółem, liczba obiektów	2	2	2	2	2	2
przedszkola	5	5	4	4	4	4
szkoły podstawowe ogółem	4	3	3	3	2	2
gimnazja	2	2	2	2	2	2
licea ogólnokształcące	3	3	3	3	3	3
szkoły zasadnicze	1	1	1	1	1	1
kina stałe ogółem	1	1	1	1	1	1
szpitale ogólne	1	1	1	1	1	1
apteki ogółem	6	6	6	6	6	7
placówki biblioteczne ogółem	2	2	2	2	2	2
ilość osób bezrobotnych	2353	2801	2678	2569	2398	1960
podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON	1 692	1 688	1 699	1 640	1 608	1 604
dochody Gminy Miasto Działdowo ogółem	22862125	25108644	26327497	30604523	33636037	37156147
wydatki z budżetu gminy ogółem	23052090	24131976	26731937	29373790	32746420	35088271
powierzchnia miasta (ha)	1148	1148	1148	1148	1148	1148

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.5. ANALIZA SWOT MIASTA DZIAŁDOWO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
a) mocne tradycje handlowe	a) stosunkowo wysoka stopa bezrobocia, bezrobocie długotrwałe, niska aktywność i mobilność części grup społecznych (część z nich trudno włączyć do rynku pracy),
b) zróżnicowany branżowo przemysł	b) słabo rozwijająca się przedsiębiorczość - niskie tempo przyrostu podmiotów gospodarczych
c) dziedziny o silnym potencjale innowacyjnym tj. przemysł hutnictwa szkła, obróbki szkła, meblarski, produkcja żywności, działalność związana z turystyką	c) niskie zasoby kapitału wewnętrznego i słaby napływ kapitału zewnętrznego
d) obecność dużych firm krajowych i zagranicznych	d) niewystarczająca atrakcyjność inwestycyjna oraz konkurencyjność Działdowa w skali województwa i Polski (zły stan dróg dojazdowych do miasta ogranicza możliwości pozyskiwania inwestorów)
e) instytucje otoczenia biznesu i wspierania przedsiębiorczości	e) nieodpowiednie i nieadekwatne do potrzeb rynku pracy kwalifikacje części mieszkańców
f) wolne i uzbrojone tereny pod inwestycje	f) problemy spójnego planowania rozwoju miasta oraz wdrażania planów i strategii (niespójności w dokumentach)
g) rezerwy w dostawach mediów	g) niekorzystna struktura jakościowa i wiekowa zasobów mieszkaniowych
h) istniejące zasoby siły roboczej	h) zły stan techniczny części dróg (znaczny procent nieutwardzonych) oraz problemy komunikacyjne (brak bezkolizyjnych skrzyżowań z infrastrukturą kolejową)
i) funkcja administracyjna – siedziba większości urzędów powiatowych	i) zdekapitalizowane lokalne sieci elektroenergetyczne, ciepłownicze i inne media
j) dokumenty planistyczne (w tym miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego)	j) wysoka energochłonność infrastruktury i gospodarki
k) równomierna i wystarczająca sieć dróg na terenie miasta	k) niewielki wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych
l) dobre wyposażenie w infrastrukturę techniczną	l) zły stan bazy technicznej instytucji i placówek kultury, niewystarczająca baza materialna ponadlokalnych instytucji kultury
ł) bardzo sprawny system gospodarki odpadami	ł) niewielkie w stosunku do występujących potrzeb środki finansowe na ochronę i poprawę stanu dziedzictwa kulturowego
m) korzystne warunki dla rozwijania turystyki, rekreacji oraz tzw. „czystego” przemysłu	m) zły stan techniczny obiektów zabytkowych
n) interesujące obiekty i zespoły zabytkowe, sieci dawnych dróg i alei, zabytkowe cmentarze, miejsca wydarzeń historycznych	n) historyczne obszary miejskie o niskiej atrakcyjności turystycznej
ń) historyczne znaczenia miasta w skali	ń) niewystarczający stan infrastruktury

regionu, bogactwo kulturowe	turystycznej, około turystycznej i rekreacyjnej
o) dobrze rozwinięta baza edukacyjna	o) słaba oferta i jakość usług kulturalnych oraz turystycznych, a także brak programu edukacyjnego w zakresie historii regionalnej
p) dobry poziom nauczania na poziomie szkoły podstawowej i średniej oraz system kształcenia ustawicznego	p) niewystarczająca dostępność do pewnego rodzaju usług zdrowotnych, zwłaszcza opieki paliatywnej i długoterminowej
r) wysoki poziom opieki zdrowotnej, w tym szpitala o oddziaływaniu ponadlokalnym	r) niedoinwestowanie sfery społecznej
s) zadowalający poziom bezpieczeństwa mieszkańców	s) brak współpracy między przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i samorządami
t) potencjał twórczy, intelektualny zapewniający możliwość tworzenia warunków edukacji kulturalnej i historii regionu	t) niska integracja środowisk twórczych
u) wzrost zainteresowania historią regionu i tradycyjną kulturą ludową	u) niska identyfikacja społeczności lokalnej z problemami miasta
w) potencjał społecznego ruchu kulturalnego (organizacje pozarządowe podejmują cenne inicjatywy, organizują liczne przeglądy, konkursy, festiwale, prezentacje amatorskiego ruchu artystycznego, kultywują tradycje i regionu)	w) zły stan wyposażenia w sprzęt komputerowy i ograniczony dostęp do nowoczesnych nośników informacji, słaby rozwój sieci szerokopasmowego dostępu do internetu
x) mobilność części grup młodzieżowych do aktywnego udziału w życiu społeczno-kulturalnym	x) nieprzystosowanie obiektów użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych
y) warunki dla rozwoju edukacji ekologicznej	y) nieodpowiedni, nieadekwatny i nieefektywny do potrzeb rynku pracy system kształcenia zawodowego
z) rozwinięta sieć mediów lokalnych i regionalnych wydawnictw popularno-naukowych	z) stały wskaźnik osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i patologiami
	ż) niedostateczny popyt wewnętrzny – niskie dochody mieszkańców
	ż') niedostateczna ilość i jakość odpowiednio przeszkolonej kadry w zakresie pozyskiwania środków pomocowych
	ż'') niedostateczna promocja zasobów turystycznych miasta

SZANSE	ZAGROŻENIA
a) dalsze uzupełnianie infrastruktury dla terenów inwestycyjnych w celu przyciągnięcia inwestorów z zewnątrz oraz umożliwienia rozwoju firmom miejscowym	a) niewielkie zainteresowanie inwestowaniem w Działdowie oraz tworzeniem miejsc pracy
b) ożywienie gospodarcze poprzez wzrost zainteresowania kapitału zewnętrznego	b) niechęć niektórych grup społecznych do nowych inwestycji
c) zmiana polityki państwa w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego	c) niespójny i niestabilny system prawny
d) uproszczenie procedur prawnych w zakresie realizacji partnerstwa publiczno-prywatnego	d) kontynuowanie polityki państwa ograniczającej rozwój gospodarczy
e) współdziałanie między przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i samorządami na rzecz rozwoju	e) nadmierny fiskalizm i biurokratyzacja państwa
f) tworzenie lobby na bazie liderów biznesu dla wspierania działań samorządowych	f) niekorzystny podział administracyjny
g) wykorzystanie środków zewnętrznych m.in. funduszy strukturalnych na ochronę dziedzictwa kulturowego, rewaloryzację, poprawę stanu infrastruktury przeznaczonej m.in. na cele społeczno-kulturalne	g) minimalizowanie energochłonności infrastruktury technicznej i gospodarki
h) modernizację szlaków drogowych i kolejowych zapewniających dojazd do miasta	h) dalsze utrzymywanie złego stanu dróg dojazdowych (wojewódzkich) do miasta
i) poprawa wykorzystania bogactwa i różnorodności dziedzictwa kulturowego wzbogaconego o współczesną twórczość oraz walorów przyrodniczych	i) niepełne wykorzystywanie możliwości wsparcia inwestycji ze środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich przez różne podmioty
j) rewitalizacja historycznych obszarów Działdowa, obiektów dziedzictwa kulturowego	j) niewystarczające nakłady na kulturę, słaby sponsoring w zakresie kultury, sportu i rekreacji ze strony firm prywatnych
k) stworzenie i promocja produktów turystycznych, w tym o charakterze regionalnym i ogólnopolskim	k) utrudnienia formalnoprawne w realizacji inwestycji w obiektach zabytkowych
l) wzrost popytu zewnętrznego na ofertę turystyczno-wypoczynkową miasta w ciągu całego roku	l) obniżenie poziomu edukacji kulturalnej i historycznej
ł) zwiększenie udziału odbiorców i czynne uczestnictwo w kulturze	ł) niewystarczające zróżnicowanie i rozwój turystyki w regionie
m) rozwój szkolnictwa wyższego na terenie miasta	m) postępujący proces starzenia się społeczeństwa
n) rozwój i umocnienie kontaktów zagranicznych	n) nasilające się procesy migracyjne powodujące odpływ młodych, wykształconych ludzi
o) podniesienie aktywności i integracji społecznej	o) postępujące ubożenie części ludności
p) rozwój usług społecznych, świadczonych przez organizacje pozarządowe	p) pogłębianie się niekorzystnych postaw społecznych i szersze dziedziczenie biedy

r) rozwój usług rynkowych wykorzystujących nowoczesne technologie	r) narastające zjawiska patologii społecznych, uzależnień, wykluczenia społecznego
s) budowanie społeczeństwa informacyjnego, w tym doposażenie placówek kultury w nowoczesne nośniki informacji	s) trudna sytuacja finansowa organizacji pozarządowych
t) powszechne wykorzystanie elektronicznych nośników przekazu informacji o bieżącej działalności i ofertach kulturalnych instytucji i organizacji społecznych	
u) wykorzystanie mediów jako nośnika informacji, promocji i szeroko pojętej edukacji kulturalnej	

Rozdział II

NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Działdowo jest jednym z kluczowych dokumentów strategicznych Miasta, określających tryb i kierunki zagospodarowania terenu miasta, w tym obszaru po dawnych koszarach wojskowych i byłym obozie zagłady w Działdowie. Stanowi on niezbędny dokument umożliwiający ubieganie się przez różne instytucje i organizacje o środki zewnętrzne m.in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego itp.

Program jest zgodny z celami i priorytetami zawartymi w wielu dokumentach o zasięgu krajowym, regionalnym i lokalnym.

2.1. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2020

2.1.1 Cele i Priorytety Strategii

Program zakłada podejmowanie działań i realizację projektów zgodnych z celem głównym zawartym w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2020”, jakim jest *Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy*, jak również z celami strategicznymi oraz operacyjnymi.

Cele *Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2020* sformułowano w trzech priorytetowych obszarach rozwoju tj. Konkurencyjna gospodarka, Otwarte społeczeństwo oraz Nowoczesne sieci.

2.1.2 Priorytet „Konkurencyjna gospodarka”

W ramach priorytetu Konkurencyjna gospodarka określono cel strategiczny - wzrost konkurencyjności gospodarki. *Program* będzie wspierał aktywność służącą realizacji celów operacyjnych ww. strategii takich jak:

1. Wzrost potencjału turystycznego – istotne będzie podejmowanie działań zmierzających m.in. do:

- a) opracowania koncepcji produktów turystycznych oraz budowy potencjału turystycznego Działdowa
- b) wspierania rozwoju odpowiedniej infrastruktury
- c) poprawy jakości oferty turystycznej
- d) współpracy na rzecz rozwoju turystyki

Należy działać w sposób niekonwencjonalny i kompleksowy podnosząc atrakcyjność Działdowa przez odpowiednie przygotowywanie produktów turystycznych, infrastruktury oraz oferty turystycznej. Integralną częścią dążenia do wzrostu potencjału turystycznego będzie również podejmowanie działań związanych ze wzrostem dostępności komunikacyjnej, a w szczególności z poprawą połączeń drogowych.

2. Wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa – ważnym aspektem programu rewitalizacji będzie wychodzenie naprzeciw tendencjom demograficznym, w tym rozwój usług związanych ze starzeniem się społeczeństwa. Usługi takie mogą stać się jedną z szybciej się rozwijających dziedzin gospodarki, jeśli problem ten zostanie potraktowany kompleksowo, a w jego realizację włączą się organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy oraz odpowiednie instytucje i władze samorządowe. Potrzeby tego rynku obejmują podstawowe i często specjalistyczne warunki aktywności fizycznej, wypoczynku, różne formy rehabilitacji, dobrze rozwiniętą specjalistyczną opiekę zdrowotną, dlatego niezbędne jest wspieranie aktywności mieszkańców i podmiotów zainteresowanych tworzeniem tego typu usług oraz organizacji pozarządowych świadczących ww. usługi, wspieranie rozwoju infrastruktury przyjaznej, uwzględniającej potrzeby ludzi starszych, jak również rozwój usług medycznych i opieki zdrowotnej, związanych z potrzebami ludzi w podeszłym wieku.

3. Wzrost liczby miejsc pracy – działania zawarte w programie rewitalizacji, przybliżające realizację tego celu będą koncentrowały się na tworzeniu nowych obszarów rozwojowych w Działdowie, warunków ułatwiających powstawanie i rozwój różnorodnych działalności, wprowadzania nowych lub dodatkowych funkcji np. społecznych, kulturalnych, czy też zakładania przedsiębiorstw oraz rozwijania już istniejących.

4. Skuteczny system pozyskiwania inwestorów zewnętrznych, bowiem pojawienie się nowych inwestorów jest niezbędne zarówno dla rozwoju rynku pracy w Działdowie, jak również dla rozwoju więzi gospodarczych oraz pobudzania konkurencji między firmami.

Z tych powodów istotne jest tworzenie nowych obszarów rozwojowych w Działdowie, ułatwiających rozpoczęcie działalności przez inwestorów zewnętrznych m.in. poprzez restrukturyzację i modernizację terenów przeznaczonych na ten cel lub wytyczanie nowych, przygotowywanie oraz uzbrajanie terenów pod inwestycje, a także poprawę dostępności komunikacyjnej terenów przeznaczonych pod inwestycje.

5. Tworzenie społeczeństwa informacyjnego – nowoczesna gospodarka jest oparta na wiedzy i szybkim przepływie rzetelnych informacji, zatem niezwykle ważne będzie wspieranie w ramach programu rewitalizacji:

- a) poszerzenia możliwości korzystania poprzez Internet z usług informacyjnych, edukacyjnych, medycznych oraz administracyjnych
- b) działań służących promocji i umiejętności wykorzystywania urządzeń teleinformatycznych i Internetu w edukacji, pracy i życiu codziennym.

2.1.2 Priorytet „Otwarte społeczeństwo”

Natomiast celem strategicznym priorytetu drugiego „Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2020” - Otwarte społeczeństwo - jest wzrost aktywności społecznej. Diagnoza sytuacji panującej na terenie miasta Działdowo wskazuje konieczność zwiększania aktywności społecznej, ponieważ jest ona niezwykle istotna z punktu widzenia rozwoju społeczno – gospodarczego, likwidowania problemów społecznych, a także budowania nowych więzi. Wzrost aktywności społecznej zgodnie z założeniami programu rewitalizacji będzie następował wskutek realizacji następujących celów operacyjnych zawartych w ww. strategii:

1. Różnorodna i dostępna edukacja – problem niskiego poziomu wykształcenia, nieodpowiednich do potrzeb rynku pracy kwalifikacji wielu mieszkańców Działdowa był podkreślony w diagnozie zawartej w programie rewitalizacji i uwzględniony w trakcie formułowania priorytetowych działań. Lepiej wykształceni mieszkańcy Działdowa szybciej znajdują pracę, potrafią ją utrzymać, a także chętniej podejmują ryzyko samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Zatem ważne jest zapewnienie dostępu do szerokiej i różnorodnej oferty szkoleniowej i edukacyjnej, ponieważ umożliwi rozwój posiadanych zainteresowań, podnoszenie kwalifikacji, dostosowanie umiejętności wielu osób do potrzeb rynku pracy, łatwiejsze znalezienie i utrzymanie pracy oraz szybsze przekwalifikowanie się w przypadku zaistnienia takiej konieczności.

2. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego – społeczeństwo obywatelskie charakteryzuje się m.in.: tolerancją, solidarnością, poszanowaniem prawa, zaufaniem, a także współpracą, zatem jest jednym z czynników rozwoju społeczno-gospodarczego. Bardzo ważną rolę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego zajmują aktywne organizacje pozarządowe. Wspieranie ich działalności jest korzystne zarówno z punktu widzenia aktywizacji społeczeństwa, jak również jest skutecznym elementem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, marginalizacji wielu grup, a także zapobiegania patologiom.

3. Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności usług medycznych – poziom zabezpieczenia i dostępności usług medycznych należy do bardzo istotnych czynników wpływających na jakość życia społeczności lokalnej. Zgodnie z założeniami programu rewitalizacji niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej mieszkańcom Działdowa i okolic, w tym podwyższanie standardów obiektów i wyposażenia medycznego oraz rozwój usług związanych ze starzeniem się społeczeństwa, opieką długoterminową, paliatywną, działalnością hospicjum, jak również profilaktyką i promocją zdrowia.

4. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu – warto podkreślić, że o atrakcyjności regionu w dużym stopniu decyduje poczucie bezpieczeństwa socjalnego, jaki zapewnia dobrze rozwinięty, sprawny i efektywny system pomocy w szczególnych sytuacjach życiowych. Program rewitalizacji zakłada realizację działań m.in. przez organizacje pozarządowe przy szerokiej współpracy społeczności lokalnej, mających na celu wsparcie ludzi potrzebujących pomocy np. osób bezrobotnych i ich rodzin, żyjących w ubóstwie, bezdomnych, zagrożonych patologiami lub ze środowisk patologicznych, aby zapobiec ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Do najistotniejszych działań w tym zakresie można zaliczyć rozwój poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, wspieranie m.in. programów aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, aktywizacji dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych, zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa oraz na rzecz ograniczania uzależnień, a przede wszystkim tworzenie niezbędnej infrastruktury socjalnej oraz inicjowanie rozwoju wolontariatu, tworzenia grup samopomocowych, organizacji pozarządowych na rzecz wsparcia osób i rodzin wymagających pomocy z zewnątrz.

5. Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej – Działdowo dysponuje dobrymi warunkami do rozwijania aktywności fizycznej. Poprawa atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej zwiększy różnorodność i jakość oferty Działdowa umożliwiając m.in. organizowanie znaczących imprez sportowych, przyjmowanie coraz bardziej wymagających

turystów, rozwój dotychczas nieobecnych dziedzin uprawiania sportu, ale przede wszystkim wpłynie na wzrost aktywności oraz integracji społecznej.

6. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego – działania planowane w ramach *Programu* mają za zadanie m.in. ograniczanie przestępczości, eliminację zjawisk patologicznych oraz zapobieganie różnym zagrożeniom np. pożarom, ponieważ poczucie bezpieczeństwa wpływa na komfort zamieszkania oraz na wizerunek Działdowa wśród potencjalnych turystów i inwestorów zewnętrznych. Zakłada się m.in. intensyfikację działań profilaktycznych - akcje szkoleniowe wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznych, propagowanie zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu i narkotyków oraz utworzenie sprawnych systemów pomocy dla osób uzależnionych, w tym m.in. poradni.

7. Wzrost dostępności mieszkań – rewitalizacja istniejących zasobów mieszkaniowych oraz poprawa sytuacji po względem liczby i powierzchni mieszkań oddawanych do użytku, ich standardu, stosowania energooszczędnych technologii i urządzenia otoczenia miejsca zamieszkania, wpłynie również na podniesienie jakości życia w Działdowie. Program rewitalizacji będzie przyczyniał się m.in. do rewitalizacji istniejącej, wymagającej modernizacji infrastruktury mieszkaniowej, a także będzie wspierał rozwój budownictwa czynszowego i różne formy budownictwa socjalnego.

8. Poprawa jakości i ochrona środowiska – jednym z założeń programu rewitalizacji jest wspieranie działań mających na celu ochronę środowiska oraz podnoszenie walorów krajobrazowych np. poprzez właściwe zagospodarowywanie i pielęgnację terenów zielonych oraz preferowanie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii oraz ogrzewania przyjaznego środowisku, jak również budowę lub modernizację infrastruktury wodno - kanalizacyjnej.

2.1.4 Priorytet „Nowoczesne sieci”

Program przewiduje także podejmowanie działań sprzyjających realizacji celów operacyjnych priorytetu trzeciego – Nowoczesne sieci, w zakresie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej oraz drogowej. Zakłada np. modernizację lokalnych dróg, budowę wydzielonych dróg rowerowych, czy też przebudowę miejsc niebezpiecznych, które mają coraz większe znaczenie dla funkcjonowania życia codziennego mieszkańców Działdowa oraz funkcjonujących na tym terenie przedsiębiorstw.

2.2. STRATEGIA ROZWOJU KULTURY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO 2015 R.

2.2.1. Cele i Priorytety Strategii

Program przyczyni się również do osiągnięcia wielu celów wyznaczonych przez „Strategię Rozwoju Kultury Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 r.” w trzech wskazanych przez nią obszarach tj.: ochrona dziedzictwa kulturowego, organizacja i prowadzenie działalności kulturalnej oraz komunikacja społeczna, środki masowego przekazu w kulturze.

2.2.2. Obszar „Ochrona dziedzictwa kulturowego”

W tym obszarze *Program* korzystnie wpłynie przede wszystkim na realizację następujących celów szczegółowych:

1. Ochrona krajobrazu kulturowego i kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego,
2. Odpowiednie warunki funkcjonowania muzeów,
3. Prawidłowe warunki ochrony dziedzictwa regionalnego.

2.2.3. Obszar „Organizacja i prowadzenie działalności kulturalnej”

Działania zawarte w programie rewitalizacji pozwolą także na osiągnięcie niżej wymienionych celów szczegółowych w ramach obszaru „organizacja i prowadzenie działalności kulturalnej”:

1. Tworzenie warunków szerokiej oferty kulturalnej,
2. Dostosowanie sieci placówek i instytucji kultury do potrzeb społeczności lokalnych,
3. Powszechnie dostępna edukacja w dziedzinie kultury i dziedzictwa regionalnego,
4. Stworzenie systemu profesjonalnej opieki nad kulturą ludową (grup etnicznych i regionalnych),
5. Tworzenie warunków finansowych do realizacji zadań z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

2.2.4. Obszar „Komunikacja społeczna, środki masowego przekazu w kulturze”

Szczególne uwagi w ramach programu rewitalizacji kierowane będą na nadawanie nowych funkcji m.in. społeczno – kulturalnych obszarom rewitalizowanym, co będzie sprzyjało osiągnięciu celów obszaru „komunikacja społeczna, środki masowego przekazu w kulturze” takich jak promocja zewnętrzna i wewnętrzna dorobku kulturalnego mieszkańców Działdowa oraz budowanie społeczeństwa informacyjnego.

2.3. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU DZIAŁDOWSKIEGO

Kierunki działań zawarte w Programie rewitalizacji dla Miasta Działdowo są zgodne także ze „Strategią rozwoju społeczno - gospodarczego Powiatu Działdowskiego” w zakresie realizacji celów głównych strategii, jakimi są:

1. Polepszenie warunków życia mieszkańców oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych,
2. Zrównoważony rozwój,
3. Integracja i aktywizacja mieszkańców powiatu.

W ramach polepszenia warunków życia mieszkańców oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych przewiduje się, bowiem realizację celów szczegółowych, jakim są: rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz aktywizacja społeczna w zakresie rozwoju przedsiębiorczości w gminach, natomiast w ramach zrównoważonego rozwoju wyróżnione zostały zadania z zakresu ograniczania bezrobocia oraz poprawy jakości zasobów ludzkich, z kolei integracja i aktywizacja mieszkańców powiatu zakłada integrację mieszkańców gmin poprzez wspieranie wspólnych działań oraz koncentrację uwagi na m.in. aktywizacji grup społecznych i środowisk lokalnych na rzecz rozwoju.

2.4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIASTA-DZIAŁDOWO

2.4.1 Cele i Priorytety Strategii

Program rewitalizacji Miasta Działdowo jest spójny również ze *Strategią Rozwoju Gminy – Miasta Działdowo* w trzech priorytetowych obszarach rozwoju takich jak: Zrównoważony rozwój miasta, Tworzenie społeczeństwa obywatelskiego, Działdowo animatorem życia oświatowego, kulturalnego, rekreacyjnego i sportowego.

2.4.2. Priorytet „Zrównoważony rozwój miasta”

W ramach priorytetu „Zrównoważony rozwój miasta” program rewitalizacji będzie wspierał działania służące realizacji następujących celów strategicznych:

1. Rozwój działalności gospodarczej przez
 - a) ożywienie centrum miasta poprzez rozwój handlu i usług,
 - b) optymalny, uzasadniony rozwój budownictwa komunalnego.

2. Infrastruktura techniczna zapewniająca atrakcyjność i rozwój miasta poprzez:

- a) modernizację i budowę dróg miejskich i infrastruktury technicznej,
- b) likwidację barier architektonicznych dla niepełnosprawnych,
- c) dostosowanie usług komunalnych do obowiązujących norm.

3. Kreowanie wizerunku miasta ludzi przedsiębiorczych m.in. przez

- a) dostosowanie kierunku i poziomu edukacji do rynku pracy.

2.4.3. Priorytet „Tworzenie społeczeństwa obywatelskiego”

Program przyczyni się także do wsparcia priorytetu pn. „Tworzenie społeczeństwa obywatelskiego” poprzez następujące cele i działania:

1. Wyzwalanie i wspieranie inicjatyw społecznych w celu rozwiązywania bieżących problemów poprzez:

- a) aktywny udział obywateli w przeciwdziałaniu patologiom społecznym,
- b) zaangażowanie społeczności lokalnej w poprawę bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania,
- c) tworzenie warunków do udziału młodzieży w życiu wspólnoty samorządowej,
- d) wdrożenie i promocja programu profilaktyki prozdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- e) integrację osób niepełnosprawnych z życiem społeczno-kulturalnym miasta.

2. Sprawnie funkcjonująca infrastruktura społeczna dzięki:

- a) czytelnej polityce informacyjnej władz samorządowych,
- b) opracowaniu i wdrożeniu strategii gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości,
- c) usprawnieniu działania służby zdrowia w zakresie świadczenia usług medycznych,
- d) efektywnemu programowi pomocy społecznej, skierowanemu do grup najbardziej potrzebujących,
- e) opracowaniu koncepcji zabezpieczenia socjalnego dla osób bezdomnych.

2.4.4. Priorytet „Działowo animatorem życia oświatowego, kulturalnego, rekreacyjnego i sportowego”

Program przewiduje również podejmowanie działań, które przyczynią się do realizacji celów strategicznych priorytetu pn. „Działowo animatorem życia oświatowego, kulturalnego, rekreacyjnego i sportowego” takich jak:

1. Stworzenie bazy oraz atmosfery aktywnej rekreacji, wypoczynku i sportu poprzez:
 - a) budowę nowych obiektów i modernizację istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
 - b) wyznaczenie, oznakowanie oraz promocję turystycznych tras pieszych i rowerowych na terenie miasta,
 - c) oznakowanie i promocję zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
 - d) organizację szeregu ogólnodostępnych imprez sportowo-rekreacyjnych z wykorzystaniem potencjału rad osiedli oraz instytucji samorządowych,
 - e) promocję zdrowego trybu życia wśród dzieci i młodzieży poprzez aktywny udział szkół w programie.

2. Ożywienie działalności kulturalnej i oświatowej na terenie miasta poprzez takie działania jak:
 - a) Promocja walorów turystycznych miasta na bazie zasobów środowiska kulturowego z wykorzystaniem wszelkich możliwości technicznych,
 - b) Rewitalizacja starej części zamku i otoczenia,
 - c) Ożywienie centrum miasta poprzez rozwój funkcji usługowo-handlowych oraz zmianę wyrazu architektonicznego rynku,
 - d) Organizacja i promocja imprezy kulturalno-oświatowej o zasięgu ponadregionalnym identyfikowanej z miastem Działdowo,
 - e) Aktywny udział samorządu w promocji oraz wspieraniu lokalnej twórczości artystycznej, szczególnie nawiązującej do tradycji regionu,
 - f) Wspieranie działalności biblioteki publicznej.

2.5. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Program jest spójny z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego. Na obszarze Działdowskiej strefy polityki przestrzennej zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Miasto Działdowo powinno spełniać rolę ośrodka o subregionalnym zasięgu oddziaływania, miejsca lokalizacji wielofunkcyjnego potencjału gospodarczego oraz urzędzeń usługowych o znaczeniu powiatowym i ponadpowiatowym, szczególnie w zakresie: edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu, handlu oraz jednostek otoczenia biznesu. Jednak jednym z głównych obszarów problemowych określonych w ww. planie zagospodarowania przestrzennego na terenie

Działdowskiej strefy polityki przestrzennej jest konieczność rozbudowy i modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej, społecznej w celu wzmocnienia funkcji usługowych Działdowa.

Zatem ww. plan zagospodarowania przestrzennego zakłada, że kierunki rozwoju na obszarze Działdowskiej strefy polityki przestrzennej powinny zmierzać do rozwoju wielofunkcyjnego z dalszym rozwojem m.in. funkcji turystycznej. W zakresie turystyki niezbędne jest uporządkowanie istniejącego zainwestowania przez wyposażenie w wysokiej jakości urządzenia infrastruktury technicznej oraz podwyższenie standardu obiektów. Jednocześnie nowe zainwestowanie powinno być głównie całoroczne i realizowane w oparciu o istniejące jednostki osadnicze na terenach w pełni wyposażonych w urządzenia infrastruktury technicznej. Istotne jest także podejmowanie działań w celu rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej oraz układu komunikacyjnego, warunkujących dalszy rozwój gospodarczy.

2.6. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA DZIAŁDOWO

Określone w *Studium* kierunki i cele zagospodarowania przestrzennego miasta stanowią jedną z podstaw *Programu*.

2.6.1 Cel strategiczny

Celem strategicznym zawartym w *Studium* jest wprowadzenie zasad rozwoju zrównoważonego – tzn. maksymalnej harmonii miasta ze środowiskiem przyrodniczym i krajobrazem oraz wyrównywanie warunków życia w poszczególnych jednostkach strukturalnych miasta (dostępność do usług i miejsc pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz jakość estetyczna).

2.6.2 Cele i Działania szczegółowe

Ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Działdowo* wypływają następujące cele i działania:

1. Poprawa warunków technicznych systemów komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych w celu zwiększenia atrakcyjności dla inwestorów oraz polepszenia dostępności do usług mieszkańcom miasta,
2. Zaspokojenie potrzeb ludności poprzez dostarczenie odpowiedniej ilości i jakości infrastruktury technicznej,
3. Wykorzystanie położenia miasta do rozwoju społeczno-gospodarczego,

4. Dążenie do tworzenia w mieście struktur wielofunkcyjnych,
5. Ochrona jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz zabezpieczenia tych wód w niezmiennym stanie dla przyszłych pokoleń,
6. Ochrona walorów, warunków funkcjonowania i ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru miasta do funkcji turystycznej,
7. Stworzenie ciągłości systemu przestrzeni publicznej poprzez utworzenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z ciągami pieszo-rowerowymi,
8. Ochrona i utrzymanie obiektów zabytkowych oraz przystosowania ich do nowych potrzeb w celu wzbogacenia oferty turystycznej miasta,
9. Rozwój funkcji gospodarczych w oparciu o istniejące potencjały zawarte w walorach przyrodniczych i społecznych miasta,
10. Tworzenie nowych miejsc pracy w celu zminimalizowania bezrobocia,
11. Podniesienie poziomu życia mieszkańców miasta.

ROZDZIAŁ III

ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA DZIAŁDOWO

3.1. CELE I ZADANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

3.1.1. Cele Programu

W oparciu o analizę sytuacji przestrzennej i społeczno – ekonomicznej Miasta Działdowo jako cel główny *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo – etap pilotażowy Koszary* uznano rewitalizację obszaru koszar, skierowaną na:

- a) rozwój jego walorów przestrzennych oraz historyczno–kulturowych,
- b) likwidację zjawisk degradacji i dekapitalizacji przestrzeni, infrastruktury technicznej i substancji budowlanej,
rozwój usług społecznych, w tym wsparcia zatrudnienia, opieki zdrowotnej i hospicyjnej
- c) uatrakcyjnienie propozycji kulturalnych i edukacyjnych dla mieszkańców miasta,
- d) zapobieganie procesom wykluczenia, marginalizacji i segregacji społecznej,
- e) poprawę warunków zamieszkania i ochrony środowiska.

Działania te mają sprzyjać rozwojowi Miasta Działdowo:

- a) jako regionalnego ośrodka usługowego ludności,
- b) jako ośrodka turystyki krajoznawczej,
- c) jako ośrodka nauki i kultury o znaczeniu regionalnym,
- d) jako obszaru o zrównoważonej strukturze społecznej.

Dla osiągnięcia tych celów Program obejmować będzie zadania z zakresu infrastruktury i rozwoju społecznego, które będą mieć pośrednio także znaczenie dla rozwoju gospodarczego Miasta, zwłaszcza turystyki.

3.1.2. Zasadnicze kierunki działań na obszarze rewitalizacji

- a) stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego – nawiązywanie współpracy nad wspólnymi projektami
- b) zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru i miasta – wprowadzenie nowych ofert turystycznych
- c) rozwój społeczny - m.in. poprzez zapobieganie marginalizacji i wykluczeniom społecznym, pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz poprawę jakości życia lokalnych wspólnot - działania inwestycyjne, których skutkiem będzie nadanie nowych lub rozwinięcie istniejących funkcji, w tym opieki hospicyjnej i medycznej, zwiększenie możliwości ograniczania bezrobocia i zjawisk patologicznych.
- d) rozwój infrastrukturalny - m.in. poprzez modernizację zabudowy, infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznej, rewaloryzację zabytków, poprawę stanu środowiska naturalnego, zmianę dotychczasowych funkcji obiektów.

Osiągnięcie powyższych celów będzie także zależne od realizacji innych dokumentów i programów z zakresu ożywienia gospodarczego, rozwiązywania problemów społecznych środowiskowych i przestrzennych.

3.2. ZASADY PROGRAMOWANIA I REALIZACJI

Program rewitalizacji jest to interdyscyplinarny i kilkunastoletni dokument operacyjny, którego wdrożenie powinno być ważnym czynnikiem rozwoju Miasta Działdowo. Ponieważ rewitalizacja ma długofalowy, złożony i kosztowny charakter, w trakcie realizacji Programu należy przyjąć następujące zasady, których przestrzeganie jest niezbędne do uzyskania zakładanych rezultatów.

3.2.1. Stała strategia działań

W programowaniu podstawą jest określenie wizji rozwoju miasta. Powinna ona wskazywać najważniejsze kierunki rozwoju miasta, przyszłe funkcje i ich lokalizacje na okres 15-20 lat. Wskazane w niej będą kierunki rozwoju ekonomicznego, społecznego i urbanistycznego. Podczas tworzenia programów branżowych należy uszczegóławiać i konkretyzować jej zapisy. Programy takie należy uzgadniać z dokumentami strategicznymi rozwoju województwa.

Należy założyć elastyczne i pragmatyczne podejście, gdyż strategię można i należy modyfikować w zależności od lokalnych uwarunkowań, przy zachowaniu uprzednio wytyczonych celów. *Program* powinien być programem wieloletnim, kroczącym, okresowo uzupełnianym i aktualizowanym w zakresie uwarunkowań i zadań przewidywanych na

kolejne lata kalendarzowe. Nie powinien być przygotowywany wyłącznie na jeden okres programowania.

3.2.2. Partnerstwo i współdziałanie partnerów

W opracowywanie *Programu* powinni zostać włączeni wszyscy partnerzy społeczno-gospodarczy istotni dla rozwoju miasta (przedstawiciele samorządu terytorialnego, społeczności lokalnej, organizacji społecznych, gospodarczych, pozarządowych i in.). Zadaniem takiej grupy jest zainicjowanie współpracy między lokalnymi decydentami, a ludnością i innymi instytucjami ważnymi dla rozwoju miasta.

3.2.3. Dobrowolność i zaufanie uczestników

Udział w procesie rewitalizacji ma charakter dobrowolny. Partnerzy powinni dostrzec interes we współpracy na rzecz odnowienia Miasta. Podstawą współpracy jest też wzajemne zaufanie. Dzięki rzetelnej informacji udzielonej wszystkim zainteresowanym przed, a także w trakcie procesu rewitalizacji budowane jest porozumienie na rzecz zgodnego działania. Właściwa, czyli pełna i rzetelna informacja o tworzeniu i wdrażaniu programu rewitalizacji przekazywana zainteresowanych podmiotom, w tym szczególnie mieszkańcom powinna zapewnić przychyłność dla podejmowanych działań. Odpowiednia komunikacja społeczna (strategia public relations) powinna ułatwić wdrażanie *Programu*.

W celu zaktywizowania indywidualnych mieszkańców do podjęcia prac rewitalizacyjnych wskazane jest wprowadzenie odpowiednich zachęt finansowych (subwencje i ulgi ze strony gminy).

3.2.4. Konsensus

Rewitalizacja będzie przynosić zamierzone efekty gdy decyzje o kierunkach działań będą podejmowane przy zgodzie najważniejszych partnerów społeczno-gospodarczych. Uzyskanie konsensusu różnych aktorów zaangażowanych w proces ich tworzenia będzie kluczowym warunkiem ich powodzenia.

3.2.5. Wyznaczenie działań i sposobów rozwiązywania problemów

Niezbędne jest wskazanie sposobów i działań służących rozwiązywaniu istniejących problemów na rewitalizowanym terenie. Odnowa miasta realizowana będzie poprzez opracowanie i wdrożenie konkretnych projektów. Program powinien stać się podstawą do rozpoczęcia kompleksowego rozwiązywania problemów wskazanych obszarów.

3.2.6. Kompleksowość projektów

Preferowane są projekty kompleksowe oraz takie, które nie dotyczą pojedynczych obiektów, ale zlokalizowane są na większym obszarze. Podejmowane działania powinny

także realizować założenia polityki równych szans, ochrony środowiska oraz społeczeństwa informacyjnego.

3.2.7. Zintegrowane finansowanie

Projekty powinny być finansowane z różnych źródeł, zarówno krajowych, jak też zewnętrznych, publicznych a także prywatnych. Właściwy montaż finansowy pozwoli na realizację projektów interdyscyplinarnych a także zwiększy szanse ich powodzenia. Programy nie powinny być przygotowywane wyłącznie na użytek jednego źródła finansowania.

3.2.8. Konsekwencja w działaniu

Istotna jest konsekwentna realizacja programu w kilkuletnim okresie zgodna z założonymi celami. Pozwoli to na realizację do końca najbardziej potrzebnych miastu projektów pomimo zmian kadrowych czy uczestników procesu.

3.3. PODOKRESY PROGRAMOWANIA

Horyzont planowania Programu Rewitalizacji obejmuje lata 2007 – 2013. Zakłada się jednak, że z racji stojących przed programem zadań, będzie on znacznie dłuższy. Doświadczenia europejskie wskazują na to, że programy rewitalizacji trwają od 15 do 20 lat.

ROZDZIAŁ IV

OBSZAR REWITALIZACJI

4.1. KRYTERIA DELIMITACJI OBSZARU REWITALIZACJI

Wyznaczenie granic terytorialnych obszaru rewitalizacji poprzedzone zostało analizą problemową. Pod uwagę brane były następujące czynniki:

- 1) Wyniki analizy stanów kryzysowych i deficytów występujących na obszarze miasta,
- 2) Poziom degradacji technicznej infrastruktury i budynków,
- 3) Potencjał obszaru dla rozwoju funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych,
- 4) Priorytety wynikające ze strategii rozwoju miasta.

4.2. ZASIĘG TERYTORIALNY OBSZARU REWITALIZACJI

Wyznaczony obszar do rewitalizacji zlokalizowany jest między ulicami Grunwaldzką, Chopina i Skłodowskiej-Curie w Działdowie. Charakteryzuje się jednorodnością wynikającą ze specyfiki historycznej tego miejsca. Tutaj znajdowały się najpierw koszary wojskowe, a potem obozy koncentracyjne – nazistowski i komunistyczny.

4.3. UZASADNIENIE WYBORU OBSZARU REWITALIZACJI

Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji powołany przez Burmistrza Miasta Działdowo dokonał analizy problemów infrastrukturalnych, gospodarczych i społecznych występujących w Mieście Działdowo. Zespół uznał, że jednym z najbardziej dotkniętych degradacją rejonów miasta jest obszar dawnych koszar wojskowych.

Obszar ten położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie dworców PKP i PKS. Stanowi on swojego rodzaju wizytówkę Miasta dla osób odwiedzających Działdowo. Podróżni odwiedzający miasto często swoją opinię o nim kształtują na podstawie pierwszego wrażenia. Zarówno sam dworzec i jego otoczenie, w tym byłe koszary nie wywołują pozytywnych skojarzeń. Ponadto obszar koszar nie stanowi atrakcji dla samych mieszkańców Miasta. Ze względu na zły stan infrastruktury i krajobrazu, niski poziom zagospodarowania oraz niewielki rozwój usług społecznych można go uznać za obszar peryferyjny.

Niezbędnym jest więc podjęcie kompleksowych działań rewitalizacyjnych w tym rejonie. Powinno to ożywić i nadać nowe funkcje obszarowi oraz przyczynić się też do rozwoju całego Miasta.

4.4. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI NA OBSZARZE REWITALIZACJI

4.4.1. Tło historyczne

Zespół koszarowy w Działdowie powstał około 1886 r. W latach 1910-1913 powiększono go o domy mieszkalne dla oficerów. Początkowo stacjonowały tu wojska pruskie, a w okresie międzywojennym, od 4 lipca 1921 r. do września 1939 r. - III batalion 32 Pułku Piechoty z Modlina. Jesienią 1939 roku Niemcy założyli tu najpierw obóz przejściowy dla obrońców Warszawy i twierdzy Modlin z 1939 r., a następnie dla więźniów z Prus Wschodnich. Obóz ogrodzony był murem i drutem kolczastym. Przez cały okres wojny w obozie istniał oddział dla więźniów politycznych. Kompleks w pewnych okresach II wojny światowej pełnił także funkcję obozu zagłady. Więziono w nim łącznie kilkadziesiąt tysięcy osób, z których znaczna część straciła życie. Znaczną grupę stanowili przedstawiciele polskiej inteligencji - m.in. polscy dyplomaci, oficerowie, księża i siostry zakonne. Tutaj w 1941 r. zamordowani zostali błogosławiony Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski – biskup płocki, błogosławiony Biskup Leon Wetmański – sufragan płocki oraz błogosławiona siostra Teresa Kowalska, którzy 13 czerwca 1999 r. w Warszawie zostali wyniesieni do chwały ołtarzy przez Ojca Świętego Jana Pawła II.

W okresie od stycznia do września 1945 roku władze komunistyczne założyły tutaj Obóz Nakazowo-Rozdzielczy Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych (NKWD). Do obozu przywożono Polaków z Pomorza, Warmii i Mazur oraz Mazowsza, skąd wielu wywieziono w głąb Rosji.

Po wojnie w 1956 roku miasto przejęło budynki koszar, które wykorzystywane były na cele mieszkaniowe i użytkowe. W 2002 roku przekazano je „Caritasowi” z przeznaczeniem na hospicjum.

4.4.2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Zespół dawnych koszar wpisał się w historię Działdowa i obecnie stanowi ważny element umożliwiający poznanie przeszłości miasta. Obiekt ten ma wyjątkowy charakter w skali kraju. Jest to jedyne miejsce w regionie i jedno z niewielu w Polsce, gdzie obiekty koszar mają układ i wygląd (zabudowa tzw. pruski mur) w niezmienionym stanie od lat 80. XIX wieku. W innych miastach tego regionu obiekty koszarowe były wielokrotnie przebudowywane i modernizowane (koszary dawniej budowano wg jednego projektu, który był stosowany w kilku miastach). Kompleks koszar w miejscowości Działdowo (ze względu na swoje położenie i późniejsze przyłączenie do Polski) pozostał w niezmienionej formie zespołu

budynków, w którym zachowały się do dzisiaj wszystkie budynki m.in.: kasyno, domy oficerskie, domy dla żołnierzy, stołówka, łaźnia, strzelnica, stajnie.

4.4.3. Infrastruktura na obszarze rewitalizacji

Kompleks koszarowy położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie dworca PKP i PKS. Koszary położone są na płaskim terenie, który jest ogrodzony, składa się z dziewięciu wydzielonych działek, które razem zajmują powierzchnię 24 308 m². Obszar położony jest w strefach konserwatorskich „B” i „Ba”. Teren jest częściowo zadrzewiony. Występuje tu starodrzew: lipy drobnolistne, dęby szypułkowe, klony srebrzyste, klony pospolite, brzozy brodawkowate.

1) Media na obszarze rewitalizacji

Na obszarze znajdują się: sieć energetyczna (zasilająca i oświetleniowa), sieć gazowa, kanalizacja, wodociąg, sieć telefoniczna kablowa. Na terenie znajdują się też sieci kanalizacji deszczowej o nieustalonym przebiegu.

2) Budynki na obszarze rewitalizacji:

a) budynek dawnych koszar - jest to główny budynek kompleksu, w którym dawniej mieściły się pomieszczenia koszarowe. Budynek powstał w 1886r., ok. 1900 roku rozbudowany. Obecnie właścicielem jest Działdowskie Centrum „Caritas” im. Abp. A. J. Nowowiejskiego. Na wskazanym obszarze jest to największy budynek, ale zarazem w najgorszym stanie technicznym. Ze względu na zły stan techniczny nie jest on użytkowany od 1986 r. W 2005 roku został wpisany do rejestru zabytków. Budynek wymaga niezwłocznej renowacji. Oznaczenie na mapce: A.

Architektura i konstrukcja

Architektura budynku stanowi o jego wartości zabytkowej. Konstrukcja budynku wykonana w postaci tzw. muru pruskiego. Budynek założony został na planie wydłużonego prostokąta z dwoma symetrycznymi skrzydłami, w układzie korytarzowym. W części środkowej dwu traktowy, w skrzydłach – trzy traktowy. Budynek jest wolnostojący i składa się z trzech części (sektorów) – wschodniej, środkowej i zachodniej, które różnią się liczbą kondygnacji. Część środkowa dwu- i półkondygnacyjna, niepodpiwniczona, z nieużytkowanym poddaszem; części boczne – trzykondygnacyjne, podpiwniczone.

Budynek jest murowany z cegły, nietynkowany, część środkowa (sektor B) i południowo-zachodnia (sektor C) o konstrukcji ryglowej (mur pruski), skrzydła (sektory A i C) na kamiennym fundamencie, człon środkowy na cokole licowanym kamieniem

łamanym. Dach dwuspadowy, o niewielkim nachyleniu połaci, kryty papą. Elewacje ozdobione zakończeniami drewnianych elementów konstrukcji oraz gzymsami: podokiennymi, kordonowymi i wieńczącym, opracowanymi w cegle. Częściowo zachowana historyczna stolarka okienna (okna skrzynkowe, dwu- i trójskrzydłowe) i drzwiowa. Ściany wewnętrzne murowane, o konstrukcji ryglowej. Sklepienia nad piwnicami, łukowe ceglane, na belkach stalowych dwuteowych, stropy kondygnacji drewniane, ze ślepą podłogą, pułapem deskowym z tynkiem na trzcinie oraz podłogą z desek. Schody do piwnicy ceglane na belkach stalowych, na kondygnacje – z kamienia. W piwnicach posadzki betonowe oraz kamienne, w częściach nadziemnych – drewniane i cementowe, częściowo obłożone płytkami ceramicznymi. Ściany wewnętrzne pokryte tynkami wapiennymi oraz farbą olejną. Zachowane elementy wystroju elewacji podnoszą wrażenia estetyczne.

Otoczenie zabytku posiada wartość historyczną, gdyż stanowi część historycznego otoczenia obiektu.

Wykończenie i wyposażenie

Budynek pozbawiony jest elementów wyposażenia i instalacji poza poprowadzoną współcześnie instalacją elektryczną umieszczoną bardzo inwazyjnie na elementach ścian działowych. Skutkiem sposobu prowadzenia instalacji są znaczne zniszczenia w strukturze tych ścian.

Posadzki w piwnicach są betonowe, na kondygnacjach nadziemnych częściowo została zachowana posadzka ceramiczna, posadzka cementowa i podłogi drewniane. Podłogi nie nadają się do dalszej eksploatacji.

Stolarka drzwiowa jest w większości zdemontowana, w części remontowanej zamontowano nowe ościeżnice. W znacznej części budynku zamontowano nowe okna PCV nie nawiązujące do charakteru budynku. W części pozostawiono oryginalne skrzyniowe okna drewniane w stanie nie nadającym się do dalszej eksploatacji. Częściowo zachowane drzwi, w większości płytowe są w złym stanie technicznym.

Tynki we wnętrzu na ścianach działowych i malowanie farbami olejnymi w stanie całkowitego zużycia. Pod tynkiem na ścianach wilgoć i stanowiska zgnilizny brunatnej. Odprowadzenie wody z dachu rynnami i rurami spustowymi na teren.

Detale architektoniczne: profilowane zakończenia desek stropowych i krokwi, profilowane wsporniki parapetów i desek okapowych nad oknami.

Istniejące instalacje techniczne

Budynek zaopatrzone jest w: przyłącze wodne, kanalizacyjne, gazowe i elektryczne. Generalnie przyłącza nie wymagają wymiany poza pracami związanymi z przywróceniem ruchu oraz ewentualnym zwiększeniem mocy opisanymi w części technicznej.

Podstawowe parametry budynku

- § Kubatura budynku: 16 776,80 m³,
- § Powierzchnia zabudowy: 1 221,70 m²,
- § Powierzchnia użytkowa: 3 693,70 m²,
- § Powierzchnia działki: 0,7115 ha,
- § Powierzchnia terenów niezabudowanych: 0,5893 ha.

b) dawna łaźnia – ul. Chopina 4, obecnie siedziba Komendy Hufca ZHP w Działdowie. Budynek znajduje się na działce o powierzchni 0,1030 ha. Obiekt wzniesiono w roku 1886 wraz z większością zespołu koszarowego, w latach 50. XX w. przekształcony na mieszkalny. Oznaczenie na mapce: B.

Architektura i konstrukcja

Budynek piętrowy, murowany z cegły ceramicznej pełnej na podmurówce z kamienia polnego łamanego, nakryty dachem dwuspadowym pobitym papą.

Pierwotnie nietynkowany w narożach ozdobiony lizenami. Gzyms wieńczący z fryzem ceglanym, na krańcach szczytów masywne sterczy. Większość otworów okiennych wtórnie powiększona i przebudowana (pierwotne otwory okienne podwójne, analogicznie jak w bliźniaczym budynku w północno-zachodniej części koszar), stolarka okienna i drzwiowa wtórna. Stropy ceglane Kleina na belkach stalowych. Schody kamienne wspornikowe z płyt granitowych

c) dawny dom oficerski – ul. Chopina 6, obecnie siedziba Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie. Budynek znajduje się na działce o powierzchni 0,2764 ha. Obiekt wzniesiono w roku 1886 wraz z większością zespołu koszarowego, w okresie międzywojennym mieszkali w nim podoficerowie, w latach 50. XX w. przekształcony na mieszkalny. W styczniu 1945 roku spłonęła północna część budynku. Budynek znajduje się na działce o powierzchni 0,2764 ha. Oznaczenie na mapce: C.

Architektura i konstrukcja

Pierwotnie symetryczny założony na planie podkowy z dwoma ryzalitami od strony placu koszarowego oraz dwiema umieszczonymi w narożnikach, zryzalitowanymi klatkami schodowymi od strony ul. M. Curie-Skłodowskiej. Zbudowany w konstrukcji ryglowej (klatki schodowe z cegły ceramicznej pełnej). Dwupiętrowy, nakryty dachem dwuspadowym, pobitym blachą. Dwutraktowy. Klatki schodowe ozdobione były ceglanymi fryzami, ściany

ryglowe ozdobnymi końcami belek stropowych. Stropy nad piwnicami ceglane Kleina na belkach stalowych. Schody wspornikowe, z płyt granitowych.

d) dawna kantyna – ul. Grunwaldzka 9. Obecnie znajduje się w nim sklep z materiałami budowlanymi. Budynek znajduje się na działce o powierzchni 0,2769 ha. Oznaczenie na mapce: D.

Architektura i konstrukcja

Zbudowany z cegły, częściowo ryglowy (pruski mur), ocieplony styropianem i otynkowany. Założony na rzucie prostokąta z ryzalitowo wysuniętą częścią centralną (dawna jadalnia i aneks). Jednokondygnacyjny z podwyższoną partią ryzalitową. Nakryty dachem dwuspadowym podbitym blachą. Dwutraktowy.

e) dawna siedziba komendanta – ul. Grunwaldzka 7. Obecnie znajduje się tam Filia Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. Karola Wojtyły w Elblągu. Najstarsza część budynku powstała w roku 1886 jako wartownia koszarowa. Na przełomie XIX i XX wieku rozbudowano ją w kierunku północno-zachodnim i podwyższono o jedną kondygnację oraz poddasze. Mieściły się tu także komendantura i lazaret. Oznaczenie na mapce: E.

Architektura i konstrukcja

Budynek zbudowany z cegły, wtórnie otynkowany. Założony na rzucie nieregularnym zbliżonym do prostokąta, z dwoma ryzalitami od frontu (od ul. Grunwaldzkiej) i z dwoma nierównej wielkości ryzalitami od placu musztry. Bryła zróżnicowana jedno i dwukondygnacyjna. Nakryty dachem dwuspadowym podbitym papą. Dwutraktowy z korytarzem wzdłuż dłuższej osi. Elementy dekoracyjne (fryzy i lizeny) zatynkowane. Stolarstwo okienne w większości oryginalne, drewniane skrzynkowe.

Powierzchnia użytkowa całego piętrowego budynku z poddaszem użytkowym wynosi 935,46 m². Znajdują się w nim następujące lokale:

- a) lokal wydzielony nr 1 o powierzchni 168,02 m² stanowiący własność Województwa Warmińsko – Mazurskiego, w którym mieści się Biblioteka Pedagogiczna
- b) lokal numer 2 o powierzchni 767,44 m² (łącznie z 2 garażami o łącznej pow. 35,20 m²) - własność Powiatu Działdowskiego
- c) lokal nr 3 o powierzchni 26,46 m² mieszczący się w całym osobnym budynku znajdującym się na ww. działce, stanowiący własność Powiatu Działdowskiego, który jest obecnie użytkowany przez Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых.

Stan techniczny budynku przy ul. Grunwaldzkiej 7 jest średni, bowiem w jego elementach występują niewielkie uszkodzenia i ubytki. Niezbędny jest remont obiektu.

f) dawny dom oficerski – ul. Grunwaldzka 3. Obecnie jest to budynek komunalny, o powierzchni 298,31 m². Położony na działce o powierzchni 0,0733 ha.

Oznaczenie na mapce: F.

Budynek powstał ok. 1910 -1913. Murowany z cegły, otynkowany. Założony na rzucie prostokąta. 4 kondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Nakryty dachem łamanym, pokryty dachówką karpiówką. W 2006 roku wymieniono dach i rynny. W budynku znajduje się 6 lokali mieszkalnych, w których zameldowanych jest 41 osób.

g) dawne kasyno oficerskie - ul. Chopina 2. Obecnie znajduje się tam Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia im. Arno Kanta. Jest to budynek byłego kasyna wojskowego, który został wybudowany w latach 1901 – 1905. Wolnostojący budynek o powierzchni 300 m² położony jest na działce o powierzchni 0,3346 ha. W roku 1993 roku został wpisany do rejestrów zabytków. Właścicielem obiektu jest Skarb Państwa. Od 1969 roku użytkownikiem wieczystym jest Państwowa Szkoła Muzyczna I^o im. Arno Kanta. Oznaczenie na mapce: G.

Architektura i konstrukcja

Architektura budynku stanowi o jego wartości zabytkowej. Założony na rzucie prostokąta z ryzalitowo wysuniętą częścią środkową, podwyższoną w stosunku do pozostałych partii. Zbudowany w pruskim murze, murowany z cegły, częściowo oszalowany, podpiwniczony, dwukondygnacyjny, na części środkowej budynku znajduje się użytkowane poddasze. Ściany wewnętrzne murowane, o konstrukcji ryglowej. Sklepienia nad piwnicami łukowe ceglane, na belkach stalowych dwuteowych, stropy kondygnacji drewniane ze ślepa podłogą, pułapem deskowym z tynkiem na trzcinie oraz podłogą z desek, schody do piwnicy oraz na klatce schodowej są kamienne, w piwnicach posadzki ceglane, w częściach nadziemnych budynku drewniane. Ściany wewnętrzne pokryte tynkami wapiennymi oraz farbą olejną.

Wykończenie i wyposażenie

Zachowane są elewacje zdobione drewnianymi elementami konstrukcji, zachowana jest stolarka okienna i drzwiowa (okna dwuskrzydłowe). Do elewacji pd.-wsch. dodana jest weranda, elewacja pd.- zach. z ryzalitem bocznym. Dachy dwuspadowe podbite blachą. Budynek jest użytkowany, w piwnicy mieści się biblioteka szkolna oraz kotłownia, na parterze są sale lekcyjne, sala koncertowa, oraz pomieszczenia biurowe, na piętrze znajdują się sale lekcyjne, poddasze to część magazynowa.

Zły stan elewacji i stolarki okiennej sprawia, że potencjał tkwiący w zabytkowej zabudowie pozostaje niewykorzystany. Konieczny jest remont elewacji i wymiana stolarki okiennej. Na ten cel Szkoła otrzymała w 2007 roku z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dofinansowanie w wysokości 50 000 zł. W 2005 roku, ze środków Ministerstwa Kultury oraz własnych, wykonano całkowity remont dachu.

Istniejące instalacje techniczne

Budynek zaopatrzonej jest w przyłącze wodne, kanalizacyjne, elektryczne.

Otoczenie budynku

Dookoła budynku zieleń, która ma duże znaczenie izolujące budynek od zgiełku ulicznego, co w przypadku nauki gry na instrumentach ma duże znaczenie.

3) Pomniki

Ponadto na terenie dawnego kompleksu koszarowego znajdują się dwa pomniki, które przypominają o istnieniu w tym miejscu obozu hitlerowskiego oraz upamiętniające ofiary obozu. Pomniki wymagają renowacji lub przebudowy.

4) Drogi

W granicach wyznaczonego do rewitalizacji obszaru znajdują się też drogi, z czego jedna – Chopina zawiera się w obszarze na całej swojej długości, a dwie – Grunwaldzka i Skłodowskiej-Curie tylko w części. Drogi te wymagają przebudowy. Ponadto w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Działdowo zaplanowano budowę drogi łączącej ul. Grunwaldzką z Chopina w przebiegu na tyłach pomnika przy ul. Chopina.

4.4.4. Problemy na obszarze rewitalizacji

Deficyty i zagrożenia obszaru *Programu* wynikają z mających tam miejsce negatywnych zjawisk i procesów naruszających jego podstawowe wartości historyczno – kulturowe, przestrzenno – funkcjonalne oraz społeczno – ekonomiczne. Prowadzi to do sytuacji, że obszar ten nie jest obecnie w stanie w zadawalający sposób wypełniać swych funkcji na rzecz wielokierunkowego rozwoju miasta i regionu. Obniża to jego znaczenie w ramach przestrzeni ogólnomiejskiej i hamuje jego pożądaną rozwój.

4.5. ANALIZA SWOT OBSZARU REWITALIZACJI

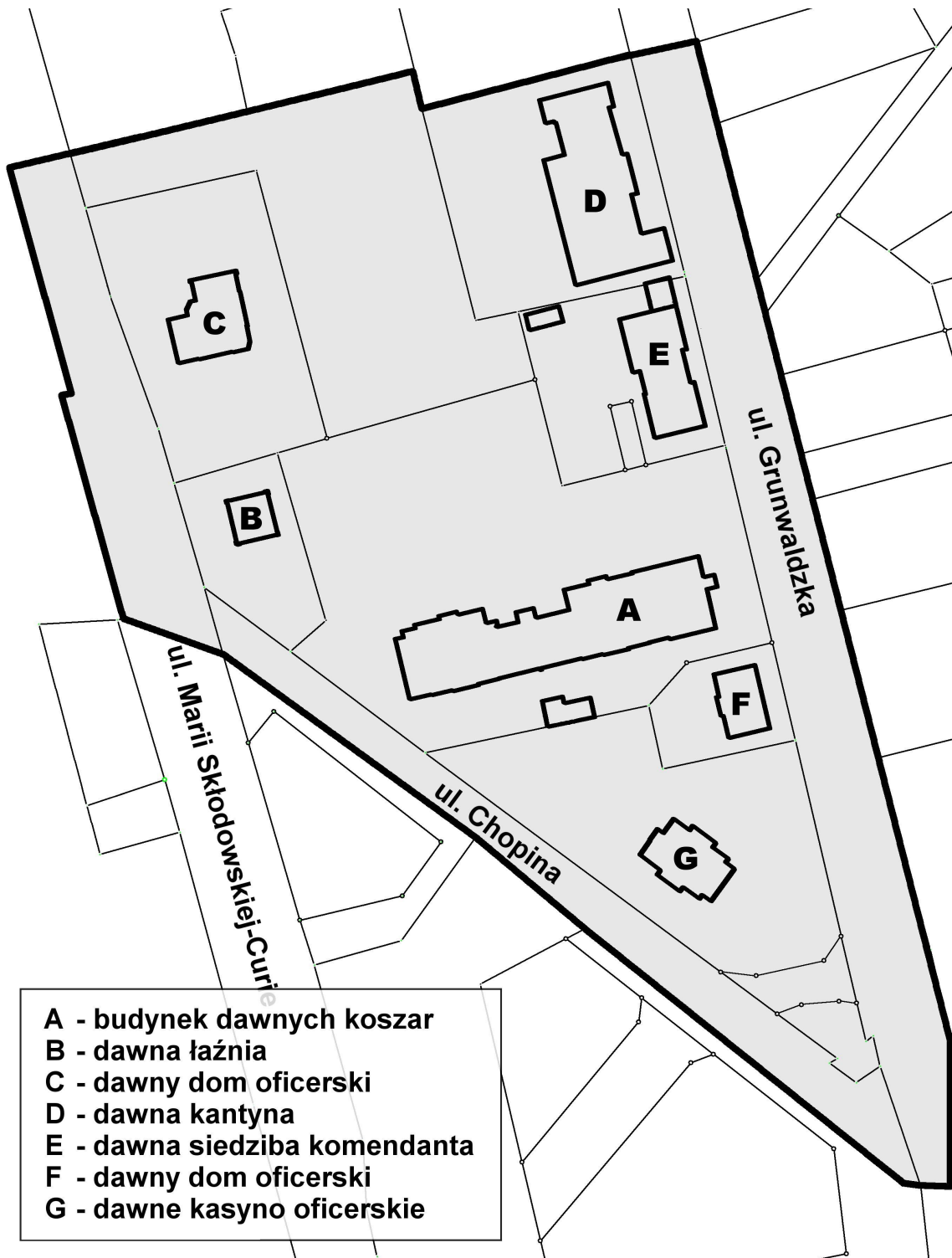
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> a) dobre zagospodarowanie części obszaru – działki z budynkami C i G b) dobry stan techniczny budynku C oraz częściowe remonty w budynku F i G c) sieć energetyczna, kanalizacja, wodociąg, sieć telefoniczna kablowa na obszarze d) interesujące obiekty i miejsca wydarzeń historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> a) dekapitalizacja zabudowy mieszkaniowej b) zły stan podstawowej infrastruktury technicznej, w tym niepełna infrastruktura kanalizacji deszczowej c) wzrost ruchu pojazdów w związku z planowaną przebudową układu drogowego w centrum miasta d) zły stan nawierzchni dróg i chodników e) wysokie koszty utrzymania oraz remontów i przebudów (modernizacji) lokali mieszkalnych i użytkowych f) utrata pierwotnych funkcji oraz niezyskanie nowych dla części obszaru (brak lub niepełne zagospodarowanie części obszaru i budynków – dawne koszary, dawna kantyna) g) postępująca degradacja budynków i otoczenia (przestrzeni) h) zły stan techniczny ulic i chodników, i) niedostateczna ochrona i opieka nad obiektami dziedzictwa kulturowego, miejsc pamięci narodowej j) niski standard techniczny komunalnych lokali mieszkalnych k) brak termomodernizacji budynków l) zanieczyszczenie powietrza spowodowane zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł niskiej emisji m) brak miejsc postojowych dla samochodów n) utrudniony dostęp osób niepełnosprawnych do budynków użyteczności publicznej
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> a) potencjał rozwoju turystycznego (unikatowy w skali województwa charakter historyczny obszaru) 	<ul style="list-style-type: none"> a) brak inwestorów dla atrakcyjnego zabudowania części obiektów zabytkowych b) niewystarczająca ilość miejsc pracy c) brak usług turystycznych czy gastronomicznych – niska atrakcyjność turystyczna d) niewielki na obszarze rozwój przedsiębiorczości e) niedostateczna promocja zasobów turystycznych

Społeczeństwo	
<ul style="list-style-type: none"> a) doświadczenie i szeroki zakres usług na rzecz ograniczania bezrobocia przez Powiatowy Urząd Pracy b) doświadczenie, potencjał programowy i organizacyjny Caritas oraz Hufca ZHP w realizacji programów pomocy społecznej c) specjalistyczny profil Państwowej Szkoły Muzycznej wraz z wysokim poziomem nauczania d) zainteresowanie mieszkańców miasta usługami społecznymi podmiotów działających na terenie 	<ul style="list-style-type: none"> a) niewystarczająca dostępność do pewnego rodzaju usług zdrowotnych, zwłaszcza opieki paliatywnej i długoterminowej b) zbyt mało imprez, wydarzeń kulturalnych zbyt mało propozycji zajęć, zabaw, rozwijania zainteresowań, sposobów zagospodarowania czasu wolnego dla młodzieży c) zły stan wyposażenia w sprzęt komputerowy i ograniczony dostęp do nowoczesnych nośników informacji, d) słaby rozwój sieci szerokopasmowego dostępu do internetu
Organizacja	
<ul style="list-style-type: none"> a) dokumenty planistyczne Miasta służące rozwojowi obszaru (głównie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, plan gospodarki) b) opracowana koncepcja i dokumentacja zagospodarowania budynku A (dawne koszary) na hospicjum oraz przygotowywanie dokumentacji na budynek C (PUP) 	<ul style="list-style-type: none"> a) brak kompleksowych działań zmierzających do ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru b) brak środków finansowych w budżetach właścicieli obiektów na odbudowę, remonty czy właściwe utrzymanie tych obiektów

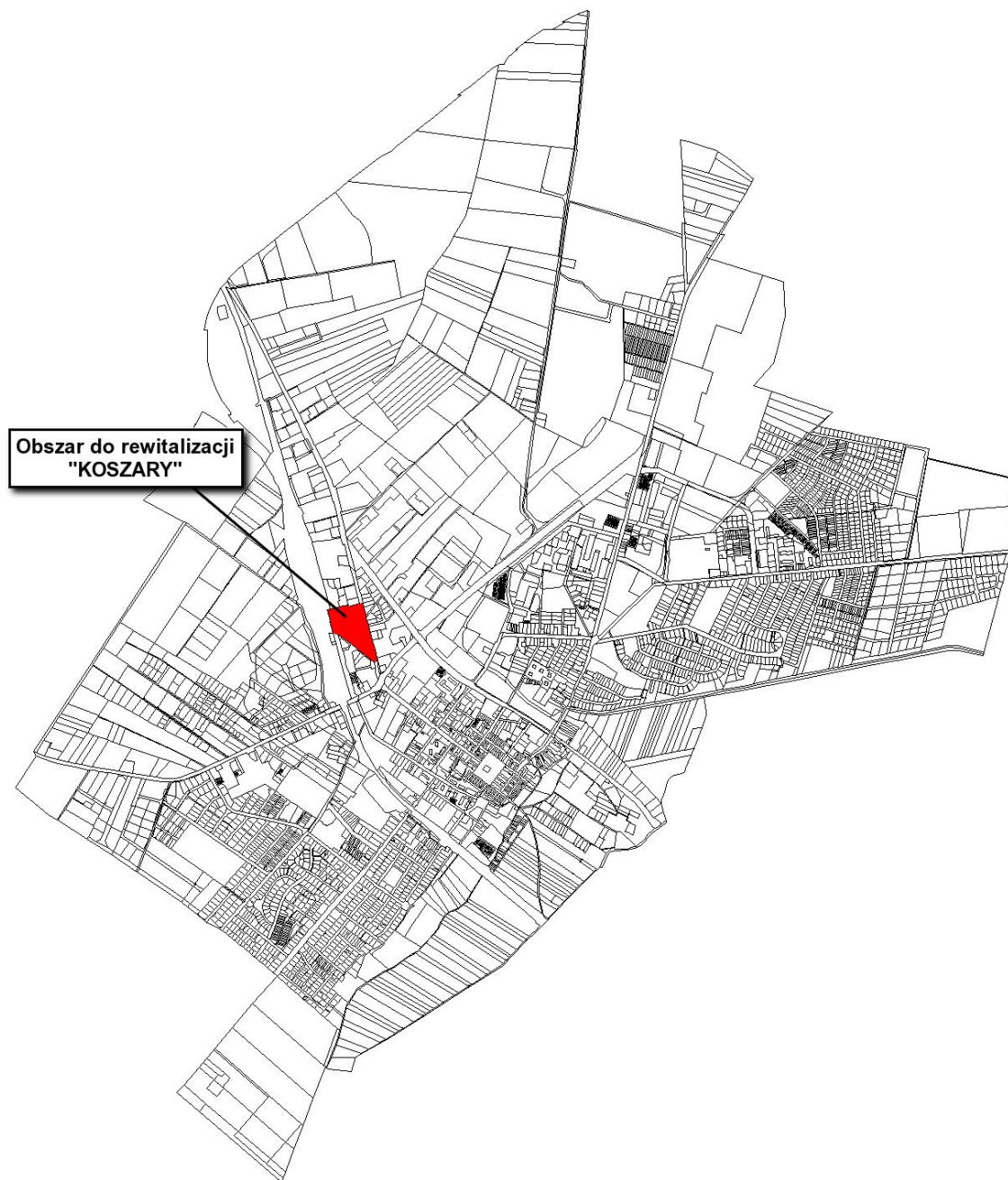
SZANSE	OGRANICZENIA
Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> a) potencjalnie wysoka jakość architektoniczna/historyczna b) rewaloryzacja budynków z zachowaniem cech historycznych c) modernizacje dróg i chodników d) zagospodarowanie terenu w kierunku udostępnienia go turystom i mieszkańcom 	<ul style="list-style-type: none"> a) dalej postępująca degradacja budynków i otoczenia (przestrzeni)
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> a) wykorzystanie możliwości współpracy sektora państwowego z sektorem prywatnym b) poprawa wykorzystania bogactwa i różnorodności dziedzictwa kulturowego c) stworzenie i promocja produktów turystycznych d) wzrost popytu zewnętrznego na ofertę turystyczno-wypoczynkową miasta w ciągu całego roku 	<ul style="list-style-type: none"> a) niewielkie zainteresowanie inwestowaniem w Działdowie oraz tworzeniem miejsc pracy b) niedorozwój sfery usług niski poziom inwestycji realizowanych przez sektor prywatny c) nieskuteczna promocja zasobów turystycznych d) niewystarczający rozwój turystyki w regionie
Społeczeństwo	
<ul style="list-style-type: none"> a) wzrost zapotrzebowania na usługi w zakresie opieki zdrowotnej i hospicyjnej b) zwiększenie udziału odbiorców i czynne uczestnictwo w kulturze c) podniesienie aktywności i integracji społecznej d) rozwój usług społecznych, świadczonych przez organizacje pozarządowe e) budowanie społeczeństwa informacyjnego, w tym doposażenie placówek kultury w nowoczesne nośniki informacji f) powszechne wykorzystanie elektronicznych nośników przekazu informacji o bieżącej działalności i ofertach kulturalnych instytucji i organizacji społecznych g) wykorzystanie mediów jako nośnika informacji, promocji i szeroko pojętej edukacji kulturalnej 	<ul style="list-style-type: none"> a) małe zainteresowanie mieszkańców i turystów ofertą kulturalną b) nieprzystosowanie oferty usług społecznych do potrzeb i oczekiwań odbiorców c) niewystarczające nakłady na kulturę, brak skutecznego wsparcia gospodarczego oraz skutecznych mechanizmów wspierania kultury przy wzrastającej komercjalizacji życia kulturalnego d) trudna i często pogarszająca się sytuacja finansowa organizacji pozarządowych

Organizacja	
<ul style="list-style-type: none"> a) przyjęcie przez kraj programów wsparcia Unii Europejskiej na ochronę dziedzictwa kulturowego, rewaloryzację, poprawę stanu infrastruktury przeznaczonej m.in. na cele społeczno-kulturalne b) aktywność, wiedza i umiejętności właścicieli nieruchomości w pozyskiwaniu środków z różnych zewnętrznych źródeł na inwestycje i programy społeczne c) szerokie współdziałanie różnych podmiotów w tworzeniu i wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji d) zaangażowanie w proces rewitalizacji władz lokalnych, instytucji, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych e) aktywne działania operatora Programu na rzecz mobilizacji i zaangażowania podmiotów w proces f) wsparcie merytoryczne podczas tworzenia i wdrażania programu przez wyspecjalizowane firmy lub doradców g) zgodność działań rewitalizacyjnych z wytycznymi oraz przepisami prawa w tej dziedzinie 	<ul style="list-style-type: none"> a) małe zainteresowanie podmiotów do współpracy (brak kompleksowych działań) b) niezdolność podmiotów do skutecznego pozyskiwania funduszy c) niezdolność podmiotów do zapewnienia ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego, miejsc pamięci narodowej d) złe zarządzanie procesem rewitalizacji (monitoring, wsparcie działań) przez operatora e) niewłaściwa promocja i słaby lobbying f) ograniczenie możliwości działania przez przepisy prawa lub opieszałość decydentów g) ograniczone możliwości gminy w zakresie podejmowania działań

4.6. MAPA REWITALIZOWANEGO OBSZARU „KOSZARY”

4.7. LOKALIZACJA REWITALIZOWANEGO OBSZARU „KOSZARY” NA MAPIE MIASTA DZIAŁDOWO

Rozdział V

PLANOWANE ZADANIA NA OBSZARZE REWITALIZACJI, W PODZIALE NA LATA I ZAKRES PRZEDMIOTOWY

Analiza problemów występujących w Mieście Działdowo, w szczególności na obszarze dawnych koszar wojskowych, a także stan przygotowania podmiotów działających na tymże obszarze do realizacji zadań rewitalizacyjnych, pozwoliły ustalić listę najistotniejszych zadań i projektów do wykonania. Poniżej wskazane projekty będą realizowane na wskazanym obszarze w pierwszej kolejności w najbliższych czterech latach. Prawidłowe wdrożenie tych projektów powinno doprowadzić do zdynamizowania rozwoju społeczno – gospodarczego, nie tylko tego obszaru, ale całego Miasta.

Należy przyjąć, że *Program* będzie uzupełniany o nowe projekty. Ich wdrożenie pozwoli na rewitalizację innych obszarów na terenie Miasta. Zależne to będzie od współpracy i poziomu zaangażowania w cały proces rewitalizacji różnorodnych podmiotów.

5.1. WYTYCZNE DLA DZIAŁAŃ NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Wdrażając projekty rewitalizacyjne na obszarze „KOSZARY” należy kierować się zapisami zawartymi w dokumentach określających zasady tworzenia programów rewitalizacji, finansowania tych programów oraz przepisami określającymi realizację działań.

5.1.1. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Działdowo

1) Funkcja

W planie dla obszaru KOSZAR ustalono funkcję podstawową – zabudowa usługowa. Tereny z takim przeznaczeniem są związane głównie z funkcjami publicznymi na rzecz administracji, zdrowia, oświaty oraz kultury i zespołów handlowo-gastronomicznych. Obowiązują dla nich wytyczne:

- a) należy dążyć do sukcesywnej likwidacji obiektów substandardowych oraz usług uciążliwych
- b) w obrębie nowych terenów przeznaczonych na koncentrację obiektów handlu i usług o układzie przestrzennym i charakterze zabudowy decydują koncepcje urbanistyczno-

architektoniczne lub miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w skali szczegółowej

c) dla poszczególnych funkcji i ich zespołów należy zabezpieczyć niezbędną ilość miejsc parkingowych określoną wg indywidualnych analiz, w tym minimum 1 miejsce na 100 m² powierzchni użytkowej 1 miejsce na 3 zatrudnionych

d) niniejszy plan nie ustala lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedażnej powyżej 2000 m² i ich wprowadzenie do miasta wymaga procedury zgodnej z aktualnym stanem prawnym.

2) Strefy konserwatorskie

Cały obszar KOSZARY wyznaczony do rewitalizacji znajduje się w strefie ochrony konserwatorskiej B. Na części tego obszaru (działki z budynkami A, B, C, F, G), jako najmniej przetworzonej części byłych koszar i byłego obozu, dodatkowo wprowadzono strefę ochrony konserwatorskiej Ba. W planie określono następujące tryby postępowania w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego dla tych stref.:

W strefie B obowiązuje:

- a) ochrona urbanistycznych i architektonicznych wartości historycznych,
- b) przy realizacji nowej zabudowy nawiązanie do historycznych cech terenu,
- c) pełna ochrona konserwatorska obiektów historycznych,
- d) zachowanie cech historycznych przy remontach i modernizacji obiektów objętych ochroną,
- e) likwidacja obiektów dysharmonizujących
- f) uzgodnienia wszystkich projektów budowlanych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

W strefie Ba obowiązuje:

- a) zagospodarowanie terenu gwarantujące upamiętnienie jego historycznej funkcji
- b) spełnienie warunków jak dla strefy B

3) Rehabilitacja

Ponadto działka, na której znajduje się budynek A – dawne koszary, zakwalifikowana została jako obszar istniejącej zabudowy do rehabilitacji. W planie określono, że:

- a) rehabilitacja obejmuje działania na rzecz zmiany poziomu estetycznego, poprzez modernizację lub rewaloryzację oraz zmianę funkcji
- b) celem rehabilitacji jest dostosowanie terenów i obiektów do współczesnych wymogów i potrzeb, przywrócenie dawnych wartości lub zsynchronizowanie z otoczeniem pod względem funkcjonalnym i estetycznym
- c) przeprowadzenie procesu rehabilitacji wymaga opracowania koncepcji urbanistyczno-architektonicznej dla ukierunkowania działań realizacyjnych.

5.1.2. Dokumentacja historyczno-urbanistyczna

Dokument ten został opracowany przez Pracownię Konserwacji Zabytków Oddział w Warszawie. Określono w nim wnioski konserwatorskie dla obszaru koszar w formie postulatów:

- a) zmianę funkcji głównego budynku – koszar, na cele muzealne
- b) zachowanie bez żadnych zmian w bryle, opracowanie elewacji, układzie wnętrza wszystkich budynków (nie tynkowanie budynku koszarowego)
- c) zagospodarowanie terenu dawnych koszar – uporządkowanie, wprowadzenie zieleni itp.

5.2. PLANOWANE ZADANIA DO REALIZACJI NA OBSZARZE REWITALIZAOWANYM

Nr i Nazwa Działania	1. NADANIE NOWYCH FUNKCJI SPOŁECZNYCH I KULTUROWYCH BUDYNKOWI KOSZAR NA TERENIE BYŁEGO OBOZU ZAGŁADY W DZIAŁDOWIE
Oznaczenie budynku rewitalizowanego	A
Cel Działania	Projekt zakłada renowację budynku głównego byłych wojskowych koszar z XIX w. – obiektu po byłym obozie zagłady oraz nadanie mu nowych funkcji: społecznych i kulturalnych. Celem projektu jest udostępnienie odnowionego budynku koszar dla usług socjalnych, podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu oraz stworzenie bogatej oferty kulturalnej.
Opis Działania	Założone cele zostaną osiągnięte przez wykonanie prac rozbiórkowych, remontowych i adaptacyjnych, przyłącza gazowego i modernizację przyłącza kanalizacji deszczowej i sanitarnej, zagospodarowanie terenu, montaż wind i wyposażenia oraz kompleksową termomodernizację budynku.
Etap Działania	Przygotowana jest kompletna dokumentacja techniczna i kosztorysowa. Inwestor zabiega o środki finansowe na realizację projektu.
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> a) powstanie nowych instytucji nieistniejących do tej pory na terenie powiatu działdowskiego (izba pamięci, zakład opiekuńczo-leczniczy, hospicjum) b) przeniesienie z dotychczasowo użytkowanego budynku przez Caritas placówek prowadzonych przez Caritas (środowiskowy dom samopomocy, ognisko wychowawcze, noclegownia dla osób bezdomnych, ośrodek interwencji kryzysowej, stacja opieki Caritas) c) przeniesienie ze szpitala w Działdowie Oddziału Opieki Paliatywnej d) poprawa jakości i wielkości pomocy społecznej dla mieszkańców powiatu e) poprawa wizerunku miasta i powiatu oraz wzrost ruchu turystycznego f) ograniczenie zjawisk patologicznych g) ograniczenie bezrobocia
Termin realizacji	IV kwartał 2007 – IV kwartał 2010
Szacunkowy koszt realizacji	14 737 617,09 zł
Źródła finansowania	Środki własne, środki UE lub MF EOG
Wnioskodawca/Beneficjent	Działdowskie Centrum CARITAS im. Abp. A. J. Nowowiejskiego

Nr i Nazwa Działania	2. REMONT BUDYNKU PRZY UL. CHOPINA 4 WRAZ Z REWITALIZACJĄ OTOCZENIA
Oznaczenie budynku	B
Cel Działania	Celem jest polepszenie stanu technicznego i walorów estetycznych budynku i jego otoczenia
Opis Działania	<ul style="list-style-type: none"> a) naprawa elewacji budynku wraz z dostosowaniem jej wyglądu do pozostałych budynków koszarowych (mur pruski) b) naprawa pokrycia dachowego wraz z wymianą rynien i blacharką dachową c) przebudowa kominów d) wymiana stolarki okiennej oraz drzwi wejściowych do pomieszczeń budynku e) odwodnienie terenu wokół budynku Hufca f) odsłonięcie dróg brukowych wokół budynku Hufca g) remont instalacji
Etap Działania	Faza wstępna – opracowywanie koncepcji
Oczekiwane rezultaty	lepszy stan techniczny i estetyczny budynku
Termin realizacji	Do określenia
Szacunkowy koszt realizacji	Do określenia
Źródła finansowania	środki własne i inne do określenia
Wnioskodawca/Beneficjent	Komenda Hufca ZHP w Działdowie

Nr i Nazwa Działania	3. ROZBUDOWA POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W DZIAŁDOWIE
Oznaczenie budynku	C
Cel Działania	Celem jest rozbudowa i wyposażenie budynku PUP na terenie byłych koszar wojskowych w Działdowie oraz dostosowanie go do potrzeb osób niepełnosprawnych
Opis Działania	Założone cele zostaną osiągnięte przez opracowanie dokumentacji technicznej i kosztorysu, wykonanie prac budowlanych (w tym instalacyjnych np. windy) i wyposażenia nowych pomieszczeń.
Etap Działania	Opracowanie dokumentacji technicznej i kosztorysu
Oczekiwane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> a) poszerzenie oferty szkoleniowej skierowanej do osób bezrobotnych b) poszerzenie liczby usług udzielanych przez doradców zawodowych c) poprawa warunków pracy w obiekcie dzięki poprawie warunków lokalowych d) poprawa jakości świadczonych usług, obsługi interesantów dzięki stworzeniu stanowisk obsługi indywidualnej e) ograniczenie bezrobocia f) ograniczenie zjawisk patologicznych
Termin realizacji	2007 - 2009
Szacunkowy koszt realizacji	2 020 000 zł
Źródła finansowania	Środki własne Powiatu Działdowskiego, środki budżetu państwa, fundusze strukturalne Unii Europejskiej
Wnioskodawca/Beneficjent	Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie i Powiat Działdowski

Nr i Nazwa Działania	4. REMONT BUDYNKU PRZY UL. GRUNWALDZKIEJ 7
Oznaczenie budynku	E
Cel Działania	Celem jest polepszenie stanu technicznego budynku oraz warunków działalności podmiotów użytkujących budynek, w tym modernizacja i rozwój działalności bibliotecznej
Opis Działania	<p>§ <u>Działania remontowe w budynku i otoczeniu:</u></p> <p>a) przebudowa instalacji wodno-kanalizacyjnej, grzewczej, elektrycznej</p> <p>b) wymiana zużytego pieca gazowego</p> <p>c) naprawa i uzupełnienie tynków zewnętrznych lub termomodernizacja</p> <p>d) wymiana stolarki okiennej i drzwiowej wraz z obróbkami blacharskimi</p> <p>e) malowanie pomieszczeń na poddaszu budynku z naprawami tynków wewnętrznych</p> <p>f) remont dachu</p> <p>g) przebudowa kanalizacji deszczowej</p> <p>h) zagospodarowanie terenu polegające na wykonaniu utwardzenia terenu (tj. dojazdów, dojeżdż), ogrodzenia, terenów zielonych.</p> <p>§ <u>Polepszenie warunków świadczonych usług bibliotecznych zrealizowane zostanie przez:</u></p> <p>a) zakup sprzętu i oprogramowania komputerowego, sprzętu nagłaśniającego i teleinformatycznego</p> <p>b) poprawę warunków składowania zbiorów - wyposażenie biblioteki w regały przesuwne (zwolnią się dzięki temu pomieszczenia, które zostaną wykorzystane na poszerzenie działalności)</p> <p>c) stworzenie interaktywnej sieci informacji internetowej, rozwinięcie pracowni informacji multimedialnej</p> <p>d) stworzenie stanowiska do indywidualnej pracy terapeutycznej w oparciu o biblioterapię</p> <p>e) stworzenie możliwości wykorzystania pomieszczeń biblioteki przez doradców metodycznych</p> <p>f) budowa podjazdu i WC dla osób niepełnosprawnych</p>
Etap Działania	Faza wstępna
Oczekiwane rezultaty	<p>a) wyremontowany budynek</p> <p>b) wyższy poziom i szerszy zakres usług biblioteki</p> <p>c) rozwój zainteresowań problemami wychowawczymi i profilaktycznymi</p> <p>d) aktywne doradztwo na rzecz nauczycieli bibliotekarzy szkół i ich doskonalenie</p> <p>e) wsparcie procesu dydaktycznego w placówkach oświatowych</p> <p>f) organizacja zajęć warsztatowych, seminariów, dyskusji panelowych, wystaw, spotkań z autorami publikacji pedagogicznych,</p> <p>g) ograniczenie zjawisk patologicznych</p> <p>h) wpływ na wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży</p>
Termin realizacji	Do określenia
Szacunkowy koszt realizacji	Koszt do oszacowania
Źródła finansowania	Własne i inne do określenia
Wnioskodawca/Beneficjent	Powiat Działdowski lub inny podmiot-nabywca lokali, Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. K. Wojtyły w Elblągu

Nr i Nazwa Działania	5. REMONT BUDYNKU MIESZKALNEGO PRZY UL. GRUNWALDZKIEJ 3
Oznaczenie budynku	F
Cel Działania	Polepszenie stanu technicznego budynku oraz warunków mieszkaniowych
Opis Działania	Etap 1 – wykonanie izolacji przyziemia; Etap 2 – remont klatki schodowej (uzupełnienie tynków, malowanie oraz wymiana drzwi wejściowych); Etap 3 – modernizacja infrastruktury wewnętrznej, Etap 4 – wykonanie opaski budynku; Etap 5 – remont piwnicy (uzupełnienie tynków, malowanie, wymiana okien piwnicznych) Etap 6 – zagospodarowanie strychu Etap 7 – wykonanie dokumentacji technicznej remontu elewacji Etap 8 – remont elewacji
Etap Działania	Faza przygotowawcza – sporządzanie dokumentacji technicznej oraz szacowanie kosztów dla etapu 1
Oczekiwane rezultaty	Wyremontowana klatka schodowa i piwnica budynku, wykonana izolacja przyziemia oraz opaska budynku, przygotowana dokumentacja techniczna remontu elewacji pozwalająca na dalsze prace nad polepszaniem stanu budynku
Termin realizacji	lata 2007 - 2011
Szacunkowy koszt realizacji	Koszt do oszacowania
Źródła finansowania	Środki własne Gminy Miasto Działdowo oraz Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Działdowie
Wnioskodawca/Beneficjent	Gmina Miasto Działdowo, P.G.K. i M. Sp. z o.o. w Działdowie

Nr i Nazwa Działania	6. REMONT ELEWACJI BUDYNKU PRZY UL. CHOPINA 2
Oznaczenie budynku	G
Cel Działania	Celem jest polepszenie stanu technicznego i walorów estetycznych budynku
Opis Działania	a) remont elewacji – poprawa energochłonności budynku b) wymiana stolarki okiennej c) budowa podjazdu dla niepełnosprawnych
Etap Działania	Faza wstępna – pozyskiwanie środków, w 2005 wykonano całkowity remont dachu
Oczekiwane rezultaty	lepszy stan techniczny budynku a) wzrost zainteresowania szkołą b) polepszenie warunków nauki c) rozwój oferty kulturalnej szkoły (zwiększenie możliwości koncertowych)
Termin realizacji	Do określenia
Szacunkowy koszt realizacji	150 000 zł (z tego 50 000 zł pozyskane w 2007 r. z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
Źródła finansowania	Centrum Edukacji Artystycznej (MKiDN), środki własne
Wnioskodawca/Beneficjent	Państwowa Szkoła Muzyczna I° im. Arno Kanta

Nr i Nazwa Działania	7. REWALORYZACJA ZAŁOŻENIA PRZESTRZENNEGO DAWNYCH KOSZAR WOJSKOWYCH W DZIAŁDOWIE
Cel Działania	Przywrócenie walorów funkcjonalnych, estetycznych i kulturowych obszarowi dawnych koszar wojskowych
Opis Działania	<ul style="list-style-type: none"> a) zagospodarowanie obszaru jako terenu zieleni urządzonej oraz wyposażenie go w infrastrukturę techniczną (m.in. oświetlenie, miejsca parkingowe, uzupełnieni sieci kanalizacyjnej). b) zagospodarowanie dawnego placu apelowego c) opracowanie i utworzenie „trasy turystycznej” d) renowacja lub przebudowa pomników i zagospodarowanie przestrzeni wokół nich
Etap Działania	Faza wstępna – opracowanie koncepcji współdziałania właścicieli nieruchomości
Oczekiwane rezultaty	Obszar dawnych koszar ma stać się częścią planowanej trasy turystycznej na obszarze Miasta. Zrewitalizowane tereny zielone mają stać się miejscem rekreacji i wypoczynku okolicznej ludności.
Termin realizacji	2007-2013
Szacunkowy koszt realizacji	Do oszacowania
Źródła finansowania	Do określenia
Wnioskodawca/Beneficjent	Do określenia

Rozdział VI

WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

6.1 PODZIAŁ WSKAŹNIKÓW

Wśród efektów wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo można wyróżnić efekty bezpośrednie i pośrednie, często osiągnięte po pewnym upływie czasu. Dla potrzeb niniejszego opracowania przyjęto terminologię stosowaną przy programowaniu pomocy pochodzącej ze środków strukturalnych udzielanych przez Unię Europejską. W ramach tej terminologii wyróżnić można następujące kategorie wskaźników:

- a) produkty: bezpośrednie, materialne efekty realizacji przedsięwzięcia mierzone konkretnymi wielkościami;
- b) rezultaty: bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany po zakończeniu realizacji projektu;
- c) oddziaływanie: długofalowe konsekwencje zrealizowanego produktu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów.

6.2 WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

7.2.1 Wskaźniki produktu

Wśród *wskaźników produktów* będących efektem realizacji projektów zawartych w *Programie* wymienić należy:

- 1) Liczba zrewitalizowanych budynków zabytkowych
- 2) Powierzchnia użytkowa zrewitalizowanych budynków zabytkowych
- 3) Liczba rozbudowanych obiektów
- 4) Nowodobudowana/Odbudowana powierzchnia budynków inne niż zabytkowe
- 5) Liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych

6.2.2 Wskaźniki rezultatu

Wśród *wskaźników rezultatów* wdrożenia projektów objętych *Programem* wymienić należy:

- 1) Liczba nowych jednostek ochrony zdrowia
- 2) Liczba łóżek
- 3) Liczba chorych korzystających z opieki hospicyjnej i medycznej
- 4) Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki

- 5) Poszerzenie oferty szkoleniowej skierowanej do osób bezrobotnych
- 6) Poszerzenie liczby usług udzielanych przez doradców zawodowych
- 7) Liczba nowych staży
- 8) Liczba ustanowionych nowych doradców metodycznych

6.2.3 Wskaźniki oddziaływania

Do *wskaźników oddziaływań* zrealizowanych projektów objętych *Programem* należeć będą:

- 1) Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektu
- 2) Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
- 3) Uzyskanie certyfikatu jakości ISO
- 4) Poprawa warunków pracy w obiekcie PUP dzięki poprawie warunków lokalowych
- 5) Poprawa jakości świadczonych usług i obsługi interesantów PUP dzięki stworzeniu stanowisk obsługi indywidualnej.

Oprócz wymienionych powyżej wymiernych efektów realizacja *Programu* wpłynie na szereg dziedzin społeczno - gospodarczych w sposób niewymierny. Realizacja wskazanych projektów spowoduje poprawę zagospodarowania przestrzennego obszaru rewitalizowanego. Dużą korzyścią będzie też podniesienie jakości usług opiekuńczych oraz zwiększenie możliwości ograniczania bezrobocia i zjawisk patologicznych. Pozytywnej zmianie ulegnie też wizerunek Miasta i Powiatu jako atrakcyjnego miejsca dla turystów.

Rozdział VII

PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI

Realizacja poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych uzależniona jest od odpowiedniego montażu finansowego środków pochodzących z różnych źródeł. Bezwzględny priorytet w realizacji otrzymają projekty dofinansowane z funduszy strukturalnych, dotacji i innych środków zewnętrznych. Wskazane w Programie działania stanowią podstawę do konstruowania montażu finansowego i przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe wskazanych projektów. Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia (krajowych i innych).

7.1. PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

- 1) Środki własne,
- 2) Budżet państwa,
- 3) Fundusze strukturalne Unii Europejskiej,
- 4) Środki Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- 5) Środki Wspólnoty Mieszkaniowej

7.2. PLAN FINANSOWY ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W LATACH 2007-2013

Lp.	Działanie	Przewidywane koszty w latach realizacji				Razem [zł]
		2007 [zł]	2008 [zł]	2009 [zł]	2010 [zł]	
1.	Nadanie nowych funkcji społecznych i kulturowych budynkowi koszar na terenie byłego obozu zagłady w Działdowie	61 000,00	3 471 928,65	5 573 464,30	5 631 224,14	14 737 617,09
2.	Rozbudowa Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie	20 000	2 000 000		0,0	2 020 000

ROZDZIAŁ VIII

INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU

I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

8.1. ORGANIZACJA PROGRAMU REWITALIZACJI

Opracowanie *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo* poprzedziły następujące działania przygotowawcze i formalne:

- § podjęcie w dniu 29 grudnia 2006 r. przez Radę Miasta Działdowo uchwały Nr III/25/06 w sprawie przystąpienia do opracowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Działdowo na lata 2007 - 2013*.
- § powołanie zarządzeniem Burmistrza Miasta Działdowo z dnia 29 grudnia 2006 r. Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji oraz Pełnomocnika ds. Rewitalizacji Miasta Działdowo
- § uzupełnienie zarządzeniem Burmistrza Miasta Działdowo z dnia 27 lutego 2006 r. składu Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji

Pierwsze spotkanie Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji miało miejsce 12 stycznia 2007 roku. Ustalono wtedy harmonogram prac nad *Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Miasta Działdowo na lata 2007 – 2013*, jego zakres rzeczowy i terytorialny. Uznano, że w pierwszej kolejności należy opracować *Program* dla obszaru byłych koszar wojskowych. Dokument taki należy przygotować do końca marca 2007 roku. Ustalono również, że prace nad dokumentem będą prowadzone w ramach specjalnej grupy roboczej, która przygotowuje projekt *Programu* i przedłoży go Zespołowi do akceptacji.

W okresie styczeń-luty 2007 roku grupa robocza odbyła trzy spotkania. Podczas nich ustalono strukturę dokumentu, jego zakres rzeczowy, wyznaczono dokładnie granice obszaru rewitalizacji, określono podstawowe problemy dla tego obszaru, cele i kierunki działań oraz wskazano projekty do realizacji na obszarze. Po ustaleniu ostatecznej wersji projektu *Programu* został on skierowany do akceptacji przez Zespół.

8.2. UCZESTNICY PROCESU REWITALIZACJI I ICH ZADANIA

8.2.1. Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji

Zespół tworzą przedstawiciele najważniejszych dla rozwoju miasta instytucji i organizacji, którzy posiadają wiedzę o potrzebach i możliwościach rozwoju Miasta, w tym przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, instytucji pomocy społecznej, kultury, edukacji, agencji rozwoju, organizacji pozarządowych. Ze względu na złożoność tematyki zawartej w *Programie* skład zespołu może być poszerzany o przedstawicieli innych organów i instytucji oraz specjalistów z wybranych dziedzin nauki. Głównym zadaniem Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji jest przygotowanie i opracowanie projektu *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo*. Zespół będzie także pełnił ważną rolę w nadzorowaniu procesu wdrażania Programu.

Zadania Zespołu:

- 1) wypracowanie rozwiązań w zakresie sporządzenia i wdrażania Programu
- 2) przygotowanie oceny *ex-ante* sytuacji w mieście (dostarczanie informacji, prowadzenie badań i studiów)
- 3) wyznaczenie zasięgu granic obszarów do rewitalizacji
- 4) określenie celów rewitalizacji i zakresu działań
- 5) zgłaszanie projektów do wdrożenia
- 6) opiniowanie zgłaszanych projektów
- 7) uczestniczenie w upowszechnieniu informacji i promocji działań dotyczących przygotowania i realizacji *Programu*
- 8) uczestniczenie w ocenie realizacji *Programu*
- 9) uczestniczenie w opracowywaniu rocznych raportów z realizacji *Programu*
- 10) wykorzystywanie wyników przeprowadzonych badań ewaluacyjnych we wdrażaniu *Programu*

Zespół podczas przygotowywania i opracowywania *Programu* jest zobowiązany do współpracy z Pełnomocnikiem ds. Rewitalizacji.

8.2.2. Pełnomocnik ds. Rewitalizacji – Operator Programu

Pełnomocnik ds. Rewitalizacji został ustanowiony przez Burmistrza Miasta Działdowo. Koordynuje on prace Zespołu Zadaniowego służące przygotowaniu i opracowaniu Programu oraz koordynuje nadzór nad procesem wdrażania Programu. Operator programu posiada kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji programu.

Zadania Pełnomocnika-Operatora Programu:

- 1) inicjowanie działań dotyczących procesu rewitalizacji
- 2) określenie zasad współpracy Zespołu
- 3) inicjowanie zmian w składzie osobowym Zespołu
- 4) powoływanie zespołów roboczych do wykonywania określonych zadań związanych z opracowaniem i wdrożeniem Programu
- 5) przygotowanie danych do analizy *ex-ante* Programu
- 6) opracowanie propozycji zasięgu granic obszarów do rewitalizacji
- 7) zbieranie wniosków do ujęcia w programie
- 8) organizowanie i nadzorowanie ewaluacji *Programu*
- 9) upowszechnienie informacji i promocja działań dotyczących przygotowania i realizacji programu rewitalizacji
- 10) opracowywanie, we współpracy z Zespołem Zadaniowym ds. Rewitalizacji, raportów rocznych oraz raportu końcowego z realizacji Programu wraz z propozycjami usprawnienia wdrażania programu
- 11) przygotowanie projektów aktualizacji programu
- 12) ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania
- 13) podejmowanie wszelkich innych działań w celu usprawnienia procesu rewitalizacji w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań

8.2.3. Burmistrz Miasta Działdowo

W procesie opracowywania, wdrażania i ewaluacji Programu Burmistrz Miasta Działdowo zapewnia współdziałanie między Zespołem i Pełnomocnikiem a Radą Miasta Działdowo.

Zadania Burmistrza :

- a) inicjowanie działań w zakresie właściwej realizacji Programu
- b) ocena opracowanych przez Pełnomocnika i Zespół rocznych raportów z realizacji *Programu*
- c) przedstawianie rocznych raportów z realizacji *Programu* wraz z ich oceną i ewentualnymi propozycjami koniecznych zmian Radzie Miasta Działdowo
- d) nadzór nad właściwym wykonywaniem przez Pełnomocnika-Operatora i Zespół zadań w zakresie opracowywania, wdrażania i ewaluacji *Programu*
- e) dokonywanie zmian w składzie osobowym Zespołu

8.2.4. Rada Miasta Działdowo

Rada w zakresie swoich ustawowych uprawnień realizuje wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, w tym uchwalanie programów gospodarczych. Rada określa potrzebę podjęcia rewitalizacji Miasta. Ona też określa generalne wytyczne i zasady opracowania oraz wdrożenia *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo*. Rada przyjmuje Program, dokonuje jego ewentualnych zmian oraz ocenia stopień zaawansowania jego realizacji na podstawie przedstawianych jej raportów.

8.3. SYSTEM MONITOROWANIA, OCENY I AKTUALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

8.3.1 Założenia

Proces realizacji *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo* będzie wymagał zastosowania odpowiednich procedur monitorujących efektywność oraz stopień wdrożenia poszczególnych celów i kierunków działań. Ponieważ dokument ten ma charakter otwarty to oznacza, iż może podlegać częściowej modyfikacji. Oceniana będzie aktualność przyjętych założeń programu pod kątem zmieniających się warunków otoczenia w zakresie społecznym, gospodarczym czy też przestrzennym. Wynikiem oceny może być sformułowanie propozycji zmian celów i zadań w kolejnych aktualizacjach programu. W tym celu niezbędne jest monitorowanie, czyli ocenianie efektywności realizacji Programu.

8.3.2. Podmioty odpowiedzialne

Monitorowanie przebiegu procesu rewitalizacji i aktualizacja będą odbywać się poprzez system współpracy wszystkich jego uczestników - podmiotów programu (realizatorów poszczególnych projektów). Oceniana będzie realizacja założonych celów rewitalizacji, poprzez sprawdzanie osiągania założonych wskaźników produktów, rezultatów i oddziaływania.

Głównym koordynatorem monitoringu i aktualizacji będzie Pełnomocnik ds. Rewitalizacji, czyli Operator Programu. Natomiast odpowiedzialność za prowadzenie bieżącego monitoringu spoczywać będzie głównie na koordynatorach realizujących poszczególne projekty. Pełnomocnik zapewni współpracę między uczestnikami procesu rewitalizacji w zakresie organizacji oceny realizacji Programu oraz udzieli im potrzebnego wsparcia w tym zakresie. Właściwe wydziały Urzędu Miasta i jednostki organizacyjne

odpowiedzialne za realizację oraz wdrażanie zadań i projektów Programu będą gromadzić dane dotyczące wskaźników monitoringowych dla realizowanych zadań i projektów.

8.3.3. Struktura procesu

Podstawą monitoringu, oceny i zmiany *Programu* będzie gromadzenie danych o procesie rewitalizacji. Dane te przekazywane będą Pełnomocnikowi, który na podstawie wyników analiz monitorujących wdrażanie poszczególnych projektów sporządzać będzie roczne raporty z realizacji Programu.

Raporty te będą zawierać:

- a) opis przebiegu procesu wdrażania poszczególnych projektów
- b) realizację planu finansowego
- c) poziom osiągnięcia zakładanych rezultatów
- d) sposoby zarządzania projektami po ich zakończeniu
- e) stopień zaangażowania podmiotów w proces rewitalizacji
- f) zidentyfikowane i przewidywane zagrożenia realizacji Programu

Jeżeli tylko zaistnieje taka potrzeba, to w raporcie powinny znaleźć się zalecenia co do sposobów usprawnienia wdrażania Programu oraz ewentualne postulaty do korekty jego założeń.

Pełnomocnik po sporządzeniu raportu przedstawi go pod obrady Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji, który będzie mógł dodać swoje opinie i wnioski w sprawie oceny wdrażania procesu rewitalizacji oraz ewentualne postulaty jego usprawnienia. Tak opracowany raport zostanie przedstawiony Burmistrzowi Miasta Działdowo. Burmistrz dokona jego oceny i określi stosownie do potrzeb propozycje koniecznych zmian w *Programie*. Następnie raport wraz z wnioskami i propozycjami Burmistrza zostanie poddany ocenie Rady Miasta Działdowo.

Rada zapozna się z raportem i w razie zaistnienia takiej konieczności może podjąć uchwałę o przystąpieniu do zmiany *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Działdowo*.

Ostateczna ocena wdrażania *Programu* nastąpi po zakończeniu okresu objętego programowaniem. Zostanie wtedy sporządzony przez Pełnomocnika ds. Rewitalizacji i Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji raport końcowy z realizacji *Programu*. Raport zostanie oceniony przez Burmistrza Miasta Działdowo, który wraz z własnymi wnioskami przedstawi go Radzie Miasta Działdowo. Rada przyjmując raport określi stopień realizacji rewitalizacji Miasta i ewentualną konieczność kontynuacji procesu rewitalizacji w następnych latach.

8.4. INFORMACJA I PROMOCJA PROGRAMU REWITALIZACJI – PUBLIC RELATIONS

8.4.1. Cele public relations

Rewitalizacja jako proces złożony, obejmujący działania przestrzenne, społeczne i gospodarcze wymaga współpracy wielu podmiotów w jego wdrażaniu. Podstawowym warunkiem powodzenia *Programu*, elementem bez którego nie osiągnie się sukcesu jest partycypacja społeczna tzn. szeroki udział członków społeczeństwa w fazie budowania, a zwłaszcza realizacji *Programu*. Partycypacja społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji jest działaniem wielowymiarowym i kompleksowym dzięki czemu posiada duże znaczenie dla tworzenia i wzmocnienia identyfikacji, integracji i aktywizacji społecznej. Brak lub niewłaściwie prowadzona kampania informacyjna może być jedną z przyczyn powstania istotnych zagrożeń dla realizacji *Programu*. Podmioty, których dotyczy rewitalizacja, w tym mieszkańcy rewitalizowanych obszarów, mogą nie wykazywać zainteresowania udziałem w rewitalizacji lub wręcz odnosić się do działań rewitalizacyjnych z niechęcią.

Ponieważ powodzenie procesu uspołecznienia zależy również w dużej mierze od świadomości społecznej koniecznym jest prowadzenie otwartej polityki informacyjnej, bowiem im więcej rzeczowych informacji tym większe zaufanie społeczne dla prowadzonych działań. Właściwa, czyli pełna i rzetelna informacja powinna stanowić skuteczne narzędzie budowania wzajemnego zaufania pomiędzy uczestnikami procesu. Poprzez ukazanie pozytywnych skutków rewitalizacji powinni oni dostrzec własne korzyści z uczestnictwa w opracowywaniu i realizacji *Programu*. Uzyskanie przychylności i zaangażowania różnych podmiotów w proces, ułatwi właściwe opracowanie i wdrażanie *Programu*.

Pierwszym wyrazem współpracy ze społecznością jest ich gotowość do udzielenia informacji o własnej sytuacji, wyobrażeniach i preferencjach. Na etapie budowy *Programu* partycypacja to proces współdecydowania o kierunku i charakterze rewitalizacji czyli o rozwoju obszaru *Programu*. W szczególności potrzebne jest prowadzenie konsultacji społecznych dotyczących rozwiązań przyjętych w *Programie*.

Natomiast w dalszej kolejności – fazie realizacji będzie to gotowość społeczeństwa do udziału w realizowanych projektach – praktyczne działanie na rzecz rozwoju. Skuteczność działań partycypacyjnych w tej fazie zależeć będzie od potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczego społeczności.

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest więc uzyskanie partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywnego udziału w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu.

Komunikacja społeczna ma zapewnić:

- 1) dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji
- 2) ukazanie korzyści płynących z rewitalizacji
- 3) nawiązanie porozumienia pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji, a Zespołem
- 4) Zadaniowym na rzecz realizacji celów *Programu*
- 5) pobudzenie mieszkańców do wyrażania własnych opinii i aktywnego wspierania procesu

8.4.2. Treść public relations

Treść i sposób podania informacji może stymulować zaangażowanie ekonomiczne i zainteresowanie bezpośrednim uczestnictwem w planowanych przedsięwzięciach. W związku z tym materiały informacyjne winny koncentrować się głównie na prezentacji i analizie terenu i nieść możliwie wiele informacji o problemach społeczno-ekonomicznych obszaru kryzysowego dla uświadomienia mieszkańcom, że głównym celem wszelkich działań będzie przede wszystkim poprawa ich sytuacji. Ponadto materiały informacyjne będą wskazywać zamiary i koncepcje rozwoju rewitalizowanego obszaru, będą informować o samym procesie rewitalizacji, o zasadach funkcjonowania *Programu*, jego skutkach dla rozwoju miasta, perspektywach dla mieszkańców, źródłach finansowania itp. Rzetelne informowanie lokalnej społeczności o zakresie i kolejności planowanych działań może zapobiec nieporozumieniom, tworzeniu się swoistych mitów oraz niepotrzebnych obaw lub nadmiernych oczekiwań co do procesu przekształceń i jego efektów.

8.4.3. Odbiorcy public relations

Grupami docelowymi promocji *Programu* będą:

- 1) społeczność lokalna
- 2) beneficjenci
- 3) organizacje pozarządowe
- 4) partnerzy społeczno-gospodarczy
- 5) media

8.4.4. Narzędzia public relations

Efektywność systemu komunikacji społecznej zależy od doboru odpowiedniej formy i metody informacji. Każdy etap budowy i realizacji *Programu* wymagać będzie zastosowania innego sposobu przekazu informacji. Do informowania o *Programie* i procesie rewitalizacji wykorzystywane są i będą następujące kanały komunikacji:

- 1) internet – oficjalna strona Urzędu Miasta Działdowo – www.dzialdowo.pl
- 2) prasa lokalna – Gazeta Działdowska, Tygodnik Działdowski, Gazeta Olsztyńska

- 3) telewizja lokalna i ewentualnie regionalna – Telewizjer Działdowski, Telewizja Olsztyn
- 4) specjalnie wydawane materiały (rysunki, plany, schematy, dane statystyczne, koncepcje, informacje wizualne), ogłoszenia prasowe, broszury informacyjne, ulotki
- 5) spotkania jako konfrontacja poszczególnych grup i sposób w celu uzyskania konsensusu między poszczególnymi aktorami rewitalizacji
- 6) dokumenty formalne (uchwały Rady Gminy, Zarządzenia Burmistrza Miasta)

ROZDZIAŁ IX

EFEKTY PROCESU REWITALIZACJI

Realizacja *Programu* przyczyni się do zintegrowanego rozwoju społeczno – gospodarczo - przestrzennego Miasta Działdowo, a w szczególności do:

- 1) wzrostu atrakcyjności i zainteresowania obszarem mieszkańców i turystów,
- 2) wzmocnienia identyfikacji mieszkańców z miastem oraz ich integracji,
- 3) zdynamizowaniem współpracy samorządu, instytucji kultury, oświaty, pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, mieszkańców i przedsiębiorców,
- 4) wprowadzenia dodatkowych funkcji usługowych, ze szczególnym uwzględnieniem, rekreacji i turystyki, umożliwiających tworzenie nowych miejsc pracy,
- 5) zwiększenia oferty kulturalnej Miasta,
- 6) poprawy estetyki przestrzeni miejskiej,
- 7) zatrzymania degradacji budynków i terenów objętych ochroną konserwatorską,
- 8) podwyższenia standardu zasobów mieszkaniowych,
- 9) poprawy stanu środowiska.